

Česká botanická společnost, z. s., Benátská 2, 128 01 Praha 2, <https://botanospol.cz>

Floristický kurz České botanické společnosti v Bzenci

29. 6. – 4. 7. 2025

Informační materiály pro účastníky

Pavel Lustyk, Libor Ambrozek, Karel Fajmon, Petr Hubatka, Ivana Jongepierová, Jan Willem Jongepier, Zdenka Lososová, Pavel Novák & Radomír Řepka

2025

Úvod

Vítáme vás na 65. celostátním floristickém kurzu České botanické společnosti, který se koná v Bzenci, městě s bohatou historií, s původním názvem Beznec, který se vztahoval k bezu (*Sambucus nigra*). V období rakousko-uherské monarchie se město označovalo jako Bisenz.

Bzenec leží uprostřed jedinečné vinařské oblasti Slovácka¹. V minulosti byl Bzenec město královské, dnes je významnou křižovatkou mezi Veselím nad Moravou a Kyjovem a také hospodářským a kulturním centrem s bohatou vinařskou tradicí, která sahá až do středověku².

Z Bzenecka, Kyjovska, Hodonínska, z okolí Čejče, ale i z dalších částí území, kam povedou exkurzní trasy je známá celá řada floristicky významných lokalit, která jsou často navíc pod územní ochranou. Zájmové území letošního kurzu je doslova nabito zajímavými a vzácnými druhy rostlin a je výjimečné i ve srovnání s jinými částmi panonského termofytika. Snad jen některé trasy vedoucí do lesnatých Chřibů a Ždánického lesa mohou být poněkud méně pestré, ale o to více případně prospektorské.

I přesto, že je tento botanicky atraktivní region jistě dobře prozkoumán, věříme, že floristický kurz přinese další zcela nové a zajímavé nálezy!

Přírodní podmínky

Geomorfologie

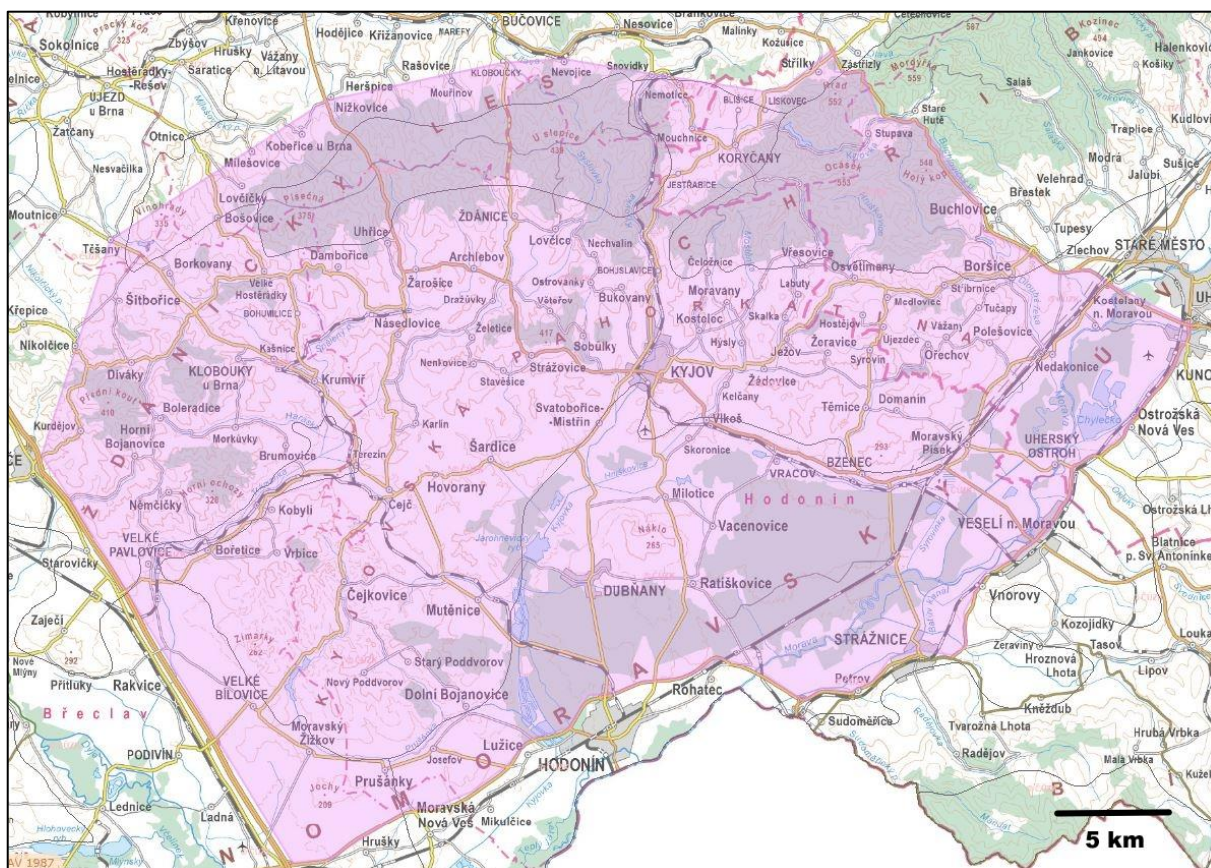
Zájmové území bzeneckého kurzu zasahuje do dvou geomorfologických provincií. Severní a střední část území je součástí soustavy Západních Karpat (soustava Vnější Západní Karpaty, resp. Středomoravské Karpaty), jižní a východní část náleží do Západopanonské pánve (soustava Vídeňské pánve).

Středomoravské Karpaty jsou budovány flyšem, tj. usazenými turbiditními horninami svrchnokřídového a paleogenního stáří, jejichž charakteristickým rysem je rytmické střídání hrubozrnných (pískovcových, slepencových) a jemnozrnných (jílovcových, slínovcových) poloh, které sem byly nasunuty od jihovýchodu formou příkrovů během alpinského vrásnění v neogénu). Jejich georeliéf má převážně zaoblené tvary, svahy jsou často postihovány svahovými pohyby (sesuvy).

¹ Bzenecká vinařská oblast (410 ha) je třetí nejmenší vinařská oblast na Slovácku, leží v Kyjovské pahorkatině mezi Vracovem a Tučapy.

² Ve středověku měl významný vliv na rozvoj vinařství vzájemný vztah šlechty (vrchnosti) a měšťanů, který se táhne napříč staletími. Například podle smlouvy s vrchností z roku 1491 museli bzenečtí měšťané prodat ročně v městských hostincích 12 beček vína z produkce vrchnosti, a to za cenu, kterou si vrchnost určila. Dále také museli obdělávat deset čtvrtí vrchnostenských vinohradů, za což jim byla vyplácena odměna podle druhu práce, kterou vykonávali (Váňa 2017).

V zájmovém území je tato soustava zastoupena třemi celky a sedmi podcelky. Prvním celkem je **Ždánický les**. Jen velmi malou částí, svým východním výběžkem u Velkých Pavlovic, zasahuje do území podcelek **Hustopečské pahorkatiny** (pozor! ani zdaleka se nekryje se stejnojmenným a daleko rozsáhlejším fytochorionem 20b), jejíž hlavní část leží západně od dálnice D2. Severně na ni navazuje **Boleradická vrchovina**, jejíž severovýchodní okraj běží

Mapa 1. – Přibližné vymezení území floristického kurzu.

zhruba po linii Šitbořice – Klobouky – Kobylí. Na jihomoravské poměry jsou zde poměrně vysoké vrchy s oblými, ale značně sklonitými svahy a hluboká údolí vodních toků. Reliéf je často poznamenán agrárními terasami. Východní částí protéká říčka Trkmanka v širokém údolí, které se nad obcí Kobylí rozšiřuje v neotektonickou kotlinovou sníženinu, která byla až do třicátých let 19. století trvale zatopena (Kobylské jezero). Severozápadní část území, zhruba mezi Klobouky, Ždánicemi, Nemoticemi a Bučovicemi náleží do podcelku **Dambořické vrchoviny**, která tvoří jádro **Ždánického lesa** s nejvyšším vrcholem U Slepice (437 m). Jeho ústřední hřbet se zvyšuje a rozšiřuje směrem k východu a pak rázně končí nad průlomovým údolím Kyjovky (též Stupavy) mezi Snovídkami a Kyjovem. Východně od tohoto údolí se zvedají **Chříby** (geomorfologický podcelek **Stupavská vrchovina**). Nejvyšší polohy těchto Chříbských hřbetů, s nejvyšším vrcholem Brdo (587 m), jsou vysunuty asymetricky k severu, zatímco k jihovýchodu vybíhají postupně se snižující rozsochy a hluboká údolí pravostranných přítoků Moravy. Reliéf je značně členitý, místy až dramatický – trojvrší Barborka-Buchlov-Holý kopec, údolí Dlouhé řeky apod. Na hřebtech a vrcholech Chříbů lze nalézt kryogenní skalní útvary. V pískovcových skalách najdeme četné mikroformy zvětrávání, skalní mísy,

výklenky apod. Centrální část zájmového území představuje rozsáhlá **Kyjovská pahorkatina** se třemi podcelky. Plošně nejvýznamnější je **Mutěnická pahorkatina** (zhruba mezi Klobouky, Velkými Bílovicemi, Ždánicemi, Kyjovem a Bzencem). Jsou pro ni charakteristické nízké vyvýšeniny (často s agrárními terasami), erozně denudační plošiny a mělká údolí vodních toků. Místy, v nevelkých tektonických prolomech, vznikaly lignitové sloje (např. Šardice) a také ložiska ropy a zemního plynu. Významným okrskem je **Čejčská kotlina**, kterou historicky vyplňovala brakická jezera – Čejčské (<https://cejcskejezero.cz/index.html>) a od něj na západ ležící Kobylské, které bylo využíváno pro chov ryb. Obě vznikla v posledním glaciálu a udržela se až do meliorační mánie v 19. století, kdy padla za oběť snaze zvýšit výměru orné půdy zejména pro pěstování cukrové řepy. Mezi Ždánicemi a Kyjovem se nachází malý podcelek **Věteřovská vrchovina**, který zaujímá nejvyšší polohy Kyjovské pahorkatiny (Babí lom, 417 m). Posledním a také nevelkým podcelkem je **Vážanská vrchovina** při jižním okraji Chřibů mezi Osvětimany a Polešovicemi. Členitý reliéf západní části Kyjovské pahorkatiny nabývá někdy charakteru tzv. špidláků (od špidlatý, tj. v místním dialektu špičatý) – soustavě ostře tvarovaných strukturních hřebítků, dílčích svahů, izolovaných kopečků a dalších konvexních tvarů reliéfu vystupujících z rozsáhlých svahů údolních zářezů i jinde. Z geologického hlediska jsou zde zajímavé lokality PP Ježovský lom (odkryv flyšových hornin) a PP Medlovický lom (porcelanity).

Vídeňská pánev je tvořena mořskými i jezerními sedimenty o velké mocnosti. Na těchto neogenních a pleistocenních usazeninách je reliéf plochý, na holocenních nánosech Moravy a Dyje pak zcela rovinný. Do okrajových partií zasahují flyše, a zde je reliéf mírně zvlněný.

V zájmovém území se víceméně jedná o vymezení fytogeografického okresu Jihomoravský úval (18). Území spadá do dvou geomorfologických podcelků. Prvním z nich je **Dyjsko-moravská pahorkatina**, která zahrnuje ploché pahorkatiny na severním a severozápadním okraji Dolnomoravského úvalu a navazuje na vyšší a členitější polohy Mutěnické pahorkatiny a okrajově i Vážanské vrchoviny. Na většině území jsou sprašové pokryvy a reliéf je tvořen vyššími akumulacími terasami Moravy a Dyje, které vystupují až 70 m nad současnou úroveň řeky. V jižním cípu je vymezen okrsek **Tvrdonická pahorkatina**. Pod měkkým pahorkatinným reliéfem se vyskytují ložiska ropy a zemního plynu, které jsou těženy a následně tyto prostory slouží jako podzemní zásobníky (Hrušky). V okrsku **Ratíškovická pahorkatina** se v eolickém reliéfu uplatňují výrazné duny (tzv. hrůdy) a mezidunové sníženiny (tzv. mlaky). Jsou zde také významná zvláště chráněná území jako NPP Váté písky a PP Vojenské cvičiště Bzenec. Souvislý komplex vátých písků (tzv. Moravská Sahara) byl v letech 1825–1854 stabilizován zalesněním borovicí lesní. V okolí Dubňan a Ratíškovic se v minulosti těžil lignit a haldy a výsypky jsou zde hlavním antropogenním tvarem reliéfu. V poslední době ledové docházelo v jihozápadní části území k degradaci permafrostu a vytváření tzv. pseudomorfóz po mrazových klínech; o degradaci permafrostu svědčí téměř 200 forem kruhového půdorysu nalezených ve vátých píscích Hodonínské Dúbravy, což jsou patrně relikt po tzv. pingách, které jsou známy ze současných polárních oblastí (viz Křížek et al. 2021–2022). Tyto relikt glaciálního termokarstu vznikly v asociaci s výstupy termálních vod v posledním glaciálu a nedávno poskytly přelomové paleobotanické objevy zásadně upravující představy o vývoji naší přírody (Hošek et al. 2024). Druhým podcelkem je **Dyjsko-moravská niva**, která se táhne v

pásu širokém zhruba 3–4 km podél Dyje a Moravy. Mezi holocenními sedimenty nivy mají značné zastoupení povodňové vrstvy – středověkou kolonizaci provázelo kácení lesů v horních částech povodí Moravy a Dyje, což zapříčinilo erozní splachy půd a jejich následné ukládání na dolních tocích obou řek. Celý reliéf aluvia Moravy se tak v posledním tisíciletí zásadně proměnil. To dokládají výzkumy velkomoravského hradiště Mikulčice, které se původně rozkládalo na systému terénních elevací (písečné přesypy, agradační valy) obtékaných rameny řeky Moravy. V současnosti je zde původní „velkomoravský“ reliéf pohřben pod 6–8 m povodňových hlín a příbuzných sedimentů. Další zlom přinesla regulace řeky Moravy probíhající v území kurzu především v letech 1913–1932, pod Hodonínem v roce 1968. Tím se dramaticky změnila dynamika aluviální krajiny. Prokopáním meandrů vzniklo podél toku Moravy asi 180 slepých ramen a délka toku se snížila asi o 40 % (!). Původní meandry byly po regulaci toků odříznuty a změnily se v mrtvá ramena a poříční jezera. Přírodní úsek toku je zachován zejména v PP Osypané břehy u Strážnice. Po těžbě písků a štěrkopísků zůstala jezera např. u Ostrožské Nové Vsi a Moravské Nové Vsi. Významným antropogenním prvkem je také Baťův kanál (budován 1934–1938) mezi Rohatcem a Veselím nad Moravou.

V zájmovém území činí výškový rozdíl 388 m; nejnižším bodem je řeka Morava u Rohatce (165 m n. m.) a nejvyšším bodem vrch Ocásek v Chříbech (553 m n. m.).

zpracováno podle Demek & Mackovčín (2006).

Geologie a pedologie

18. Jihomoravský úval (18a, 18b)

Jedná se o plochá aluvia Moravy a Dyje. Převládajícím geologickým podkladem jsou fluviální sedimenty, převážně neogenní písky a štěrkopísky a nad ním 2–5 m mocné nivní hlíny. Slepá ramena ponořená v sedimentech obou říčních niv jsou často vyplněna slatinami nebo hnilokaly. Půdotvorným substrátem jsou jmenované sedimenty, ale i kvartérní a terciérní hlinité štěrkopísky, ostrůvkovitě i jílly vídeňské pánve. Půdní typy jsou zde nejvíce zastoupeny černicí glejovou a fluvizemí glejovou, v blízkosti Starého Města i v mozaice s fluvizemí modální. Mezi Kostelany nad Moravou a Kunovicemi zde přibývá i černice modální. Mimo to, v místech zazemněných ramen řeky je mapován glej fluvický (www.geovednimapy.cz).

V části úvalu, bzenecko-hodonínském, která leží v bývalém zálivu panonského moře (Viedeňská pánev), jsou v podloží s mohutné vrstvy jemných jílovitých bazických terciérních sedimentů stáří 8–16 mil. let, překryté několika vrstvami kvartérních křemitých písků eolického původu z nivy Moravy. V bzenecké části jsou reliktní písčité duny s 5–8 m převýšení oproti okolnímu terénu na vrstvách písků o mocnosti 25–35 m (Havlíček 1996), v hodonínské jen 0,5–2,5 m. Písky mají sice kyselé pH, avšak bazický terciérní jílovitý podklad se místy objevuje až u povrchu půdy, je donorem bazických iontů a způsobuje místy mozaiku floristického složení na krátkém úseku terénu a také rychlou změnu vodního režimu. Tento kontrast je nápadný zejména v hodonínské části. Půdy jsou v převaze typu kambizem arenická, místy i regozem arenická.

Malé plochy zabírají také kambizem oglejená arenická (mlaky, mezidunové sníženiny), pseudoglej modální i kambický (častý v okolí háj. Zbrod a odsud až k městu Hodonín); v okolí Vracova ještě organozem saprická. V ratíškovické části Dúbravy jsou zastoupeny i ostrůvky černozemě luvické arenické. Nivy potoků typem půdy odpovídají $\pm$ půdám vyjmenovaným v nivě Moravy.

20. Jihomoravská pahorkatina (20a, 20b)

Centrální část Hustopečské pahorkatiny (20b) buduje měkký flyš ždánické jednotky, ve kterém se střídají poměrně často vápnité pískovce a jílovce a hojně jsou přítomny i slínité vrstvy. Na jihovýchodě vystupují vápnité jíly, písky až štěrky mořského a zčásti i brakického neogénu, lokálně se na omezených plochách vyskytují lithothamniové vápence. Dále jsou zde přítomny různě velké plochy spraší, jen okrajově také eolicko-deluviální vápnité písky. Z pedologického hlediska se velká část území nachází v černozemní oblasti. Kromě černozemí na spraších jsou zde výrazně zastoupeny také černozemě vertiké a smonice na slínech, lehké černozemě na píscích a v členitých úsecích černozemě erodované. Ve sníženinách jsou černice, malé plochy na výchozech vápnitých substrátů tvoří pararendziny, v chladnějších vlhkých expozicích hnědozemě a ve střídavě zamokřených depresích jsou hojně zasolené půdy.

77. Středomoravské Karpaty (77a, 77b)

Území budují zejména paleogenní horniny ždánické jednotky vnější skupiny příkrovů a račanské jednotky magurské skupiny příkrovů. Vůdčí geologický substrát reprezentují paleogenní flyše charakteristické rytmickým střídáním vrstev pískovců (tzv. psamická facie) a slínovců/jílovců (tzv. pelická facie). Vrstvy mohou dosahovat řádově různé mocnosti, přičemž se zásadně odlišují svými fyzikálními a chemickými vlastnostmi. Pro vodu většinou dobře propustné pískovce, křemité nebo vápnité, nasedají na vodonosné jílovité vrstvy. Flyše ve Ždánickém lese bývají měkčí a spíše bazické (tzv. ždánické pískovce). Naopak ve Chřibech ve flyši převládají odolné magurské pískovce křemitého charakteru tvořící četné skalní výchozy a prostředí je většinou kyselejší. V jihozápadním sektoru Chřibů (Kamenák, Zavadička apod.) se objevují zpravidla dávno vytěžená drobná tělesa vápenců jurského stáří, jde o tzv. olistolity, bloky cizorodých hornin, které sklouzly po tektonicky aktivních okrajích sedimentačních pánví. Vápnité vložky ve flyšovém podkladu často prozradí srážení pěnovce v prameništích a potocích. Hlavním půdním typem lesnatých poloh Ždánického lesa a Chřibů jsou kambizemě, kolem skalních výchozů také litozemě.

zpracováno podle: Bína & Demek (2012), <https://geoportal.gov.cz>; Chlupáč et al. (2011).

Klimatické poměry

Dyjskosvratecký i Dolnomoravský úval (včetně bzenecko-hodonínských písků), ale také jižní a střední část Hustopečské pahorkatiny leží v teplé klimatické oblasti T4 charakterizované létem velmi dlouhým, velmi teplým a velmi suchým. Přechodné období je velmi krátké, s teplým jarem a podzimem. Zima je velmi krátká, mírně teplá a suchá až velmi suchá s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky (Quitt 1971). Průměrná teplota za období 1991–2020 pro stanici Strážnice je 10,15 °C a průměrný úhrn srážek činí 540 mm. Tytéž veličiny za stejné

období na stanici Staré Město u Uherského Hradiště jsou 9,88 °C a 538 mm. Klimadiagram okolí Hodonína ukazuje, že během měsíců dubna, září, října a listopadu spadne relativně málo srážek, vzhledem k vysokým teplotám vzduchu. Jarní a podzimní období se tedy nachází na hraně tzv. klimatického přísušku. Zajímavé je, že množství srážek kulminuje v červnu, a nikoliv v červenci, jak známe z jiných oblastí ČR. V měsíci červenci je srážkový úhrn naopak nápadně nízký. Tato fakta mohla mít a mají zcela zásadní vliv na vývoj vegetace a její floristické složení v hodonínské části Dúbravy. Pro oblast vátých písků je také nápadný výskyt mimořádně suchých let (Culek 2005). Naopak, váté písky, zvláště na podmáčených místech jsou velmi chladné, což má vliv na lokální mikroklima a následně výskyt druhů běžných nad 600 m n. m. Také posun fenologických fází (jaro) je zde nápadný, v některých letech se s lokalitami v Brně liší až o tři týdny. V Hustopečské pahorkatině je díky její značné členitosti množství chráněných poloh, které jsou buď velmi teplé a výsušné nebo se naopak jedná o inverzní kotliny. Severní část Hustopečské pahorkatiny při obvodu Ždánického lesa a Chřibů a také přiléhající část Bučovické pahorkatiny leží v teplé klimatické oblasti T2, která se od oblasti T4 liší jen velmi málo, a to poněkud kratším a chladnějším vlhčím létem.

Středomoravské Karpaty se v rámci kurzu vyznačují nejchladnějším a nejvlhčím podnebím (mírně teplé oblasti MT9 a MT11). Průměrné teploty v kulminačních partiích pahorkatin dosahují 7–8 °C, roční srážkové úhrny ve Ždánickém lese jsou 600–700 mm, zatímco Chřiby jsou vlhčí, s úhrny přesahujícími lokálně 700 mm. Ve Chřibech se v hluboce zaříznutých údolích uplatňuje inverzní topoklima.

Zpracováno podle: Tolasz (2007).

Hydrologické poměry

Celé území se nachází v úmoří Černého moře a náleží do povodí Moravy a jejího největšího pravostranného přítoku Dyje. Samotná Morava, přitéká do našeho regionu u Starého Města, však odvodňuje jen jeho menší východní část. Severovýchodní část zájmového území spadá do povodí pravostranných přítoků Moravy – Zlechovského potoka a Dlouhé řeky, které pramení ve Chřibech. Ve střední části je to pak Vracovský/Bzenecký potok, resp. Syrovinka. Z levostranných přítoků Moravy lze zmínit především Olšavu, Okluky a Veličku.

Převážnou část území kurzu (ale i celého Jihomoravského kraje) náleží do povodí Dyje a jejích levostranných přítoků. Severní úbočí Ždánického lesa spadá do povodí Litavy, která se u Židlochovic vlévá do Svatky a ta spolu (pod soutokem s Jihlavou) do Dyje v Prostřední Novomlýnské nádrži. Dalšími významnými přítoky Dyje jsou Štinkovka, Trkmanka, pramenící ve Ždánickém lese (vlévá se do Dyje u Podivína), a Kyjovka, která pramení ve Chřibech, pod Hodonínem teče souběžně s Moravou a nedaleko pod Lanžhotem ústí do Dyje. Za zmínku stojí ještě Prušánka, která pramení u Čejkovic a do Kyjovky se vlévá u Hodonína. V území se nachází několik významných vodních nádrží, a to jen v části spadající do Dolnomoravského úvalu – je to zejména rozsáhlá soustava rybníků na Kyjovce mezi Mistřínem a Hodonínem, dále jezera u Uherského Ostrohu, pak dvě menší soustavy rybníků Roztrhánky a Soboňky u Rohatce,

rybník Stolařka u Moravského Písku... a nelze samozřejmě pominout PR Písečný rybník u Milotic. O přirozených jezerech se zmiňujeme výše.

Pozoruhodné jsou hydrogeologické poměry v území bzenecko-hodonínských písků: podložní jíly jsou nepropustné pro infiltrované atmosférické srážky a podzemní vodu. Díky vodě, která stéká po jílovitých deskách, dochází k vyluhování a následnému obohacení nasedajících půdních horizontů (Grulich 1987). Všeobecně stoupá mineralizace směrem od půdního povrchu k podloží. Díky nepropustné, 0,5–1 m mocné vrstvě pontských jílu dochází k lokálnímu hromadění podzemní vody vátých písků v depresích. Celková mineralizace podzemní vody je cca 400 mg/l. Hlavním zdrojem podzemní vody v údolní nivě Kyjovky jsou nesoudržné zeminy jako písky a štěrky. Objevují se zde i zvýšené koncentrace železa a dusičnanů (Řepka 2001). Také část slanisek na západě území kurzu byla vázána na vývěry silně mineralizované vody bohaté na ionty hořčíku, sodíku a síry, dodnes např. sirný pramen Heliga v Čejči.

Historie botanického výzkumu v území

Většina území, které bude navštíveno v rámci floristického kurzu, patří k těm, kde floristický průzkum Moravy začínal. Na počátku 19. století vzniká v Brně spolková činnost, a tak se organizuje i botanické bádání. Do území zavítali např. M. Ch. F. Hochstetter (1787–1860), R. Rohre (1805–1839), W. Tkany (1792–1863). V polovině 19. století se tato část jižní Moravy stala pro brněnské přírodovědce snadněji dostupná, neboť byla v roce 1839 zprovozněna železniční trať do Vídně a v roce 1841 také trať z Břeclavi do Starého Města u Uherského Hradiště. Kolem roku 1850 na jižní Moravě botanizovali např. J. N. Bayer, F. Simony, S. Domas, J. Wessely a J. F. Krzisch. V roce 1861 byl v Brně založen spolek Naturforschender Verein a následně se sběratelská a badatelská činnost velmi zintenzivnila a byla spojena např. se jmény jako J. Bubela (působící i přímo v Bzenci), I. Czižek, C. Hanaček, F. Haslinger, A. Makowsky (rodák ze Svitav), R. Steiger a J. Wiesner. Výrazně se do botanického bádání v oblasti jižní Moravy zapsal Adolf Oborny (rodák z hájenky Svatá u Bošovic, 1840–1924), autor významného souborného díla *Flora von Mähren und oesterr. Schlesien* (1883–1886). Časté exkurze do této oblasti podnikal také E. Formánek (1845–1900), autor první česky psané květeny Moravy (Formánek 1887–1897). Na přelomu 19. a 20. století v území působili např. K. Rothe, F. B. Teuber, Thenius, A. Wildt, H. Laus, H. Zimmermann a samozřejmě i J. Podpěra.

V následujících obdobích po vzniku samostatného Československa se stala tato část jižní Moravy pro botaniky ještě více atraktivní, a to jak pro ty brněnské, tak i olomoucké a pražské. Nejvýznamnější nálezy jsou spojeny se jmény těchto botaniků: J. Bílý, A. Hrabětová-Uhrová, J. Hruby, J. Klika, V. Krist, R. Picbauer, S. Staněk, J. Suza, G. Širjajev; v poválečném období pak např. E. Balátová-Tuláčková, M. Deyl, F. Dvořák, J. Dvořák, J. Horák, Š. Husák, F. Kühn, J. Müller, V. Pospíšil, J. Reitmayer, M. Smejkal, K. Sutorý, F. Šmarda, J. Šmarda, J. Unar, J. Vicherek a F. Weber.

Z Dolnomoravského úvalu se první floristické údaje objevují již ve 20. letech 19. století (Rohrer & Mayer 1835) a jsou to povětšinou údaje dr. Carla, který sbíral v širším okolí Uherského

Hradiště; tyto údaje se pak opakují v nedokončené trilogii moravské květeny (Podpěra 1928). Z herbářových údajů však víme, že do oblasti Dúbravy se dostal i sám R. Rohrer a ve stejném období i Uechtritz. Až koncem 19. století jsou odsud doloženy sběry (BRNM) od členů Naturforschender Verein v Brně, a to přímo z bzeneckých slatinných luk. Byla to pro jihomoravskou floristiku známá jména jako Franz Teuber nebo Albin Wildt.

Velmi významným počinem byla návštěva učitele F. Čouky v roce 1906 na místa vracovského slatiniště zv. Čaganov (nyní Dobrolesný, Vracovský rybník), kde byly na poslední chvíli před odvodněním a destrukcí tohoto vzácného biotopu sbírány rostliny jako *Carex limosa* nebo *Menyanthes trifoliata*. V dalším období tyto druhy zde již nikdo více nenalezl a údaj uveřejnil až Podpěra (1928).

Zda se vůbec někdo v mezidobí do konce II. svět. války v území bzenecko-vracovských písků objevil a našel zde něco významného, není známo. Velmi výrazným návštěvníkem tohoto výjimečného území a zároveň námi zkoumané části Dolnomoravského úvalu byl v letech 1944–1946 Stanislav Staněk. Jeho nespočetné exkurze do, v té době ještě zachovalých mokřadních biotopů jak lesních (mlaků), tak i lučních v okolí Bzence, Vracova, Vacenovic, Ratíškovic i Hodonína, přinesly celou řadu významných nálezů. Staněk byl znám svojí důkladností a schopností vypíchnout vše důležité na lokalitě a založit do papírů. Jeho fráze: „Jediným smyslem života je sběr rostlin“ je jistě v moravské botanické obci dobře známá. Jeho výjimečný herbář je téměř celý uložen v BRNM. Jeho revizí byly získány údaje do Klíče, Květeny i databáze Pladias a významnější z nich nakonec publikovány po smrti sběratele (Řepka 1996). Výběr vlastních významnějších nálezů z tohoto území publikoval Řepka (1995, 1997).

S. Staněk však po skončení války sbíral i na tehdy dosud zachovalých nivních loukách a mokřadech v nivě Moravy, v území zhruba mezi Lužicemi a Otrokovici (BRNM).

Z oblasti Bučovické pahorkatiny a Ždánického lesa jsou floristické údaje z 19. století jen útržkovité. Většina botaniků báda v severnějších částech území, v okolí Račic, Drysic a v lesích Dražanské vrchoviny. Z jižní části Bučovické pahorkatiny existuje doklad *Astragalus austriacus* ze strání u obce Němčany (1871 Niessl, BRNU), v okolí Koberic u Brna doložil výskyt několika zajímavých druhů Adolf Oborny (Oborny 1883–1886).

Významným znalcem místní květeny byl učitel ze Slavkova u Brna, Emanuel Vítek. Jeho sběry jsou uloženy především v herbáři Moravského zemského muzea (BRNM). V první polovině 20. století pocházejí nejhojnější floristické nálezy v rámci Bučovické pahorkatiny ze stepní stráně Větrníky u Letonic. Z významných moravských botaniků první poloviny 20. století lokalitu navštívili např. F. Čouka, V. Krist, J. Podpěra a J. Suza. Sbírali a dokumentovali zde výskyt stepních druhů ale také mokřadních rostlin na nepropustných půdách dolní části svahu a plevelů v okolí. Znalosti o vývoji a složení stepní vegetace území posléze publikoval Josef Podpěra ve svých dílech Květena Hané (Podpěra 1911) a „Plantae Moraviae novae vel minus cognitae“ (Podpěra 1922). Stepní květenou Bučovické pahorkatiny se zabýval také A. Kudrman, který ji podrobně popsal ve své práci „Lesostep na jižním okraji Hané“ (Kudrman 1928). V letech 1913–1922 žil v Mouřínově, což mu umožnilo dobře poznat vegetační poměry této oblasti. I když se zaměřoval především na známější lokality (Šěvy, Větrníky), byl jedním z mála, kteří zaznamenal botanické údaje i z jiných lokalit, např. z okolí obce Rašovice.

Do 60. let 20. století v území neprobíhal žádný systematický botanický výzkum. Významné jsou dvě diplomové práce obhájené na Masarykově univerzitě. Obě byly napsány v roce 1958, zatímco J. Strumhaus se zabýval xerothermní květenou severně Ždánického lesa (Strumhaus 1958), Hartman odevzdal diplomovou práci zabývající se xerothermní květenou jižní části Ždánického lesa (Hartman 1958). Obě studie zachytily stepní vegetaci na řadě lokalit území. Ve stejné době v oblasti bádál F. Grüll. Vegetaci stepní stráně Baračka u Buřovic popsal pomocí několika fytocenologických snímků (Grüll 1960). Jeho práce se soustředily především na charakteristiku květeny a vegetace Ždánického lesa (Grüll 1954, 1961), ve své práci doložil výskyt zajímavých slatinných a lučních druhů v údolí Svatá u Klobouček. Popsal zde porosty s *Carex davalliana*, *Eriophorum angustifolium* a *Valeriana dioica*. Vegetace s těmito druhy se v území vyskytovala jen vzácně. Dalšími botaniky, kteří dokumentovali květenu oblasti byli V. Skřivánek sen. a především V. Skřivánek jun. Jejich sběry jsou uloženy v herbáři Moravského zemského muzea (BRNM).

Diverzitou lesní vegetace Ždánického lesa se zabývali R. Neuhäusl a Z. Neuhäuslová-Novotná (Neuhäusl & Neuhäuslová-Novotná 1968), z území popsali především vegetaci karpatských bučin a dubohabřin.

Na přelomu 80. a 90. let pokračovaly ve floristickém výzkumu severního a severozápadního okraje Ždánického lesa Z. Ondráčková (provdaná Lososová) a O. Rotreklová. Téměř ve stejné době zpracoval přehled květeny v okolí Koryčan V. Pluhař (Pluhař 1988). V 90. letech 20. století publikoval z oblasti Ždánického lesa své příspěvky R. Řepka (Řepka 1988, 1994). Mezi jeho nejzajímavější nálezy z území patří nová lokalita druhu *Festuca drymeja* v západní části lesa (Řepka 1997). Šumberová et al. (2004) dokumentovali výskyt *Veronica scardica* v údolí Močidla u Lovčic. V posledních letech podrobně zkoumá jižní okraje Ždánického lesa L. Ambrozek (viz každoroční příspěvky v řadě Additamenta), který se v minulosti věnoval také Čejčsku (Ambrozek 1989) a Hodonínsku (Ambrozek 1982, 1983).

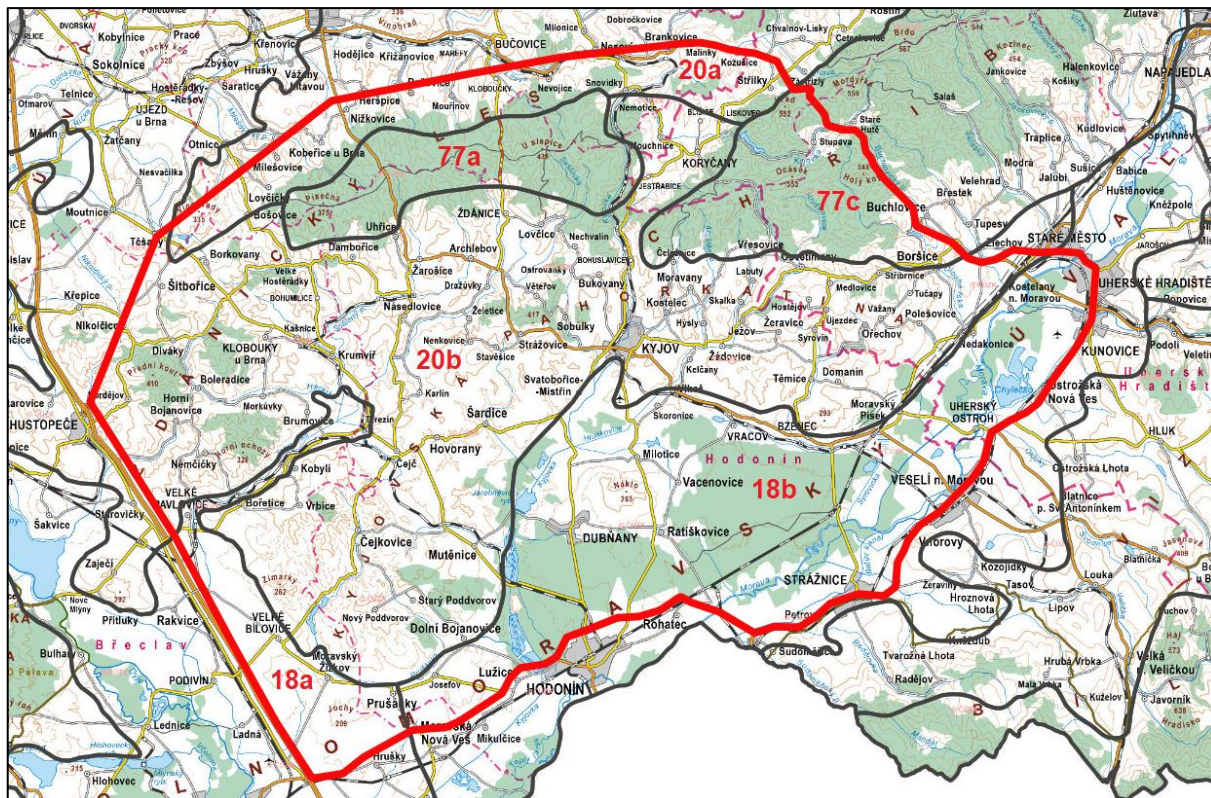
O tom, že území si zaslouží stálou pozornost botaniků, přesvědčil ve své bakalářské práci také P. Hubatka (Hubatka 2021), který v území mezi Ždánickým lesem a Chříby, doložil výskyt řady ohrožených druhů rostlin, které zde byly dlouhodobě přehlíženy.

Území, které je vymezené pro letošní floristický kurz se v minulosti významně dotkly trasy floristického kurzu v Uherském Hradišti v roce 1987 (Grulich 1989). V roce 1995 se konal floristický kurz v Břeclavi, jež také do tohoto území zasáhl (Danihelka & Grulich 1996). Do západní části území, které je vytyčeno pro letošní floristický kurz, byly před dvaceti lety vedeny exkurze floristického kurzu ve Slavkově u Brna (Grulich 2007).

Botaniků, kteří působili nebo působí v zájmové oblasti v posledních několika desetiletích je (kromě několika výše uvedených) celá dlouhá řada a nelze všechny vyjmenovat. Je však nezbytné zmínit Vítka Grulicha (1956–2022), vynikajícího a nadšeného floristu, fytogeografa a učitele, velkého znalce nejen jihomoravské květeny, dlouholetého předsedu Floristické sekce naší společnosti a organizátora floristických kurzů. Území jižní Moravy znal velice dobře z nesčetných exkurzí už od dob svého působení v Regionálním muzeu v Mikulově i během následného působení na Ústavu botaniky a zoologie PřF Masarykovy univerzity v Brně.

V letošním roce zavádí Česká botanická společnost na počest jeho památky Cenu Víta Grulichy za nejlepší floristický nález z území České republiky (<https://botanospol.cz/cs/node/7463>). Vyhlášení ceny proběhne každoročně na floristickém kurzu. Letošní kurz v Bzenci je tak prvním, na kterém bude tato cena udělena!

Fytogeografie

Mapa 2. – Přibližné vymezení území floristického kurzu s vyznačením fytochorionů.

Do území zasahuje celkem šest fytogeografických jednotek (18a, 18b, 20a, 20b, 77a, 77c).

18a. Dyjsko-svratecký úval

Celý fytochorion představuje zejména široké říční nivy Dyje, Svratky a dolní Jihlavy. Zájmového území floristického kurzu se však dotýká spíše okrajově v jeho jihovýchodní části, a to nivou Dyje východně od dálnice D2 (mezi Velkými Pavlovicemi a Prušánkami) a nivou Trkmanky mezi Krumvířem a Velkými Pavlovicemi.

Zvláštní jsou výrazné ploché a rozsáhlé deprese v místech bývalých jezer, Čejčského a Kobylského, která se nacházela v severovýchodním výběžku fytochorionu. Po několika pokusech o vysušení, které začaly zhruba ve 30. letech 19. století. Obě jezera zanikla v sedmdesátých letech minulého století po razantních melioracích a prohloubení toku Trkmanky. Tento významný komplex slanomilné vegetace byl tak zcela destruován. Objevovaly se zde

např. *Salicornia prostrata*, *Suaeda prostrata* (oba druhy v ČR vyhynulé), *Bupleurum tenuissimum*, *Glaux maritima*, *Plantago maritima*, *Samolus valerandi*, *Schoenoplectus tabernaemontani*, *Spergularia marina*, *S. media*.

Potenciální vegetací jsou převážně lužní lesy podsvazu *Ulmenion* (*Ficario-Ulmetum campestris* a *Fraxino pannonicae-Ulmetum*). Zájmová část fytochorionu má dnes charakter intenzivní zemědělské krajiny. Snad jediným zpestřením je území v blízkosti Trkmanského Dvora východně od Rakvic (**PP Trkmanec-Rybníčky** a **EVL Trkmanské louky**). Jde o jednu z nejvýznamnějších lokalit halofilních a subhalofilních druhů v celé České republice, vyskytují se zde např. *Carex secalina*, *Cirsium brachycephalum*, *Heleochoa schoenoides*, *Lycopus exaltatus*, *Melilotus dentatus*, *Pulicaria dysenterica*, *Rumex stenophyllus*, *Samolus valerandi*, *Senecio doria*, *Schoenoplectus tabernaemontani* a *Veronica anagalloides*. V poslední době se k této pozoruhodné lokalitě přidaly dvě další – obnovená slaniska Záповěď u Terezína (Slavík 2009) a podél Štinkovky a v nivě Starovického potoka u Šakvic (Chytrý & Danihelka 2021), kde se následně objevila řada slanomilných druhů.

18b. Dolnomoravský úval

Široká niva řeky Moravy je zčásti pokryta lužními lesy, které jsou pod stálým tlakem lesníků, avšak stromové patro dosud ± odpovídá přirozenému složení tvrdého luhu sv. *Alnion incanae* (as. *Fraxino pannonicae-Ulmetum glabrae*; dub letní, jasan ztepilý i podunajský, malá příměs jilmů). Na více místech byly namísto původních luhů vysázeny topolové monokultury (*Populus ×canadensis* apod.). V malé míře jsou zde zachovány měkké luhy *Salicion albae*, většinou degradované a vyschlé. Velmi vzácným úkazem je v této části slatinná olšina sv. *Alnion glutinosae* (les Topolová u Moravského Písku), biotop, který byl spíše běžný v hodonínské části Dúbravy. V území je zachováno několik odstavených říčních ramen s pobřežní i vodní vegetací (např. PP Tuň u Kostelan). V široké nivě převažuje orná půda, malou část ještě zabírají louky, většinou mezofilní s mokřadními sníženinami. Druhovou diverzitu mírně zvyšují pobřežní biotopy podél břehů zatopených štěrkopískových lomů, v současnosti určených pro rekreaci nebo dosud málo rekultivované těžební jámy pískoven u Bzence-Prívózu. V nivě byly dříve přítomny slatinné mokřady, například PP Vypálenky (dříve s *Menyanthes trifoliata*), v současnosti však vysychající a zarostlé rákosem (viz níže *Obnova biotopů v nejbližším okolí Bzence*). Zcela výjimečným slatinným mokřadem s vrstvou humolitu byly tzv. Uhliska v zálivu eolického reliéfu jihovýchodně od Bzence, který byl po vytěžení přeměněn v rybník Stolařka. Odsud pocházejí i nálezy zcela unikátního druhu této oblasti *Carex pulicaris* (1922 S. Staněk, BRNM). Podobné biotopy byly dříve v Malém i Velkém Závidově v blízkosti Rohatce. Veškerá nivní společenstva jsou ve stavu po regulaci Moravy v 70. letech min. století bez pravidelných záplav a v posledních dvou desetiletích s kriticky se snižující hladinou podzemní vody. Následky na sebe nenechaly dlouho čekat: změna floristického složení, nástup aktivních, často nitrofilních a ruderalních druhů, příp. i invaze vlhkomilných typů jako *Solidago gigantea*. Lužní lesy jsou floristickým složením místy na úrovni nížinných dubohabřin s častou babykou a v bylinném patru s přibývajícími hájními prvky. Pozoruhodným druhem zdejších luhů je nenápadná, spíše subatlantská ostřice *Carex strigosa*, postupně nalézaná v několika lesních

komplexech mezi Hodonínem a Uherským Hradištěm. Nelze opomenout unikátní psamofilní biotopy s celou katénou společenstev na vátých písčích podél železnice Rohatec – Moravský Písek s řadou ohrožených druhů vázaných na pohyblivé i zpevněné písky panonské oblasti, s příměsí subatlantských prvků.

Bzenecko-vracovská část písků je od hodonínské značně odlišná, obě se ostře floristicky liší od nivních společenstev řeky Moravy. Předem je nutno zdůraznit, že druhy lužních lesů nivy Moravy nebo dubohabřin jsou zde zastoupeny velmi vzácně nebo povětšinou chybí. Původní vegetace kyselých doubrav v bzenecké části byla silně omezena a na pohyblivých písčích (tzv. Moravská Sahara) založeny rozsáhlé kultury borovice. Nicméně mokřadní slatinné-rašelinné sníženiny byly ještě donedávna zachovány a v borových monokulturách byly zastoupeny malé skupiny nebo jednotlivé vzrostlé duby letní. Tato aktuální vegetace na vysokých vrstvách písků a šterkopísků je však floristicky málo pestrá a v podrostu často s expanzivními (*Calamagrostis*), místy s pronikajícími invazními druhy, zvláště *Prunus serotina*. Potenciální vegetací jsou zde kyselé doubravy sv. *Quercion roboris*.

Písky v okolí Hodonína mají zcela jiný vegetační ráz a zasluhují zvláštní pozornost. Abiotické i biotické podmínky této lokality podrobněji popisuje Grulich (1989, 1995). Především v jihozápadní části lesního komplexu, v prostoru vyhlášené NPP Hodonínská Dúbrava, zůstaly ještě zachovány panonské teplomilné doubravy na písku (subkontinentální ostřicová doubrava) (Chytrý et al. 2010). Potenciálně i aktuálně se zde vyskytují na malých plochách kyselé doubravy (svaz *Genisto germanicae-Quercion*, asociace *Festuco-Quercetum*). Avšak nejvíce rozšířeným vegetačním lesním typem na mělčích vrstvách písku jsou teplomilné panonské doubravy na písku (prioritní naturový biotop, subendemická as. *Carici fritschii-Quercetum roboris*), mající v České republice velmi malou rozlohu, přibližně se rozkládají na 1400 ha; nejcennější částí jsou předržené pařeziny v rámci tvaru středního lesa. Patří však mezi druhově nejbohatší lesní biotopy u nás s výskytem mnoha vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, především bezobratlých. Za nejcennější druhy jsou považovány tyto: *Carex buxbaumii*, *Daphne cneorum*, *Festuca amethystina*, *Gladiolus palustris*, *Juncus atratus* a *Thalictrum simplex* subsp. *galioides*. Maloplošně, na vlhčích místech a s větším podílem hlinitých částic v půdě, jsou mapovány netypické panonské dubohabřiny (as. *Primulo veris-Carpinetum betuli*, lipové doubravy). V mokřích hlubších mezidunových sníženinách byla vyvinuta vegetace svazu *Alnion glutinosae* (především as. *Carici elongatae-Alnetum*), v náznaku i svaz *Vaccinio uliginosi-Pinion sylvestris* na okrajích největších a nejhlubších sníženin. V okrajové části území blíže nivy Kyjovky byly vyvinuty netypické luhy as. *Pruno padi-Fraxinetum excelsioris* s typickým zastoupením olše lepkavé a absencí jasanu. Alespoň lokálně bylo v minulosti na organogenních substrátech vyvinuto primární bezlesí (komplex mokřadní a rašeliništní vegetace) (Řepka 2014). Za velmi výjimečnou rašelinnou lokalitu, která již více než 100 let patří minulosti, byl Čaganov při západním okraji Vracova a další podobné rašelinné louky podél severního okraje lesa Dúbrava mezi Vracovem a Bzencem. Vývoj vegetace Dúbravy dle pylové a uhlíkové analýzy publikovali Jamrichová et al. (2013), vývoj vegetace dle historických záznamů zhodnotili Řepka (2007), Riedl et al. (2012) a Szabó (2013); negativní faktory působící v této výjimečné lokalitě uvádí Řepka (2014).

Tato část fytochorionu se svojí geologickou, geomorfologickou, pedologickou i vegetační zvláštností, si v souhlasu s návrhem V. Grulicha (1989) zaslouží reklasifikaci na samostatný fytochorion s názvem „Bzenecko-hodonínské písky“ (podokres 18c).

Významné lokality: NPP Hodonínská Dúbrava, NPP Váté pisky, PR Kolébky, PR Písečný rybník, PR Oskovec, PP Jezero, PP Horky, PP Očovské louky, PP Osypané břehy, PP Pánov, PP Vojenské cvičiště Bzenec, PP Vypálenky, EVL Vlčí hrdlo, lužní lesy v nivě Moravy, Roztrhánky, Soboňky, opuštěné i rekult. pískovny v okolí st. Bzenec-Přivoz, Závidov, Růdník, jezera po těžbě štěrkopísku u Veselí n. Moravou a Ostrožské Nové Vsi.

20. Jihomoravská pahorkatina

Tento fytochorion je jednou z jádrových oblastí Panonského termofytika. Dělí se do dvou základních podokresů, které od sebe zřetelně odděluje masiv Ždánického lesa. Severně od něj leží mírně chladnější Bučovická pahorkatina (20a), jižně se, po nivu řeky Moravy, rozkládá Hustopečská pahorkatina (20b).

20a. Bučovická pahorkatina

Jedná se o starosídelní zemědělskou krajinu, odlesněnou již před středověkem. Podloží je tvořeno třetihorními vápnitými a písčitými sedimenty, na svazích se místy objevují i návěje spraší. Převážnou část území tvoří intenzivně obhospodařovaná pole.

Původním typem lesní vegetace jsou dubohabřiny s bohatým bylinným podrostem, místy jsou to panonské doubravy. Tato lesní vegetace se v oblasti zachovala jen v malých fragmentech, jakými jsou např. Letonický hájek, kde se také setkávají hercynské a karpatské druhy (společný výskyt *Hepatica nobilis* a *Hacquetia epipactis*).

Cenné je toto území díky zachovalým lokalitám s travnatými stráněmi. Jsou to mozaiky úzkolistých trávníků, kdy na prudších svazích se vyvíjejí trávníky svazu *Festucion valesiaca*, které na mírnějších svazích přecházejí v širokolisté trávníky *Cirsio-Brachypodium pinnati* a trávníky svazu *Bromion erecti*. Není neobvyklé, že v depresích s nepropustnou jílovitou půdou roste rákos obecný (*Phragmites australis*). Tyto trávníky jsou druhově velmi bohaté. Dominují zde kostřavy *Festuca rupicola* a *F. valesiaca*, z dalších trav jsou významné *Brachypodium pinnatum*, *Bromus erectus*. Zajímavé jsou byliny např. *Adonis vernalis*, *Astragalus austriacus*, *A. onobrychis*, *Campanula sibirica*, *Cytisus procumbens*, *Galatella linosyris*, *Inula ensifolia*, *I. oculus-christi*, *Linum tenuifolium*, *Polygala major*, *Pulsatilla grandis*. Řada druhů rostlin zde dosahuje své severní hranice rozšíření např. *Crepis pannonica*, *Echium maculatum* a *Iris pumila*. Za nejvýznamnější stepní lokality území jsou považovány NPR Větrníky a PR Šévy. Vegetace trávníků se zachovala převážně na jižních svazích, které byly využívány jako pastviny. Řízená pastva je také převažující současný management těchto lokalit, méně časté je sečení. Zbytky úzkolistých suchých trávníků najdeme po celém severním okraji Ždánického lesa, od lokality PP Polámanky na západě v katastru Kobeřic u Brna, přes PP Rašovický zlom, PP Jalový dvůr, PP Člupy, NPP Malhotky.

Zpravidla na okrajích polí lemujících chráněné stepní lokality lze nalézt zajímavá společenstva polních plevelů svazů *Caucalidion* nebo *Spergulo arvensis-Erodion cicutariae* (starším jménem *Panico-Setarion*). Z významných polních plevelů se v tomto území vyskytuje např.

Bupleurum rotundifolium, *Caucalis platycarpos*, *Euphorbia exigua*, *E. falcata* a *Thymelaea passerina*.

Významné lokality: PP Baračka, PP Člupy, PP Jalový dvůr, PP Polámanky, PR Rašovický zlom – Chobot, PP Roviny, PP Žlíbek, NPP Malhotky, PR Hašky, PR Šévy.

20b. Hustopečská pahorkatina

Fytochorion představuje jádro střední části moravského termofytika. V lesní vegetaci se často projevuje vliv Karpat, ten však často splývá s vlivem dolnorakouských pahorkatin. Jednotka zaujímá jižní část geomorfologického celků Ždánický les a Kyjovská pahorkatina a severní a západní okraj Dolnomoravského úvalu. Na jihu přechází do Dyjsko-svrateckého úvalu. Je tvořena teplou členitou pahorkatinou na vápnitých třetihorních sedimentech. Reliéf je pahorkatinný, s výškovou členitostí v rozsahu 75–150 m, místy má však charakter ploché až členité vrchoviny s výškovou členitostí 150–210 m (Přední kout, Výhon). Některé části, např. v okolí Čejče vykazují mimořádnou členitost (tzv. špidláky). Skalní tvary v území zcela chybí. Středně široké potoční nivy a úvalovité sníženiny často oddělují izolované, nápadně vystupující hřbety (Zaječí). Nadmořská výška se pohybuje od 170 do 340 m.

Území je osídleno už od pravěku a k trvalému odlesnění rozsáhlých ploch došlo již v neolitu. Lesní komplexu jsou ostrůvkovité a nespojité, často jen ve fragmentech. Někde tvoří lesní vegetaci jen akátiny! Převažují zemědělské pozemky (pole, sady, vinice), velká část svahů byla terasována.

Potenciální vegetaci představují z velké části panonské dubohabřiny (as. *Primulo veris-Carpinetum betuli*) s celou řadou teplomilných druhů v podrostu, např. *Buglossoides purpureo-caerulea*, *Carex michelii*, *C. montana*, *Melittis melissophyllum*, *Tanacetum corymbosum*. Na severních svazích jsou často vyvinuty karpatské dubohabřiny (as. *Carici pilosae-Carpinetum betuli*) s *Carex pilosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Melica nutans*, *M. uniflora* aj. Na konvexních jižních svazích jsou dubohabřiny vystřídány submediteránními bazifilními teplomilnými doubravami svazu *Quercion pubescenti-petraeae* (as. *Lithospermo purpureo-caerulei-Quercetum pubescentis* a *Euphorbio-Quercetum*), na plošších tvarech, zejména na spraších subkontinentálními lesostepními doubravami svazu *Aceri tatarici-Quercion* (as. *Quercetum pubescenti-roboris*). V nich se uplatňuje šipák (*Quercus pubescens*), břek (*Sorbus torminalis*), v podrostu pak *Adonis vernalis*, *Dictamnus albus*, *Iris graminea*, *I. variegata*. V údolích podél vodních toků jsou fragmenty niv blízké as. *Pruno padifraxinetum excelsioris*. Primární bezlesí je velmi vzácné a pravděpodobně je vázáno jen na stepní oka na nejprudších svazích (komplex vegetace svazů *Festucion valesiacae*, *Cirsio-Brachypodium pinnati*, *Geranion sanguinei* a *Prunion fruticosae*).

Přirozená lesní vegetace je zachována jen na malých plochách, místy je vyvinuta náhradní travinobylinná vegetace, zejména ze svazu *Cirsio-Brachypodium pinnati*, kterou provázejí druhy *Asperula cynanchica*, *Brachypodium pinnatum*, *Bromus erectus*, *Seseli annuum*, *Trifolium alpestre*, *T. montanum*, *Veronica spicata* aj. Na strmých svazích jižního kvadrantu najdeme vegetaci svazu *Festucion valesiacae* s druhy *Artemisia pontica*, *Astragalus austriacus*, *A. exscapus*, *A. onobrychis*, *Crambe tataria*, *Jurinea mollis*, *Linum tenuifolium*, *Stipa pennata*, *S. pulcherrima*. V lemové vegetaci svazu *Geranion sanguinei* se setkáváme např. s *Anthericum*

ramosum, *Dictamnus albus* a *Peucedanum cervaria*. Velmi zajímavý typ vegetace představují plevelová společenstva svazu *Caucalidion* s druhy *Ajuga chamaepitys*, *Bupleurum rotundifolium*, *Conringia orientalis*, *Euphorbia falcata*, *Nigella arvensis*, *Thymelaea passerina* a dalšími.

Ve flóře jsou zastoupeny četné teplomilné druhy, je zde přítomna řada mezních prvků, které zde vyznívají z jihovýchodního směru, např. mediteránní *Dictamnus albus*, *Globularia punctata* a *Quercus pubescens*, ponticko-jihosibiřské, např. *Artemisia pontica*, *Astragalus austriacus*, *A. danicus*, *Crambe tataria*, *Chamaecytisus albus*, *Dracocephalum austriacum*, *Echium maculatum*, *Euphorbia seguierana*, *Hypericum elegans*, *Iris pumila*, *Klasea lycopifolia*, *Potentilla patula*, *Taraxacum serotinum* a *Viola ambigua*, a nakonec i orientálně-turánské jako např. *Kochia prostrata* (Újezd u Brna, mimo zájmové území). Do lesní flóry, zejm. při okrajích území pronikají druhy alpsko-karpatských podhůří, např. *Aconitum vulparia*, *Carex pilosa*, *Corydalis solida* a *Isopyrum thalictroides*, zřídka také druhy karpatské (např. *Hacquetia epipactis*) a herceynské (*Hepatica nobilis*).

Významné lokality: PP Bílý kopec u Čejče, PP Bohuslavické stráně, PP Hošťálka, PP Hovoranské louky, PP Kobylská skála, PP Louky pod Kumstátem, NPP Na Adamcích, PP Nivky za Větrákem, PP Ochozy, PP Sovince, PP Špidláký, PP Zápověď u Karlína, PP Zimarky.

77a. Ždánický les

Fytochorion 77. Středomoravské Karpaty tvoří tři izolované ostrůvky, z nichž je Ždánický les ten nejzápadnější a nejnižší. Je protáhlého tvaru, který se táhne od východu k západu s nejvyšším vrchem U Slepice 439 m n. m. Podloží Ždánického lesa je tvořeno převážně jemně písčitém, snadno rozpadavým vápnitým flyšem podslezsko-ždánické jednotky. Klima je mírně teplé, přičemž hřeben dělí tento lesní celek na severní chladnější část a jižní více výhrevnou. Potenciální vegetaci tvoří karpatské bučiny asociace *Carici pilosae-Fagetum sylvaticae*, vzácněji acidofilní bučiny *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae*. V nižších polohách jsou na severních svazích nahrazeny karpatskými dubohabřinami asociace *Carici pilosae-Carpinetum betuli*, na jižních svazích pak porosty asociace *Primulo veris-Carpinetum betuli*. Na jižních svazích se ostrůvkovitě vyskytují teplomilné doubravy svazu *Quercion petraeae* (as. *Melico pictae-Quercetum*, známější pod starším názvem *Potentillo albae-Quercetum*). Zatímco bučiny a dubohabřiny jsou v území dobře zachovalé, v relativně rozsáhlých celcích, teplomilné doubravy se vyskytují ve fragmentech na jižních svazích u Archlebova a u Ždánic. V jihovýchodním výběžku Ždánického lesa se v lokalitě Šotnery nachází i fragment šipákové doubravy. V současné skladbě lesů je relativně nízké zastoupení monokultur jehličnanů. V plochých depresích se vyskytují bažinné olšiny svazu *Alnion glutinosae* a v údolích podél potoků potoční luhy *Pruno padi-Fraxinetum excelsioris*, případně *Carici remotae-Fraxinetum excelsioris*. Porosty jsou spíše fragmentovité, fytocenologické snímky, které by tuto vegetaci ve Ždánickém lese doložily, zatím chybějí. Primární bezlesí v tomto fytochorionu prakticky chybí.

V polopřirozené náhradní vegetaci převažují mezofilní louky (svaz *Arrhenatherion elatioris*). Lesní lemy jsou tvořeny vegetací svazu *Trifolion medii*. V území se potenciálně vyskytuje

vegetace vlhkých luk svazu *Calthion palustris*. Její fragmenty se dosud vyskytují v údolích, v současné době jsou však tyto porosty silně degradované. Na suchých stanovištích jsou lesní porosty lemovány subxerofilními trávničky svazu *Cirsio-Brachypodietum pinnati*.

Na jižních okrajích Ždánického lesa především severně od Archlebova a Bohuslavic se na okrajích polí (ať už v kontaktu se suchými trávničky, tak v menší míře i na lesních okrajích) vyskytuje řada druhů vzácných teplomilných plevelů ze svazu *Caucalidion* (asociace *Caucalido platycarpi-Conringietum orientalis*).

Květena fytochorionu odpovídá květeně nízkých karpatských pohoří. Vzhledem k západní poloze Ždánického lesa, má v území řada karpatských druhů izolovaný charakter. Vyskytují se zde např. *Bromus ramosus*, *Galium intermedium*, *Hacquetia epipactis* a *Stachys alpina*. Lesy jsou bohaté výskytem vstavačovitých, vyskytují se zde *Cypripedium calceolus*, *Orchis purpurea*, všechny tři druhy našich okrotic, oba vemeníky, řada druhů kruštíků (např. *Epipactis microphylla*, *E. voethii*) zde mají v rámci ČR významný počet lokalit). Ze vzácných druhů orchidejí na jižních svazích Ždánického lesa roste *Limodorum abortivum*. Na jižních svazích v okolí Archlebova a Ždánic se vyskytuje na řadě lokalit tořič včelonosný (*Ophrys apifera*). Ve Ždánickém lese se vyskytuje izolovaná lokalita kostřavy horské (*Festuca drymeja*). Bohatě zastoupené jsou teplomilné druhy, např. *Melittis melissophyllum*, *Potentilla alba*, *Pulmonaria mollis*, *Tanacetum corymbosum*, *Viola mirabilis*, vzácně i *Dictamnus albus* a *Iris variegata*. V rozvolněných porostech nebo na lesních okrajích přistupují *Buglossoides purpureocaerulea*, *Carex michelii*, *C. montana*, *Peucedanum cervaria*, *Serratula tinctoria*, *Stachys germanica*, *Vincetoxicum hirundinaria*.

Vzácné jsou mokřadní druhy, jejich výskyt je vázaný na údolí s rybníky. Ze zajímavých druhů je to výskyt *Veronica scardica* na několika lokalitách Ždánického lesa, nebo *Taraxacum* sect. *Palustria* v údolí za háj. Svatá u Klobouček. Dříve se v tomto údolí vzácně vyskytovala i rašelinná vegetace s výskytem *Carex appropinquata*, *C. davalliana*, *C. hostiana*, *C. lepidocarpa*, *C. ×leutzi*, *Eriophorum angustifolium*, *E. latifolium* a *Valeriana dioica*. Podél lesních potoků byla na mnoha místech nalezena *Carex paniculata* a na rozdíl od sousedních Chřibů zde zcela chybí *C. agastachys*, která je naopak v Chřibech častá.

Ždánický les má status přírodního parku. Maloplošná chráněná území jsou v lesní vegetaci jen vzácně, takovým příkladem je rezervace chránící staré porosty bukového lesa PR U Vrby. Chráněné lokality jsou soustředěny především na stepní straně okolních fytochorionů.

Především ve střední a východní části Ždánického lesa docházelo v uplynulých letech k masivní těžbě starých bukových porostů. Vznikla zde místní iniciativa Živý les pro živý region, která na tuto problematiku upozornila širokou veřejnost, přidali se i zástupci odborných společností. I na základě těchto aktivit bylo v červenci 2024 přímo na hřebeni pohoří podepsáno Memorandum o zlepšení péče a ochrany Ždánického lesa. Jeho signatáři jsou MZe, MŽP, LČR, AOPK a Jihomoravský kraj. Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR byla zpracována studie Zhodnocení kvality lesních společenstev Ždánického lesa s cílem jejich ochrany. Bylo vybráno několik cenných lokalit, které by měly získat územní ochranu a při jednání LČR a AOPK ČR byl dohodnut způsob hospodaření v těchto územích včetně návrhů bezzásahových ploch. Ty se týkají především nejstarších bukových porostů ve východní části pohoří. Odborníci ze ŠLP Křtiny navrhli i pro ostatní území Ždánického lesa několik modelů nepasečného hospodaření, které by měly být postupně uplatňovány v dalších cenných lesních porostech. V současné době

probíhá příprava lesního hospodářského plánu. Jak se do něj podaří promítnout všechny tyto návrhy, ukážou nejbližší měsíce.

Významné lokality: PR U Vrby, údolí Svatá u Klobouček, Dubový vrch u Ždánic, údolí Milešovického potoka jižně od Koberic u Brna, PP Ochozy, Močidla severně od Lovčic, Šotnery severozápadně od Bohuslavic

77c. Chřibý

V dosahu kurzu je zejména jihozápadní křídlo, zhruba po linii Buchlovice-Zástřizly, na kterou je zaměřen popis níže. Chřibý jsou lesnatým podokresem středomoravských Karpat budovaných paleogenním flyšem, na rozdíl od ostatních dvou podokresů je vyšší (Brdo – 587 m, v dosahu kurzu Bradlo – 543 m a Ocásek – 553 m) a převažují v něm kyselý flyš. Botanicky zajímavá jsou drobná tělesa jurských vápenců. Klima je v regionálním kontextu relativně chladné a vlhké. Vliv panonské květeny se tedy projevuje zejména v jihozápadní části fytochorionu s vazbou na termofytikum (např. *Geranium sanguineum*, *Iris variegata*, *Peucedanum cervaria*, *P. oreoselinum*), submediteránní druhy jsou ojedinělé (např. *Verbascum chaixii*, *Viola alba*). Květena území vykazuje silné západokarpatské a subkontinentální floristické ovlivnění (např. *Arum cylindraceum*, *Cruciata glabra*, *Galium intermedium*, *Hacquetia epipactis*, *Orobancha flava*, *Salvia glutinosa*), zatímco vliv Českého masivu je omezený (např. *Dentaria enneaphyllos*, *Galium sylvaticum*), podobně i výskyt výrazných suboceanických prvků (např. *Corynephorus canescens*, sekundárně *Teucrium scorodonia*).

V nejnižších polohách se objevují acidofilní doubravy dubu zimního (svaz *Quercion roboris*) s běžnými acidofyty (*Avenella flexuosa*, *Melampyrum pratense*). Jejich přechody do teplomilných doubrav (as. *Sorbo torminalis-Quercetum*) najdeme jen vzácně, na výslunných svazích (Vřesovice, Buchlovicko). Signalizují je druhy jako *Anthericum ramosum*, *Carex humilis* a *Polygonatum odoratum*. Většího rozšíření dosahují dubohabřiny, částečně zřejmě vzniklé na místě dřívějších bučin po zintenzivnění lidského vlivu zejména ve středověku, o čemž svědčí i mohutně zmlazující buk. Zcela převládají mezofilní karpatské dubohabřiny (as. *Carici pilosae-Carpinetum betuli*), na písčivcových hřebetech často s uniformními porosty *Carex pilosa* a *Melica uniflora*. Květnatější typy provázené pestrým jarním aspektem se objevují v údolních zářezích (*Corydalis cava*, *Galanthus nivalis*, *Hacquetia epipactis*, *Orchis pallens* – PP Stará hráz). Ojediněle se ve vazbě na vápnitější podklady přidávají teplomilné dubohabřiny (as. *Primulo veris-Carpinetum*) s *Cornus mas*, *Viola alba* a *V. hirta*. Bučiny, vůdčí lesní typ Chřibů, zastupují většinou floristicky spíše monotónní karpatské bučiny (asociace *Carici pilosae-Fagetum*) podrostem podobné chudým karpatským dubohabřinám. Na vložkách vápnitějších hornin najdeme i květnaté bučiny (as. *Mercuriali perennis-Fagetum sylvaticae*) s *Mercurialis perennis*, *Hordelymus europaeus* a *Lysimachia nemorum*. Bodově se v nich vyskytují orchideje (např. *Cephalanthera* spp., *Epipactis purpurata*). Naopak členité hřbítky budované křemitými písčivci porůstají acidofilní bučiny (as. *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae*), lokálně i s vřesem. Bučiny tvoří jádra mnoha zvláště chráněných území, včetně pralesovitých typů (PR Holý kopec). Suťové lesy (svaz *Tilio-Acerion*) se vzhledem k převaze písčivcového podkladu objevují ojediněle, spíše pod slepencovými skalními výchozy (PP

Břestecská skála). Nápadná je v uvedených lesích absence nebo překvapivá vzácnost některých jinak častých hajních druhů (např. *Asarum europaeum*, *Corydalis solida*, *Festuca altissima*, *Prenanthes purpurea*). Potoční luhy tvoří olšiny s *Alnus glutinosa* (as. *Stellario nemorum-Alnetum glutinosae*). V hluboce zařezaných údolích se v nich objevují i podhorské prvky (např. *Anthriscus nitida*, *Dryopteris borrieri*, *Equisetum hyemale*, *E. pratense*). V prameništích lesích (as. *Carici remotae-Fraxinetum*) rostou *Carex pendula* agg. a *Equisetum telmateia* indikující sesuvné oblasti, ojediněle i *Thelypteris palustris*. Výčet azonální lesní vegetace doplňují fragmenty skalních borů s tzv. Malenovickou borovicí (lokální ekotyp) vázané na vysoké pískovcové výchozy kolem Buchlova (PP Barborka, PP Břestecská skála apod.). Provází je několik druhů skalních terássek (např. *Allium senescens*, *Arabidopsis arenosa*) a teplomilných prvků (např. *Stachys recta*, *Trifolium alpestre*).

Přirozenou nelesní vegetaci zastupují na pískovcových skalách floristicky chudé porosty *Polypodium vulgare* (as. *Asplenio trichomanis-Polypodietum vulgaris*). Svěbytným typem nelesní vegetace byly písčiny na zvětralinách křemitých pískovců, jejichž výskyt byl koncentrován v okrajové části jižního podhůří Chřibů (Stříbrnice). Přinejmenším ještě v 80. letech 20. století zde rostly *Artemisia campestris*, *Helichrysum arenarium* (sv. okraj jihomoravské arely); dříve i *Corynephorus canescens*. Do jisté míry jde o vyznívání psamofilní květeny z termofytika v okolí Ježova blíže Kyjovu. Za zmínku stojí i historický výskyt *Carex ericetorum* na stránce pod hřbitovem u Žeravic a dále na hřebíncích kyselých pískovců u Syrovína a Ořehova. Z nelesních biotopů nebyly zřejmě ani historicky významněji zastoupeny vlhké louky a slatiniště, narozdíl od Žďánického lesa. Zmíňme alespoň louky u Zlechovského potoka severně od hradu Buchlov (historicky *Eleocharis uniglumis* a *Taraxacum* sect. *Palustria*) a vápnitá prameniště v PP Hříštek (např. *Eriophorum angustifolium*, *Pseudognaphalium luteoalbum*). Luční společenstva Chřibů jsou na rozdíl od blízkých Bílých Karpat druhově zpravidla řadnější, v případě sečených luk obvykle jde o intenzivně obhospodařované porosty (svaz *Arrhenatherion elatioris*). Zakládání osad v centrální části fytochorionu a s tím spojený vznik luk je zřejmě až novověký (od 17. století), luční vegetace je tudíž poměrně mladá. Prvoradou výjimku představují PP Moravanské lúky, luční enkláva na jihozápadním okraji Chřibů, které vykazují mnohé aspekty bělokarpatských luk. To snad souvisí i s relativně starobyklým lidským osídlením této oblasti (mj. největší pohřebiště středodunajské mohylové kultury v ČR, staré asi 3500 let) a přítomností vložek vápnitých sedimentů v podkladu; „bělokarpatský ráz“ dodávají izolované výskyty druhů jako *Crepis praemorsa*, *Euphorbia angulata*, *E. illirica*, *Iris graminea*, *I. sibirica*, *Ophioglossum vulgatum*, *Pulmonaria angustifolia* a orchideje (např. *Anacamptis morio*, *Gymnadenia conopsea*, *Orchis mascula*). Dále se ve Chřibech ostrůvkovitě na výslunných místech ovlivněných přísuškou (typicky okraje luk a pastvin pod lesem) objevují acidofilní trávníky (svaz *Violion caninae*) s *Danthonia decumbens*, *Filago arvensis* a *F. lutescens* (Stupava). Suché bazifilní trávníky (*Bromion erecti*) jsou ojedinělé. Květenou a vegetací oblasti dotváří tři hrady (Buchlov, Cimburk, Střílky) s archeofyty (např. *Nepeta cataria*) a *Asplenium scolopendrium* (Buchlov).

Významné lokality: PP Barborka, Bradlo, PP Břestecská skála, PR Stará hráz, Buchlov, Cimburk, PP Hříštek, PR Holý kopec, PR Moravanské lúky, údolí Moštěnky v úseku Zavadilka-Kamenňák.

Pro floristický kurz byl založen projekt na platformě iNaturalist

<https://www.inaturalist.org/projects/floristicky-kurz-cbs-2025-bzenec>

V tomto projektu lze sdílet pozorování rostlinných druhů (a případně i jiných organismů) s ostatními účastníky kurzu. K tomu je potřeba založit si na platformě iNaturalist.org účet s uvedením celého jména a příjmení na své profilové stránce a poté se na stránce projektu vpravo nahoře k tomuto projektu přihlásit, pokud možno ještě před začátkem floristického kurzu. Poté lze na svém profilu na iNaturalistu nahrávat fotky rostlin s lokalitami, které se budou automaticky zobrazovat v projektu a budou dostupné všem účastníkům kurzu. Lze nahrávat i fotky rostlin určených jen do rodu nebo agregátu, které někdo z vedoucích exkurzí nebo jiný člen komunity iNaturalist může určit do druhu. K tomu je ale důležité fotit nejen celkové pohledy nebo květy, ale i detaily důležitých determinačních znaků. Jedno pozorování může zahrnout i několik fotek stejné rostliny nebo lokální populace. Každá fotografie musí být lokalizovaná. Nejjednodušší lokalizace je při focení mobilem nebo fotoaparátem s GPS, kdy se zaznamenané souřadnice v iNaturalist automaticky načtou, poloha fotky se zobrazí na mapě a vypíše se jméno obce. V takovém případě je třeba před nahráním do databáze vždy pečlivě zkontrolovat na mapě, že zobrazená lokalita odpovídá skutečnosti. Dobrou praxí je udávat i možnou nepřesnost souřadnic v metrech a slovně bližší určení lokality (např. "kopec Chlum jižně od obce"). Je třeba mít na paměti, že data zadaná do této aplikace se přebírají do národní databáze NDOP a mezinárodní databáze GBIF. Projekt zůstane otevřený i po skončení floristického kurzu, a tak bude možné do něj nahrávat fotografie z kurzu i dodatečně.

Lze se také přihlásit do projektu Česká flóra (<https://www.inaturalist.org/projects/ceska-flora-projekt-ceske-botanicke-spolecnosti>), ze kterého se přebírají data do databáze Pladias.

Obnova biotopů v nejbližším okolí Bzenec

Ivana Jongepierová, Klára Řehouňková & Marie Straková

Málokterá obec má ve svém okolí tak pestrou škálu biotopů jako právě Bzenec. A málokde se dá prezentovat tolik různorodých obnovních aktivit, jako právě zde.

Zážitkový vinohrad pod kaplí sv. Floriána nad Bzencem

S obnovou vinice pod Starým hradem, jedné z nejstarších viničních tratí v České republice, započalo **Zámecké vinařství Bzenec s. r. o.** v roce 2014. Obnova zahrnovala terénní úpravy, kompletní vyklučení a vyčištění od náletových dřevin, navezení splavené ornice, kapkovou závlahu a **7500 sazenic** v nejčastějším zastoupení typických odrůd pro Bzenecko, jako jsou Rulandské šedé, Rulandské bílé, Chardonnay a Ryzlink rýnský. Součástí byl i výsev druhově bohaté (neregionální) směsi na podzim 2015. Výběr rostlinných druhů byl limitován

podmínkou neubírání vody budoucímu vinohradu s nízkou konkurenční schopností vůči sazenicím révy vinné. Současně měl vzniknout porost, který bude dobře odolný suchu a rychle zamezí erozi. Kvůli členitému terénu a odlišnému způsobu budoucího využívání byly celkem vysety 3 typy směsí. Na terasové cesty byla vyseta suchovzdorná směs do sadových mezipásů VV-17 vytvářející poměrně hustý, pevný, a přitom málo vzrůstný drn, který velmi dobře snáší mulčování. Na plochu vinice byla přímo „na míru“ vytvořena speciální protierozní směs. Pro prudký svah pokrytý textiliemi těsně pod kaplí sv. Floriána byla použita druhově pestrá směs do sucha Panonie (Straková et al. 2017).

Vzhledem k velmi pozdnímu výsevu (říjen) byl nutný komplexní návrh technologie, která kromě směsi s rychle klíčícím jíllem jednoletým jako krycí plodinou používala pomocné půdní látky a hnojiva. Výsev byl proveden hydroseederem na pásovém podvozku.

Protierozní směs:

Trávy 89 %: *Agrostis capillaris* 'Vítek' 1,5 %, *Anthoxanthum odoratum* 'Jitka' 5 %, *Bromus erectus* 3 %, *Festuca rubra commutata* 5 %, *F. rubra rubra* 'Táborská' 13 %, *F. rubra trichophylla* 'Viktorka' 8 %, *F. rupicola* 1,5 %, *F. trachyphylla* 'Dorotka' 15 %, *Lolium multiflorum italicum* 'Prolog' 15 %, *L. perenne* 'Jakub' 20 %, *Phleum bertolonii* 'Zubr' 1 %, *Poa angustifolia* 1 %, *P. compressa* 'Razula' 1,5 %, *P. pratensis* 'Slezanka' 3,5 %

Byliny 1 %: *Achillea millefolium* 1 %.

Jeteloviny 10 %: *Anthyllis vulneraria* 'Pamir' 1,3 %, *Lotus corniculatus* 'Grandsan Gabrielle' 1 %, *Medicago lupulina* 'Ekola' 0,9 %, *Melilotus albus* 'Adéla' 0,3 %, *Onobrychis viciifolia* 'Višňovský' 1 %, *Securigera varia* 'Eroza' 0,5 %, *Trifolium incarnatum* 'Santantonio' 2,5 %, *T. repens* 'RD 84' 0,5 %, *Vicia pannonica* 'Dětěnická Panonská' 2 %.

Doporučený výsevek: 30–35 g/m²

Travobylinná směs Panonie:

Trávy 80 %: *Agrostis capillaris* 1 %, *Anthoxanthum odoratum* 5 %, *Bromus erectus* 2 %, *Festuca rubra commutata* 5 %, *F. rubra rubra* 15 %, *F. rubra trichophylla* 10 %, *F. rupicola* 5 %, *F. trachyphylla* 15 %, *F. valesiaca* 3 %, *Koeleria macrantha* 1,5 %, *K. pyramidata* 1,5 %, *Phleum phleoides* 3 %, *Poa compressa* 8 %, *P. pratensis* 5 %.

Byliny 15 %: *Agrimonia eupatoria* 0,5 %, *Achillea millefolium* 0,6 %, *Anthemis tinctoria* 1 %, *Centaurea jacea* 0,5 %, *C. scabiosa* 0,5 %, *Cichorium intybus* 0,2 %, *Dianthus armeria* 1 %, *D. carthusianorum* 1 %, *Hypericum perforatum* 1,2 %, *Leontodon hispidus* 0,8 %, *Plantago lanceolata* 0,2 %, *P. media* 0,4 %, *Potentilla argentea* 0,6 %, *P. recta* 0,8 %, *Pyrethrum corymbosum* 0,6 %, *Salvia pratensis* 1,5 %, *S. verticillata* 0,8 %, *Sanguisorba minor* 0,6 %, *Silene vulgaris* 1,2 %, *Stachys recta* 1 %.

Jeteloviny 5 %: *Anthyllis vulneraria* 1,5 %, *Lotus corniculatus* 1 %, *Medicago lupulina* 0,5 %, *Onobrychis viciifolia* 0,8 %, *Securigera varia* 0,2 %, *Trifolium campestre* 0,8 %, *Tr. repens* 0,2 %.

Doporučený výsevek: 4–6 g/m²

V dalších letech však nebyl travní porost kosen, ale mulčován. Zjištění současného stavu porostu bude jedním z úkolů exkurze č. 11.

Spáleníště v Bzenecké Dúbravě

Koncem května roku 2012 došlo v Bzenecké Dúbravě k rozsáhlému požáru. Vinou velkého sucha a větru se oheň rychle šířil, shořelo přes 150 ha převážně uměle vysazeného borového lesa. V dalších měsících proběhlo několik jednání s Lesy ČR, s. p., během kterých se ochránci přírody s odborníky z vědeckých institucí snažili o to, aby část požářiště zůstala nezalesněna a byla ponechána spontánní sukcesi. Nakonec byla získána plocha o výměře ca 1 ha, na které byla následná sukcese každoročně sledována botaniky z Jihočeské univerzity. Zatímco se v prvních třech letech hojněji objevily *Rumex acetosella* a *Corynephorus canescens*, začaly se po třech letech významněji prosazovat další trávy (*Agrostis capillaris*, *Calamagrostis epigejos*).

Navíc se zvýšila pokryvnost dřevin z náletu (*Pinus sylvestris*, *Robinia pseudoacacia*), takže typické psamofytické druhy ustoupily.

Závěry z tohoto sledování ukazují, že pro úspěšnou obnovu psamofilní vegetace je nutné mít blízký zdroj semen (nebo cílové druhy zajistit přenosem) a následně zajistit údržbu, nejlépe pastvou koní.

NPP Váté písky

Úzký, jen 120 m široký protipožární pás podél obou stran železnice, která začala být z Vídně budována v roce 1836. Nejcennější jsou biotopy svazu *Corynephorion canescens* a *Festucion vaginatae* (otevřené trávníky písčin, kontinentálních dun a panonské písčité stepi) s druhy *Festuca psammophila* subsp. *dominii*, *Helichrysum arenarium*, *Stipa borysthena*, *Verbascum phoeniceum*, různými druhy lišejníků rodu *Cladonia* aj. Ještě před 15 lety se na několika hektarech po celém území vyskytovaly hustě zapojené porosty třtiny křovištní. Šlo především o místa, z nichž byly v 80. letech odstraněny dřeviny a nedošlo k následnému vyhrabání vrstvy humusu a jehličí. V prostoru bývalých ohnišť využívaných k likvidaci vyřezaných dřevin se navíc častěji vyskytoval zlatobýl obrovský (*Solidago gigantea*).

Od roku 2010 probíhá v prostoru NPP Váté písky obnova a monitoring společenstev vázaných na otevřené plochy písčin. Z degradovaných ploch je pomocí těžké techniky stržena a odvážena svrchní eutrofizovaná vrstva písku. Na 15 trvalých plochách v místech zásahů je sledován samovolný vývoj vegetace (Řehounková & Jongepierová 2018, Řehounková et al. 2021). Bylo zjištěno, že na obnovených plochách (obklopených dobře zachovalou vegetací) bylo po 6 letech dosaženo podobného počtu druhů (a také pokryvnosti některých druhů Červeného seznamu) jako na referenčních zachovalých plochách. Z hlediska cílových psamofytických druhů se obnovené plochy ale pořád ještě statisticky průkazně odlišovaly od ploch referenčních jak v druhové bohatosti, tak v pokryvnosti.

Optimální management těchto společenstev by měl kombinovat mozaikovitě velkoplošné strhávání eutrofizované vrstvy s dalšími drobnějšími zásahy (např. místní nepravidelné narušování povrchu, pastvu a odstraňování náletových dřevin a nepůvodních druhů).

PP Vojenské cvičiště Bzenec

Porosty svazu *Corynephorion canescens* v různých stádiích sukcese od otevřených písků po zapojené porosty písčomilných druhů – *Artemisia campestris*, *Jasione montana*, *Linaria genistifolia*, *Spergula morisonii*, *Thymus serpyllum* nebo *Veronica dillenii*, lišejníky rodu *Cladonia*, *Cetraria aculeata*. Bohatou populací zde má *Helichrysum arenarium*. Na některých místech však dochází k šíření *Calamagrostis epigejos*, celoplošně pak naletují semenáčky *Pinus sylvestris*. V posledních letech v území přibývá invazních druhů.

Začátkem tisíciletí proběhly v jižní části území velmi razantní zásahy, při kterých se podařilo obnovit bezlesí na několika hektarech, včetně stržení svrchní eutrofní vrstvy písku. Byla tak obnovena iniciální sukcesní stadia. Shrnutý eutrofní materiál byl ponecháván ve formě valů, které však zarostly třtinou křovištní a šířil se tam zlatobýl obrovský (*Solidago gigantea*), proto je třeba eutrofní písek při takových zásazích odstraňovat. Poněvadž by byl jeho odvoz z lokality finančně příliš náročný, přistoupilo se v roce 2013 k zahrnování eutrofního písku do

vyhrabaných děr a převrstvování oligotrofním pískem. Protože tyto plochy začaly zarůstat nežádoucími druhy rostlin, především třtinou křovištní, byla zde v roce 2022 zahájena experimentální pastva 6 kladrubských běloušů, která se ukázala jako velmi vhodným zásahem na eliminaci třtiny a obnovení otevřených ploch vátých písků. V roce 2024 se páslo na ca 13 ha.

Změny vegetace jsou sledovány Pracovní skupinou ekologie obnovy pod vedením Kláry Řehounkové. Trvalé plochy jsou umístěny na degradačním gradientu od nejzachovalejších přes středně degradované až po silně degradované. Předběžné výsledky ukazují (Řehounková 2024), že pastva výrazně omezila expanzivní druh *Calamagrostis epigejos* na středně degradované ploše a vzrostla zde pokryvnost *Agrostis capillaris* a *Corynephorus canescens*. Na ploše se zachovalou vegetací se během sledovaného období neukázalo, že by pastva negativně působila na klíčové druhy společenstva (např. *Helichrysum arenarium*), pastva by zde však měla probíhat jen krátce a max. 3 roky po sobě. Na nejvíce degradované ploše se efekt pastvy zatím nijak neprojevil (změny v pokryvnosti *Calamagrostis epigejos* ani *Solidago gigantea* nebyly zaznamenány), protože není zvířaty příliš navštěvovaná.

Vlčí hrdlo

Ještě v polovině 20. století byla lokalita součástí rozsáhlého komplexu nivních luk (asociace *Cnidio dubii-Deschampsietum cespitosae*) s roztroušenými vrbami. Velká část těchto luk však byla kromě zbytku koryta někdejšího vodního toku v 70. letech rozorána a následně užívána jako pole. Část nebyla obhospodařována vůbec a zarostla dřevinami. Vzniklo zde zajímavé společenstvo mokřadních olšin s *Carex elata*, fytoecenologicky blízké asociaci *Carici elongatae-Alnetum glutinosae*, variantě s *Glyceria maxima*. Zbylé louky byly negativně ovlivněny intenzifikací, zejména nadměrným hnojením. Od roku 2008 se od využívání Vlčího hrdla pro zemědělské účely upustilo úplně a stalo se úhorem, jenž se vyvíjí samovolnou řízenou sukcesí zpět v nivní louku. Pro tuto obnovu je kromě pravidelné seče (jednou ročně na přelomu května a června, případně ještě v srpnu či září) s odvozem sena velkou podporou dobrá zásoba diaspor druhů původních nivních luk v okolí, především na přilehlé louce Ondrovská a v nikdy nerozoraných trvale podmáčených částech samotného Vlčího hrdla. Pro dlouhodobou perspektivu obnovy a zachování luk je důležitý také výkup pozemků do vlastnictví Českého svazu ochránců přírody v rámci kampaně Místo pro přírodu a jejich převod z kultury orná půda do kultury trvalý travní porost. V současnosti jsou pozemky udržovány ze zemědělských dotací ZO ČSOP Bílé Karpaty.

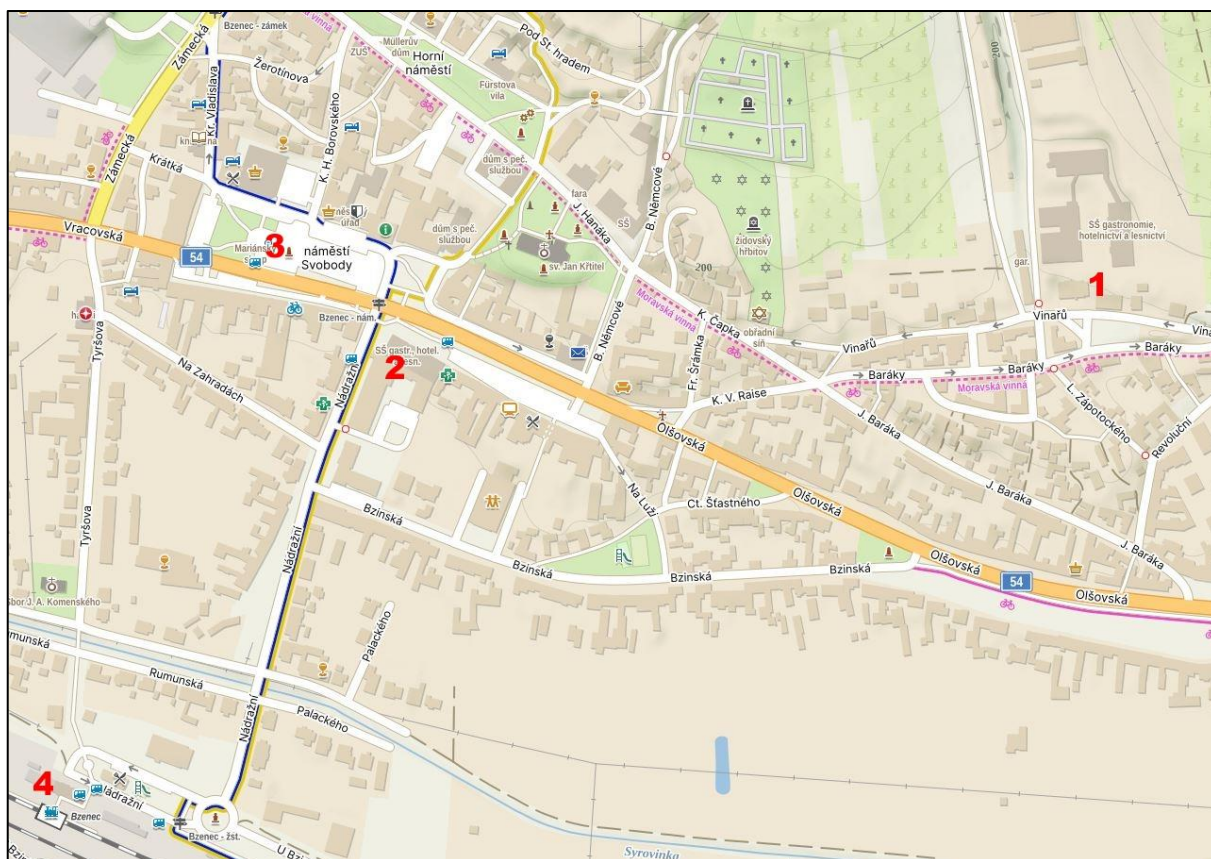
V roce 2008 byl výchozí stav vegetace na čerstvém úhoru na lokalitě zachycen třemi fytoecenologickými snímky, pravidelný monitoring začal v roce 2012 (Uhýrková et al. 2018). Výsledky ukazují, že vegetace se vyvíjí směrem k nivní louce, ale rychlá počáteční změna z vegetace s převahou jednoletých plevelů na vegetaci s vytrvalými plevely a prvními lučními druhy (zejména generalisty) přechází do mnohem pomalejší fáze dosycování dalšími druhy adaptovanými na pravidelné kosení, včetně specifických druhů kontinentálních zaplavovaných luk (*Cardamine matthioli*, *Cirsium canum*, *Gratiola officinalis*, *Scutellaria hastifolia*, *Viola pumila*).

PP Vypálenky

Mokřadní biotop s evropsky významnými druhy obojživelníků – kuňkou obecnou (*Bombina bombina*) a čolkem dunajským (*Triturus dobrogicus*), hnízdiště a tahová zastávka mokřadních ptáků. Původní aluviální společenstvo je vlivem částečného rozorání v minulosti a celoplošným neobhospodařováním v posledních ca 30 letech degradované s dominancí *Phragmites australis* a *Solidago gigantea*, místy se však vyskytují zbytky původní vegetace s druhy *Calamagrostis canescens*, *Carex acuta* agg., *C. hirta*, *C. riparia*, *C. vesicaria*, *C. ×sooi*, *Juncus articulatus*, *J. effusus*, *Lotus tenuis*, *Lycopus europaeus*, *Poa palustris*, *Potentilla anserina*, *Rumex maritimus*, *Veronica scutellata* (Řepka pers. com.). Vzhledem k tomu, že se zde doposud vyskytují bazální druhy evropsky prioritního stanoviště 1340* vnitrozemské slané louky, byla tato lokalita zařazena do projektu LIFE in Salt Marshes, jejímž hlavním řešitelem je ENVIROP, Ústav botaniky a zoologie PřF Masarykovy univerzity. Dalším spoluřešitelem je např. Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka. Na podzim 2024 byla na části lokality zahájena pastva uherského stepního skotu, který je nenáročný na potravu a spásá rákos i zlatobýl obrovský.

Literatura

- Řehouňková K. (2024): Příloha Z1 – Monitoring vlivu pastvy v PP Vojenské cvičiště Bzenec. – In: Jongepierová I., Fajmon K., Čamlík G., Konvička O., Řehouňková K. & Uříčář J., Plán péče o PP Vojenské cvičiště Bzenec na období 2025–2034, Ms., depon. in Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno.
- Řehouňková K., Jongepierová I., Šebelíková L., Vítovcová K. & Prach K. (2021): Topsoil removal in degraded open sandy grasslands: Can we restore threatened vegetation fast? – *Restoration Ecology* 29: e13188.
- Řehouňková K. & Jongepierová I. (2018): Obnova společenstev vázaných na otevřené plochy písčin. – In: Jongepierová I., Pešout P. & Prach K. [eds], *Ekologická obnova v České republice II*, AOPK ČR, Praha.
- Straková M., Gabriel T., Nedělník & J. Machač R. (2017): Založení květnatých luk na svazích s využitím Panonie a jílku jednoletého. – *Pícninářské listy* 23: 56–58.
- Uhýrková D., Fajmon K. & Jongepierová I. (2018): Obnova nivní louky na Vlčím hrdle. – In: Jongepierová I., Pešout P. & Prach K. [eds], *Ekologická obnova v České republice II*, AOPK ČR, Praha.

Mapa 3. – Bzenec s vyznačením důležitých míst: **1** – Domov mládeže Střední školy gastronomie, hotelnictví a lesnictví v Bzenci, Vinařů 354; **2** – hotel Junior (stravování a večerní prezentace); **3** – autobusová zastávka Bzenec, nám.; **4** – železniční stanice Bzenec; **vzdálenosti:** 1–2: 630 m, 1–3: 880 m, 1–4: 1,3 km, 2–3: 200 m, 2–4: 630 m.

Doporučené restaurace

1. Hotel Lidový dům (<https://hotellidovydum.cz/gastronomie/>, provozují ještě pivnici – <https://hotellidovydum.cz/pivnice/>); kapacitně vhodné.
 2. Hotel, restaurace Beta (<https://hotelbeta.cz/restaurace/>).
- Obě zařízení jsou na hlavním náměstí.

Pro nákup vína je vhodná prodejna Zámeckého vinařství (<https://www.zameckevinarstvi.cz/prodejna>).

Literatura týkající se zájmového území

- Ambrozek L. (1982): Floristický průzkum Pánova. – Ms. [práce SOČ; depon in: Gymnázium, obchodní akademie a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Hodonín]
- Ambrozek L. (1983): Ohrožená flóra Dúbravy. – Ms. [práce SOČ; depon in: Gymnázium, obchodní akademie a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Hodonín]

- Ambrozek L. (1989): Vybrané komplexy xerothermní vegetace na jižní Moravě. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Kat. Bot. PrF UK, Praha]
- Ambrozek L. & Jongepier J. W. (1990): Botanický inventarizační průzkum PP Hošťálka. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha; Správa CHKO Pálava a Krajské středisko Brno]
- Ambrozek L. & Jongepier J. W. (1990): Inventarizační průzkum CHPV Moravanské louky. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí a zemědělství, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Bína J. & Demek J. (2012): Z nížin do hor. Geomorfologické jednotky České republiky. – Academia, Praha, 344 p.
- Culek M. (2005): Biogeografické členění České republiky, II. díl. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
- Čížková S. (2014a): Inventarizační průzkum NPP Váté z oboru botanika – cévnaté rostliny vegetace). – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Čížková S. (2014b): Inventarizační průzkum NPP Váté písky z oboru botanika – cévnaté rostliny druhy. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Danihelka J. & Grulich V. (1996): Výsledky floristického kursu v Břeclavi (1995). – Zprávy Čes. Bot. Společ. 31, suppl. 1996/1: 1–86.
- Danihelka J. & Grulich V. (1999): Pampeliška pozdní (*Taraxacum serotinum*) v České republice. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 34: 123–134.
- Demek J. & Mackovčín P. [eds] (2006): Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. – MŽP ČR.
- Dostálík S. (2012): Závěrečná zpráva k provedení botanickému průzkumu PP Vojenské cvičiště Bzenec. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí Krajského úřadu Brno, pracoviště Hodonín]
- Dřevojan P. (2024): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Jezero. – Ms. 21 p. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Formánek E. (1887–1897): Květena Moravy a rakouského Slezska. 1.–2. – Brno et Praha (Vol. 1, fasc. 1: 1–240, Brno 1887; fasc. 2: 241–864, Praha 1887; vol. 2, fasc. 1: 865–1168, 1897 et fasc. 2: 1169–1474 + (1)–(53), Praha 1897).
- Gogela F. (1912): Z květeny východní části hor Hříběcích (Chřibů). – Věstník Klubu Přírod. Prostějov 15: 61–83.
- Grulich V. (1987): Fytogeografická charakteristika jihomoravských písků. – Zprávy Čes. Bot. Spol. 22, Mater. 6: 75–79.
- Grulich V. (1990): Ochrannářské mapování okresu Hodonín, list ZM (1 : 10000) 24-44-22. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Grulich V. (1995): Přírodní poměry nejjižnější Moravy a Záhorské nížiny. – Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 30, suppl. 1995(1): 3–17.
- Grulich V. [ed.] (1989): Výsledky floristického kursu ČSBS v Uherském Hradišti 1987. – Odbor kultury ONV, Uherské Hradiště.
- Grulich V. [ed.] (2007): Výsledky floristického kurzu České botanické společnosti ve Slavkově u Brna (9.–14. července 2006) – Zprávy Čes. Bot. Společ. 42, Příl. 2007/2: 1–60.
- Grulich V., Antonín V. & Danihelka J. (2002): Národní přírodní památka Váté písky u Bzence. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 22: 75–79.
- Grüll F. (1954): Vegetační poměry Ždánského lesa. – Spisy Přír. Fak. Masaryk. Univ., Brno 352: 1–35.
- Grüll F. (1960): Přírodní rezervace "Baračka" u Bučovic. – Ochr. Přír., Praha, 15: 79–81.
- Grüll F. (1961): Luční společenstva na severním okraji Ždánických lesů. – Preslia, Praha, 33: 141–153.

- Hájek J. (2008): Aktualizace mapovacího okrsku cz0556, Aktualizace vrstvy mapování biotopů ČR. – Nálezová databáze [on-line databáze; portal.nature.cz, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Hartman Z. (1958): Xerothermní květena území jižně Ždánického lesa. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU, Brno]
- Havlíček P. (1996): Kvartérní sedimenty na listu Hodonín. – Zprávy o geologických výzkumech v roce 1995. 29, ČGS, 76–77.
- Hofer M. (1976): Výsledky floristického průzkumu (Moravanské louky). – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí a zemědělství, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Hornánský J. (1985): SPR Hošťálka, inventarizační průzkum. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Hošek J., Pokorný P., Storch D., Kvaček, J., Havig, J., Novák J., Hájková P., Jamrichová E., Bergman L., Radoměřský T., Křížek M., Magna T., Rapprich V., Laufek F., Hamilton T., Pack A., Di Rocco T. & Horáček I. (2024): Hot spring oases in the periglacial desert as the Last Glacial Maximum refugia for temperate trees in Central Europe. *Science Advances*, 10: 22. DOI: 10.1126/sciadv.ado6611.
- Hubatka P. (2021): Ohrožené druhy rostlin na pomezí Chřibů a Ždánického lesa a jejich vegetační kontext. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU, Brno]
- Hustáková K. (2017): Mapování populací kriticky ohrožené bezobalky sivé (*Trinia glauca*) na území jižní Moravy. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Chlupáč I., Brzobohatý R., Kovanda J. & Stránil Z. (2011): Geologická minulost České republiky. – Academia, Praha.
- Chytrý M. & Danihelka J. (2021): Obnova zaniklých slanisk u Šakvic na jižní Moravě. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 56: 229–247.
- Chytrý M. (2025): *Saxifraga bulbifera*. – In: Lustyk P. & Doležal J. [eds], *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XXIII*, Zprávy Čes. Bot. Společ. 59, in press.
- Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. [eds] (2010): Katalog biotopů České republiky. 2. Vydání. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
- Chytrý M., Sedláček V. & Lamla (2025): *Veronica scardica*. – In: Lustyk P. & Doležal J. [eds], *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. XXIII*, Zprávy Čes. Bot. Společ. 59, in press.
- Jamrichová E., Szabó P., Hédli R., Kuneš P., Bobek P. & Pelánková B. (2013): Continuity and change in the vegetation of a Central European oakwood. *Holocene* 23: 46–56.
- Jongepier J. W. & Ambrozek L. (1990): Inventarizační průzkum CHPV Váté Písky. – Ms. [Depon. in: Správa CHKO Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou]
- Jongepier J. W. & Bezděčka P. [ed.] (2001): Chráněná území okresu Hodonín. – Referát životního prostředí Okresního úřadu Hodonín.
- Jongepier J. W. & Jongepierová I. (1994): Inventarizační průzkum, přírodní památka Bohuslavické stráně, k. ú. Bohuslavice u Kyjova. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Jongepier J. W. (1996): Botanický inventarizační průzkum Vojenské cvičiště Bzenec. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí Krajského úřadu Brno, pracoviště Hodonín]
- Jongepierová I., Pešout P. & Prach K. [eds] (2018): Ekologická obnova v České republice II. – AOPK ČR, Praha.
- Kežlínek Z. (2006): Nová lokalita *Ophrys apifera* na okraji Ždánického lesa. – *Roezliana* 36: 56.
- Koubková T. (2007) Nelesní vegetace písků na Hodonínsku a její změny po třech desetiletích. – Ms. [Dipl. práce, depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU Brno]
- Králíček M. (1982): Státní přírodní rezervace Hošťálka, inventarizační průzkum. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]

- Krupička L. (2002): ZM 1:10 000: 24-44-24 (Z0115), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Křížek M., Uxa T. & Hošek J. (2021–2022): Mrazivé Hodonínsko. – Geografické rozhledy 31/5: 20–23.
- Kudrman A. (1928): Lesostep na jižním okraji Hané. – Věst. Klubu Přírod. Prostějov 20: 7–100.
- Lamla F. (2025): *Chenopodium chenopodioides*. – In: Lustyk P. & Doležal J. [eds], *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae*. XXIII, Zprávy Čes. Bot. Společ. 59, in press.
- Lososová Z. (2002): 34-21-10 (ZM 1:10 000), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Lososová Z. (2002): Ždánický les (B0081), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Lustyk P. (1997): Botanický inventarizační průzkum přírodní rezervace Sovince, k. ú. Nenkovice. – Ms., 10 p. [Depon. in: Krajský úřad Jihomoravského kraje, pracoviště Hodonín]
- Lustyk P. (1998): Botanický průzkum přírodní památky Ježovský lom, k. ú. Ježov. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, pracoviště Brno]
- Lustyk P. (1998): Botanický průzkum přírodní památky Lom u Medlovic, k. ú. Medlovice. – Ms. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, pracoviště Brno]
- Lustyk P. (2012): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Nivky za Větrákem, k. ú. Mutěnice. – Ms., 7 p. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2012): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Hošťálka, k. ú. Skalka u Kyjova. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2012): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Jezero, k. ú. Vacenovice. – Ms. 10 p. + Příl. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2012): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Bohuslavické stráně, k. ú. Bohuslavice u Kyjova. – Ms. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2017): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Očovské louky, k. ú. Hodonín. – Ms., 15 p. + Příl. [Depon. in: Krajský úřad Jihomoravského kraje, pracoviště Hodonín]
- Lustyk P. (2020): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Horky, závěrečná zpráva. – Ms., 39 p. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2020): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Ochozy, závěrečná zpráva. – Ms., 28 p. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2020): Botanický inventarizační průzkum přírodní památky Zápověď u Karlína, závěrečná zpráva. – Ms., 29 p. [Depon. in: Odbor životního prostředí, Krajský úřad Jihomoravského kraje, Brno]
- Lustyk P. (2020): Vápnitá slatiniště s ostřicí Davallovou. – In: Dřevojan P., Novák P. [eds], Doležal J., Lustyk P., Peterka T. & Šumberová K., *Komentované fytocenologické snímky z České republiky* 4, Zprávy Čes. Bot. Společ. 55: pp. 145–146.

- Mackovčín P., Jatiová M., Demek J., Slavík P. a kol. (2007): Brněnsko. – In: Mackovčín P. [ed.]: Chráněná území ČR, vol. 9, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR & EkoCentrum Brno, Praha, 932 p.
- Neuhäusl R. & Neuhäuslová Z. (1968): Mesophile Waldgesellschaften in Südmähren. - Rozpr. Čs. Akad. Věd, Praha, ser. math.-natur., 78/11: 1-84.
- Novotný I., Kubešová S., Doskočilová A., Hradílek Z., Koval Š., Marková I., Musil Z., Plášek V., Uhereková Šmelková D., Vicharová E. & Zmrhalová M. (2011): Mechorosty zaznamenané v průběhu 17. jarního bryologicko-lichenologického setkání v Chříbech. – Bryonora 47: 1–8.
- Oborny A. (1883–1886): Flora von Mähren und österr. Schlesien. Pars 1–4. – Verh. Naturforsch. Ver. Brünn 21 (1882): 1–268, 1883; 22 (1883): 269–636, 1884; 23 (1884): 637–888, 1885 et 24 (1885): 889–1285, 1886 [ed. separ.: 1285 p., 1886].
- Ondráčková Z. (1989): Floristická studie území na severozápadním okraji Ždánického lesa. - Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU, Brno]
- Pluhař V. (1988): Florografická studie okolí Strělek. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU, Brno]
- Pluhař V. (1992): Příspěvek ke květeně střední Moravy (se zvláštním zřetelem ke flóře Chřibů). – Acta Univ. Palack. Olom., Fac. Rer. Nat., Biol. 32, vol. 107: 81–87.
- Podpěra J. (1911): Květena Hané. Základy zeměpisného rozšíření rostlinstva na Horním úvalu moravském. – Arch. Přírodověd. Prozkoum. Moravy, Odd. Bot., Brno, 356 p..
- Podpěra J. (1922): Plantae moravicae novae vel minus cognitae. – Spisy Přírod. Fak. Masaryk. Univ., Brno, 12: 1–35.
- Podpěra J. (1928): Květena Moravy ve vztazích systematických a geobotanických. Práce Moravské Přírodovědné Společnosti, Brno, Fasc. 6/3: 57–415, [1930].
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti ČSSR. – Praha.
- Riedl, V., Sladký J., Roleček J. & Řepka R. (2012): Plán péče o Národní přírodní památku Hodonínská Důbrava na období 2012–2020. – Ms., 23 pp. [Depon. in: AOPK ČR, Praha]
- Rohrer R. & Mayer A. (1835): Vorarbeiten zu einer Flora des Mährisches Gouvernements...– Brünn.
- Roleček J., Hájek M., Karlík P. & Novák J. (2015): Reliktní vegetace na mezických stanovištích. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 50: 201–245.
- Rotreklová O. (1990): Floristická studie území na severním okraji Ždánického lesa. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU, Brno]
- Řepka R. (1988): Příspěvek ke květeně Ždánického lesa. Část 1. – Od Hradské cesty 1986–1988: 129–14
- Řepka R. (1994): Příspěvek ke květeně Ždánického lesa. Část II. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 27 (1992): 51–57.
- Řepka R. (1995): Floristické materiály z hodonínské části lesa Důbrava. – Zprávy Čes. Bot. Společ., Suppl. 1995/1: 113–133.
- Řepka R. (1996): Floristický materiál rodu *Carex* z herbáře Stanislava Staňka k území Dolnomoravského úvalu. – Sborn. Přírod. Klubu v Uh. Hradišti 1: 34–39.
- Řepka R. (1997): Další nález *Festuca drymeja* na území Moravy. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 32: 59–60.
- Řepka R. (1997): Příspěvek k flóře vracovsko-bzeneckých písků. – Sborn. Přírod. Klubu v Uh. Hradišti 2: 58–79.
- Řepka R. (2001): Natura 2000. Charakteristika mapované lokality Hodonínská Důbrava. – Ms., 21 p. [Depon. in: AOPK ČR, Praha]

- Řepka R. (2007): Posudek k žádosti Lesů ČR, s.p., o výjimku dle § 56 zákona 114/1992 Sb. – mýtní úmyslné těžby v EVL Hodonínská Doubrava. – Ms., 5 pp. [Depon. in: LDF Mendelu Brno]
- Řepka R. (2014): Závěrečná zpráva inventarizačního průzkumu NPP Hodonínská Důbrava (obor botanika). (projekt Inventarizační průzkumy v rámci implementace soustavy Natura 2000 v územích v péči AOPK ČR a jejich monitoring). – Ms. [Depon. in: AOPK ČR, Praha]
- Skácelová I. (2003): Ekobiologie a populační biologie hadince červeného (*Echium maculatum*) v České republice. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Kat. Ekol. ŽP PřF. UP, Olomouc]
- Slavík P. (2009): *Crypsis aculeata* (L.) Ait. – In: Hadinec J. & Lustyk P. [eds], *Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae*. VIII, *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 44: 227–228.
- Staňková L. (2002): Strážovický kopec (B0125), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms., 13 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]
- Strumhaus Z. (1958): Xerothermní květena území severně Ždánického lesa – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Úst. Bot. Zool., PřF MU, Brno]
- Szabó P. (2013): The end of common uses and traditional management in a Central European wood. *Cultural Severance and the Environment*. – *Environmental History* 2: 205–213.
- Šmiták J. & Juroch J. (2010): Ověřené lokality orchidejí v roce 2009. – *Roezliana*, Brno, 40: 73–76.
- Šmiták J. (2001): Přírodní památka „Ochozy“, k. ú. Archlebov, okres Hodonín – Ms., 3p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, region. pracoviště Jižní Morava, Brno]
- Šmiták J. (2002): Ověření některých lokalit vzácných druhů v roce 2001. – *Roezliana* 31: 51.
- Šmiták J. (2003): Nové a ověřené lokality vzácnějších druhů vstavačovitých. – *Roezliana* 32: 34–37.
- Šumberová K., Lososová Z. & Šmarda P. (2004): Nové nálezy *Veronica scardica* na jižní Moravě. – *Zprávy Čes. Bot. Společ.* 39: 161–166.
- Tolasz R. [ed.] (2007): *Atlas podnebí Česka*. – Český hydrometeorologický ústav, Praha & Univerzita Palackého, Olomouc, 255 pp.
- Tomášek M. (2003): *Půdy České republiky*. – Česká geologická služba, Praha.
- Trávníček B. (1987): Fytocenologická studie xerothermních a semixerothermních travinných a bylinných společenstev střední Moravy. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Knih. Kat. Bot. PřF UP, Olomouc]
- Váňa J. (2017): Vinařská obec Bzenec. – Ms., 52 p. + Příl. [Bakal. práce; depon. in: Zahradnická fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Lednice na Moravě]
- Vaculíková A. (2006): Psamofytická flóra a vegetace v Dolnomoravském úvalu: Historie, současný stav a management. – Ms. [Bakal. práce; depon. in: Kat. Ekol. ŽP, PřF UP, Olomouc]
- Vaculíková A. (2008): Vliv různých managementových zásahů na druhové složení psamofytické vegetace v Dolnomoravském úvalu. – Ms. [Dipl. práce; depon. in: Kat. Ekol. ŽP. PřF UP, Olomouc]
- Vicherek J. & Unar J. (1971): Fytocenologická charakteristika stepní vegetace jižní Moravy. – Ms. [Depon. in: Botanický ústav ČSAV Průhonice]
- Votava R. (2002): Zlodějský háj (B0114), závěrečná textová zpráva k mapování biotopů soustavy Natura 2000 a Smaragd. – Ms., 14 p. [Depon. in: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha]

Exkurzní trasy

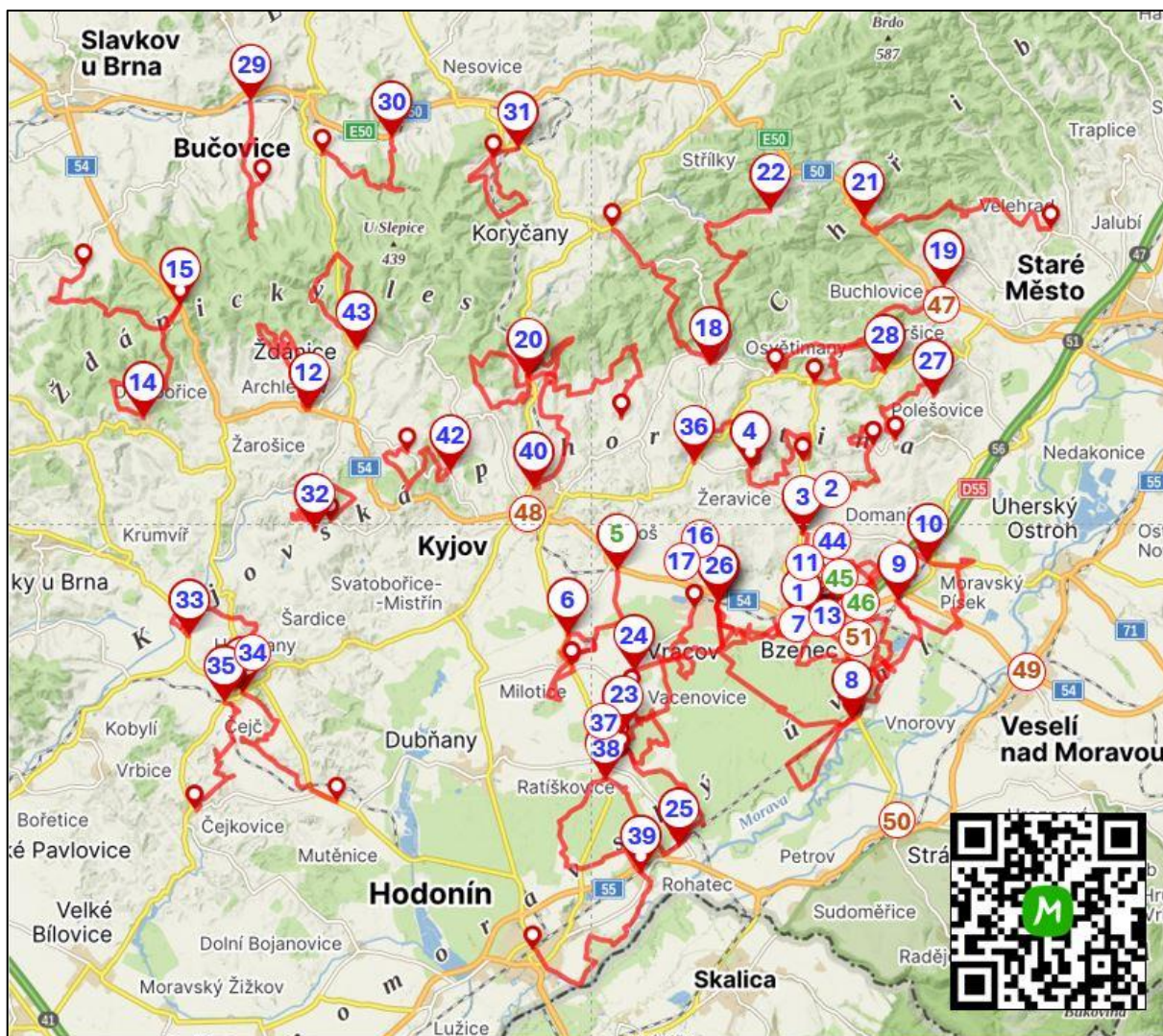
Exkurze budou směřovat do širšího okolí Bzence, Kyjova, Koryčan, Hodonína a Čejče. Směrem západním povedou k Dambořicím, Koberlicím u Brna a Bučovicím, na sever k železniční trati Brno–Koryčany, na severovýchod k Velehradu, od Bzence na východ a jihovýchod k Veselí nad Moravou a Strážnici, na jih pak k Hodonínu a na jihozápad k Čejkovicím. Budeme se pohybovat převážně v termofytiku, a to v úvalech: Dyjsko-svrateckém (18a) a Dolnomoravském (18b) a v pahorkatinách: Bučovické (20a) a Hustopečské (20b), zavítáme ale také do mezofytika Ždánického lesa (77a) a Chřibů (77b).

Na exkurzních trasách se setkáme s lužními lesy, panonskými i karpatskými dubohabřinami, teplomilnými i acidofilními doubravami na písčích, dřínovými doubravami, slatinnými olšinami i květnatými bučinami. Z nelesní vegetace budou floristicky velmi zajímavé teplomilné trávníky (zejména ty na vátých písčích a spraších) a také vlhké a slatinné louky.

Ze zvláště chráněných území plánujeme navštívit tyto: NPP Na Adamcích, NPP Váté písky, PR Moravanské lúky, PR Písečný rybník, PR Šěvy, PP Baračka, PP Bílý kopec u Čejče, PP Bohuslavické stráně, PP Horky, PP Hošťálka, PP Hovoranské louky, PP Hříštěk, PP Ježovský lom, PP Koukolky, PP Kozel, PP Ocásek, PP Očovské louky, PP Ochozy, PP Osypané břehy, PP Pánov, PP Polámanky, PP Sovince, PP Stará hráz, PP Špidláky, PP Vojenské cvičiště Bzenec, PP Výchoz, PP Vypálenky a PP Zápověď u Karlína.

V této floristicky velmi pestré oblasti je obtížné jmenovat všechny atraktivní druhy rostlin, a proto zde jen krátký výčet těch nejvýznamnějších: *Artemisia pancicii*, *Carex buxbaumii*, *C. fritschii*, *C. ericetorum*, *C. stenophylla*, *Crambe tataria*, *Crypsis aculeata*, *Daphne cneorum*, *Echium maculatum*, *Festuca amethystina*, *F. psamophila* subsp. *dominii*, *Hypericum elegans*, *Glaux maritima*, *Klasea lycopifolia*, *Orchis militaris*, *Ophrys apifera*, *Silene viscosa*, *Spergula pentandra*, *Stipa borysthena*, *Utricularia vulgaris*, *Teucrium scordium*, *Thalictrum flavum*, *T. simplex* subsp. *galiioides*, *Thesium dollineri* a *Trinia glauca*.

V nabídce budou vedle klasických floristických exkurzí také exkurze pro začátečníky, exkurze zaměřené na graminoidy, ochranu přírody, exkurze dendrologické a také bryologické.

Mapa 4. – Floristické trasy (č. 1–4, 6–44, z toho pro začátečníky 26, 27, 36 a 37), bryologické trasy (č. 5, 45 a 46), dendrologické exkurze (č. 47–51); <https://mapy.com/s/nobegatuto>

Doporučené turistické mapy KČT (1 : 50 000): Okolí Brna – Slavkovské bojiště a Ždánický les (č. 87), Slovácko – Chřiby a jižní Haná (č. 90), Slovácko – Hodonínsko (č. 91) a Slovácko – Bílé Karpaty (č. 92).

V zájmovém území se nachází řada maloplošných zvláště chráněných území. Při návštěvě těchto lokalit, prosím, nepořizujte herbářové sběry, především druhů zvláště chráněných a ohrožených! Důvody jsou dva – za prvé se to nesmí a za druhé jsou položky těchto taxonů jistě již součástí některých veřejných herbářových sbírek.

1. Bzenec – svahy Horní hory – Hrubý háj – Moravský Písek

vedoucí: **M. Chytrý**

spoluvedoucí: **Z. Kaplan**

středa 2. 7.

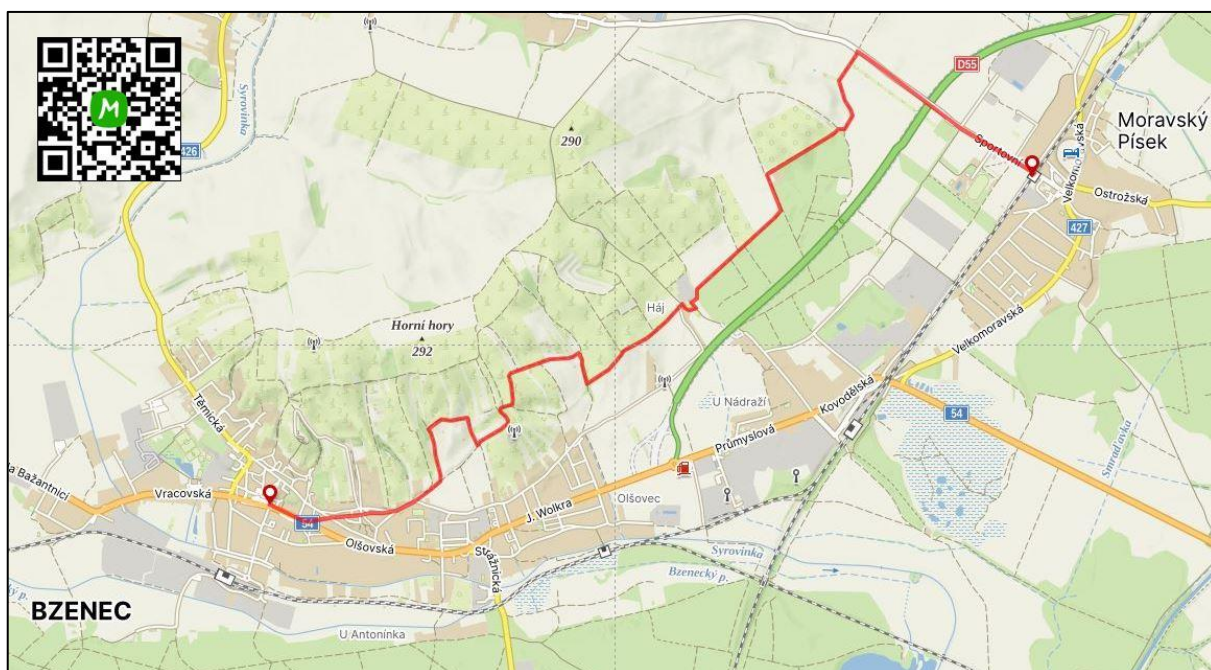
<https://mapy.com/s/fudabebuba>

délka trasy: 7,5 km, 177–243 m n. m.

Z bzeneckého náměstí vyjít z města po polní cestě a kopírovat jižní svahy kóty 292 m (Horní hory), postupně projít svahy, meze a rokle na J až JZ–JV svazích kóty 292 m; vzácnější polní plevely, ohrožené teplomilné druhy, xerothermní flóra sprašových i hlinitopísčitých půd – pokračovat po křížení s modře značenou cestou – dále po severním okraji lesa Háj (akát a borovice) – polní cestou a silničkou až k žel. stanici Moravský Písek.

Doprava tam: pěšky, sraz v **8:00** u informačního centra na náměstí v Bzenci.

Doprava zpět: vlak Mor. Písek – Bzenec 14:14–14:20, 14:51–14:57, 15:14–15:20, 16:14–16:20, 16:51–16:57.

2. Těmice – louky u Syrovinky a přítoku – terasy a les Háj u Mor. Písku

exkurze zaměřená na fotografování rostlin; možný přesun na jiný den podle aktuálního počasí

vedoucí: **M. Lepší**

spoluvedoucí: **A. Lepší**

úterý 21. 7.

<https://mapy.com/s/resubujozo>

délka trasy: 7,3 km, 180–260 m n. m.

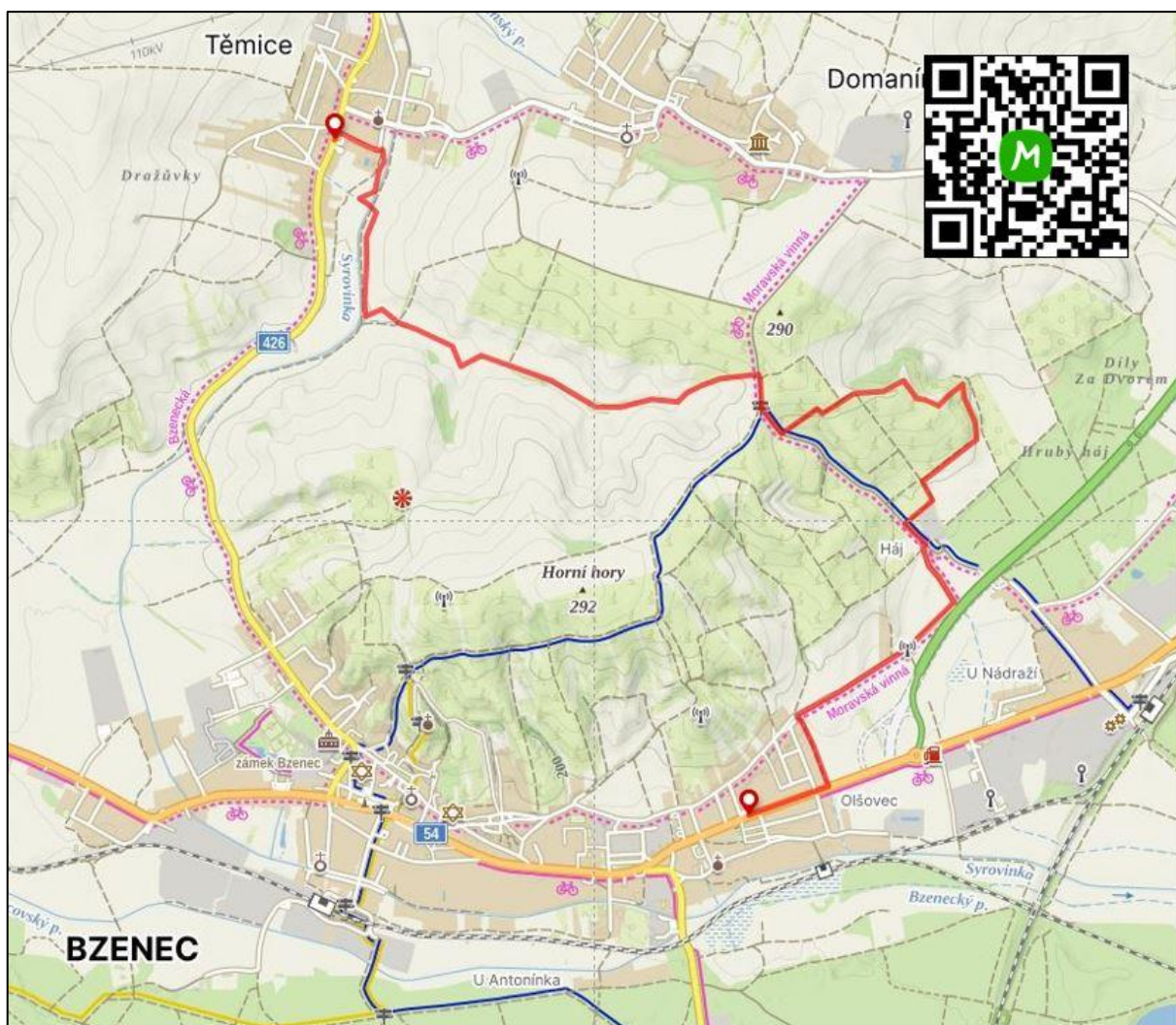
Z autobusové zastávky Těmice-rest. na louku podél Syrovinky do trati Losy – dále pruhem luk východním směrem pod svahy vinic podél přítoku Syrovinky – po polní cestě k zarůstajícím terasám – dále po polní cestě obejít osadu Háj (Vinařství Chateau Bzenec) – po panelové cestě zpět do Bzence.

Doporučená fotografická výbava

Fotoaparát, nejlépe zrcadlovka nebo kompakt (bezzrcadlovka) s výměnnými objektivy, objektivy, ideálně makroobjektiv; polarizační filtr na odfiltrování lesků; stativ, nejlépe takový, který dovolí fotografovat i nízko nad zemí; dálková spoušť (infračervená, kabelová nebo rádiová); odrazná deska.

Doprava tam: bus Bzenec, nám. – Těmice, rest. **8:02**–8:10, 9:04–9:12.

Doprava zpět: pěšky.

3. Těmice – Domanínský kopec – Ořechov les Háj, rokle nad obcí – Ořechov

vedoucí: **K. Boublík**

spoluvedoucí: **D. Hlisnikovský**

pátek 4. 7.

<https://mapy.com/s/pusakuzasu>

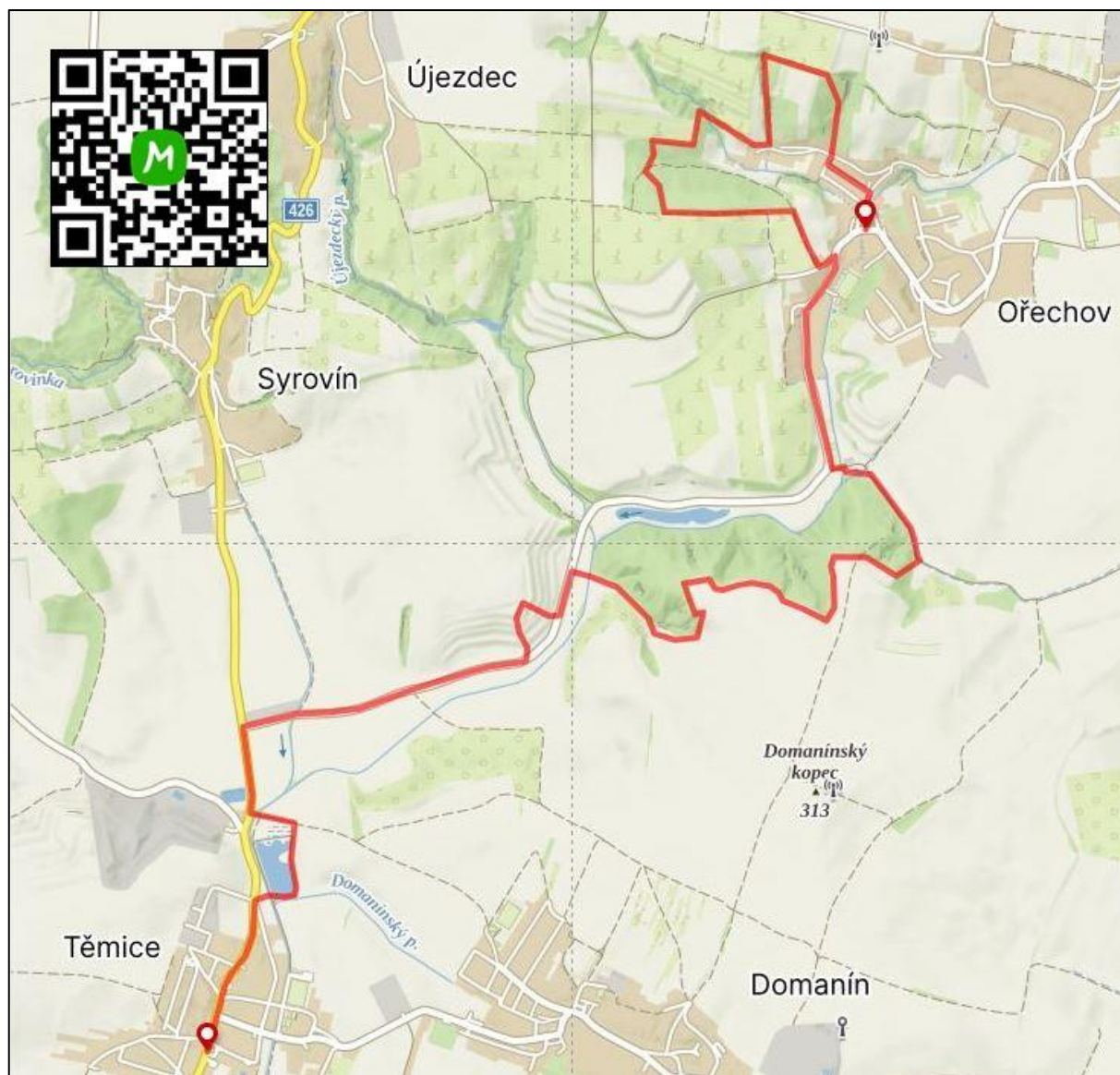
délka trasy: 10,5 km, 205–335 m n. m.

Z autobusové zastávky Těmice k vodní nádrži na severním okraji obce (mokřadní druhy) – po silnici SV od obce až k lesnatým severním svahům Domanínského kopce (doubravy a

dubohabřiny) – po silnici do Ořechova, v obci odbočka k západu do lesa Háj a dále prozkoumat lesnaté strže na kyselém pískovci severně od tohoto lesa – zpět do obce Ořechov.

Doprava tam: bus Bzenec, nám. – Těmice **8:02–8:10**, 9:04–9:12.

Doprava zpět: bus Ořechov – Těmice, u mlýna / Těmice, u mlýna – Bzenec, nám. 15:37–15:58.

4. Žeravice – rokle a Babí hora – Syrovín

vedoucí: T. Vymyslický
čtvrtek 3. 7.

spoluvedoucí: R. Paulič

<https://mapy.com/s/nolorabude>

délka trasy: 7 km, 220–350 m n. m.

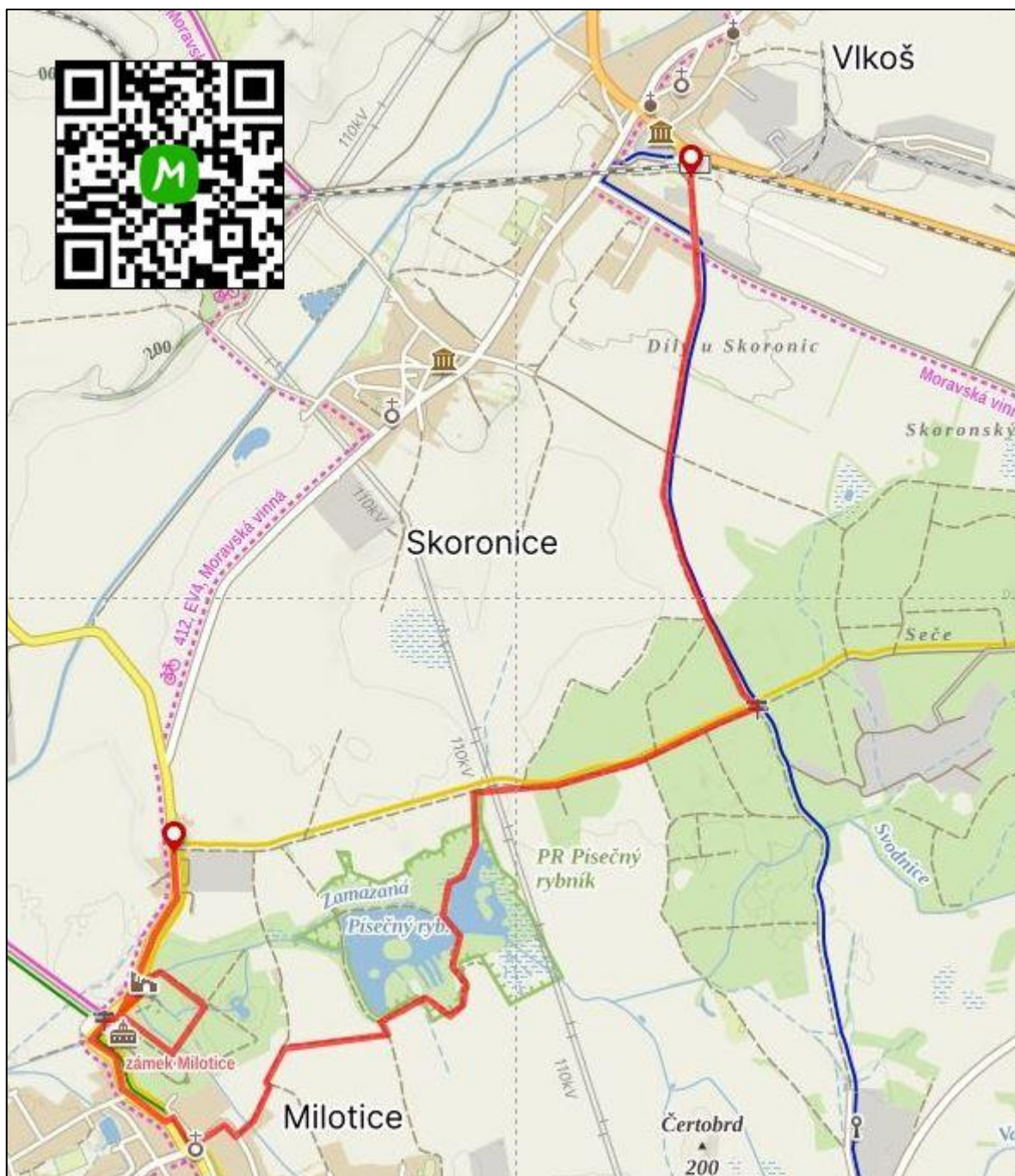
délka trasy: 7,5 km, 180–200 m n. m.

Z nádraží Vlkoš jižním směrem – napojit se na modře značenou cestu – pokračovat jižním směrem do lesa Doubrava – na rozcestí Malá strana odbočit doprava po žluté značce a dojít k severnímu cípu **PR Písečný rybník** (i EVL Písečný rybník) – podél břehu východního rybníka lužním lesem k cestě na hrázi rozdělující rybníky (tato část trasy se kryje s částí trasy exkurze č. 6), na březích vegetace vysokých ostřic, rákosiny.

Odtud po polní cestě ke kostelu s možným zastavením v hostinci U draka – pokračovat k zámku – v zámeckém parku část s původní vegetací lužního lesa a mokřady s několika druhy vysokých ostřic a subhalofyty.

Doprava tam: vlak Bzenec–Vracov **8:06**–8:15, bus Bzenec, nám. – Vlkoš 9:01–9:14.

Doprava zpět: bus Milotice-dvůr – Vlkoš 14:07–14:14, 14:52–14:59, 15:22–15:29, 16:07–16:14, 16:45–16:54; Vlkoš–Bzenec bus 14:16, 14:46, 15:46, 17:46, vlak 15:12, 15:46, 16:11, 17:12, 17:46.

6. Milotice – PR Písečný rybník – PP Horky

vedoucí: **J. Těšitel**
čtvrtek 3. 7.

spoluvedoucí:

<https://mapy.cz/s/jahadahoco>

délka trasy: 7 km, 180–260 m n. m.

Od autobusové zastávky Milotice-dvůr po žluté značce k hranici ptačí oblasti Bzenecká Důbrava – Strážnické Pomoraví, odtud doprava k informačnímu panelu **PR Písečný rybník** (i EVL Písečný rybník s předmětem ochrany svinutec tenký (*Anisus vorticulus*)). Pokračovat doleva a obejít rybník, na který navazují zbytky lužního lesa. Na hrázi mezi rybníky *Sonchus*

palustris, v rybníku vodní makrofyta – *Nymphoides peltata* (ověřit), *Nymphaea alba*, *Ranunculus rionii*, na březích vegetace vysokých ostřic, rákosiny (na jv. okraji vzácně *Orchis palustris*), v jihovýchodní části zbytky mokřadních luk (bezkolencové louky s *Allium angulosum*, *Dactylorhiza incarnata*, na sušších místech *Orchis militaris*) a vápnitá slatiniště s *Carex davalliana*, *C. hostiana*; uvedené druhy převzaty z plánu péče 2016–2026, Posoudit vhodnost probíhajícího managementu (na jaře 2025 zbytky neshrabaného sena).

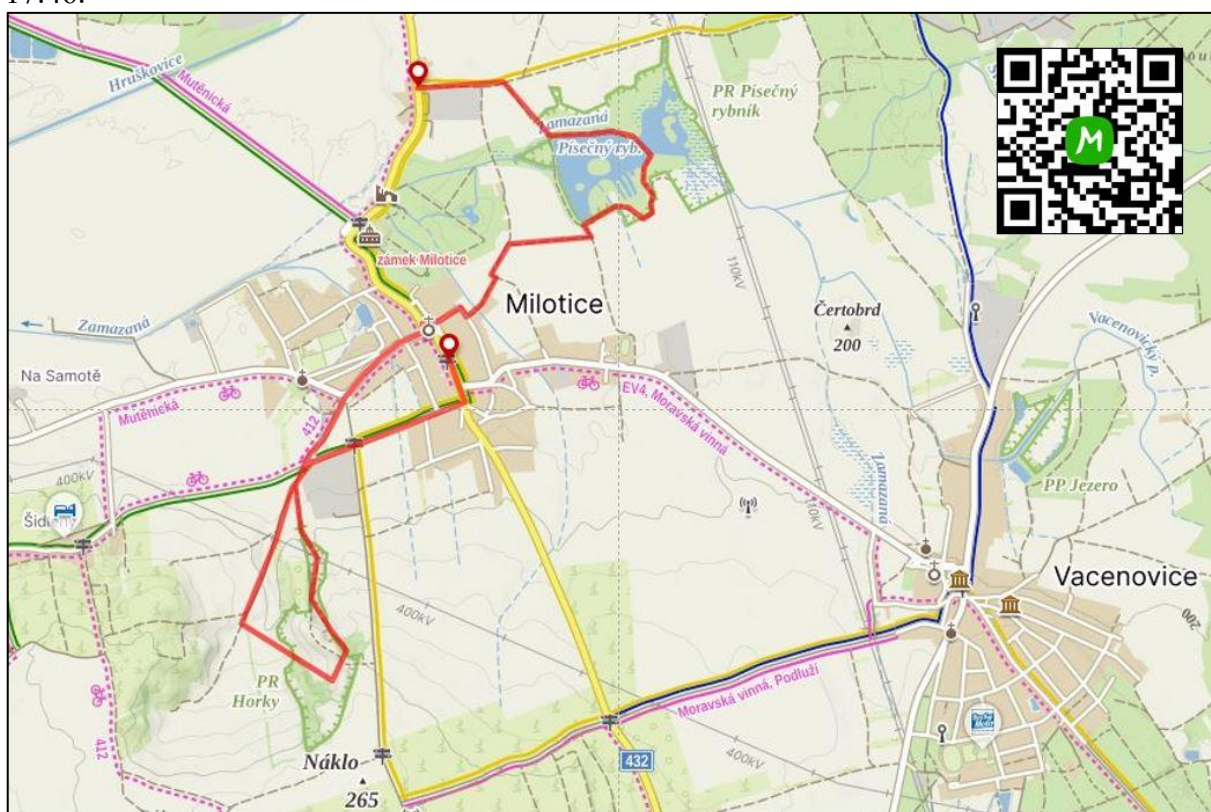
Odsud po polní cestě (na okrajích *Myosotis sparsiflora*, na jaře *Ornithogalum boucheanum*) ke kostelu s možným zastavením v hostinci U draka nebo v pohostinství Pohoda na polední občerstvení.

Pokračovat k **PP Horky** (i EVL Horky s předmětem ochrany *Echium maculatum*). Komplex širokolistých trávníků bělokarpatského typu se zastoupením druhů úzkolistých suchých trávníků včetně nejpočetnější populace *Echium maculatum* v České republice a porosty nízkých xerofilních křovin; dále např. *Adonis vernalis*, *Astragalus austriacus*, *A. onobrychis*, *Campanula sibirica*, *Gypsophila paniculata*, *Inula oculus-christi*, *Phlomis tuberosa*, *Ranunculus illyricus*, *Stipa pennata*, *S. tirsia*, *Tephrosieris integrifolia*.

V případě nadbytku času možnost prohlídka zámeckého parku (viz trasa 5).

Doprava tam: vlak Bzenec–Vlkoš 8:06–8:15, bus Bzenec-náměstí – Vlkoš 9:01–9:14; Vlkoš – Milotice-dvůr 8:20, 9:20.

Doprava zpět: bus Milotice-náves – Vlkoš 14:05–14:14, 14:50–14:59, 15:20–15:29, 16:45–16:54; bus Vlkoš–Bzenec bus 14:16, 14:46, 15:46, 17:46, vlak 15:12, 15:46, 16:11, 17:12, 17:46.

7. Bzenec – Bzenecká Dúbrava – Bzenecká střelnice – PP Vojenské cvičiště Bzenec – NPP Váté písky – Vlčí hrdlo
specializovaná exkurze zaměřená na ochranu přírody

vedoucí: **J. W. Jongepier** a **I. Jongepierová** spoluvedoucí:

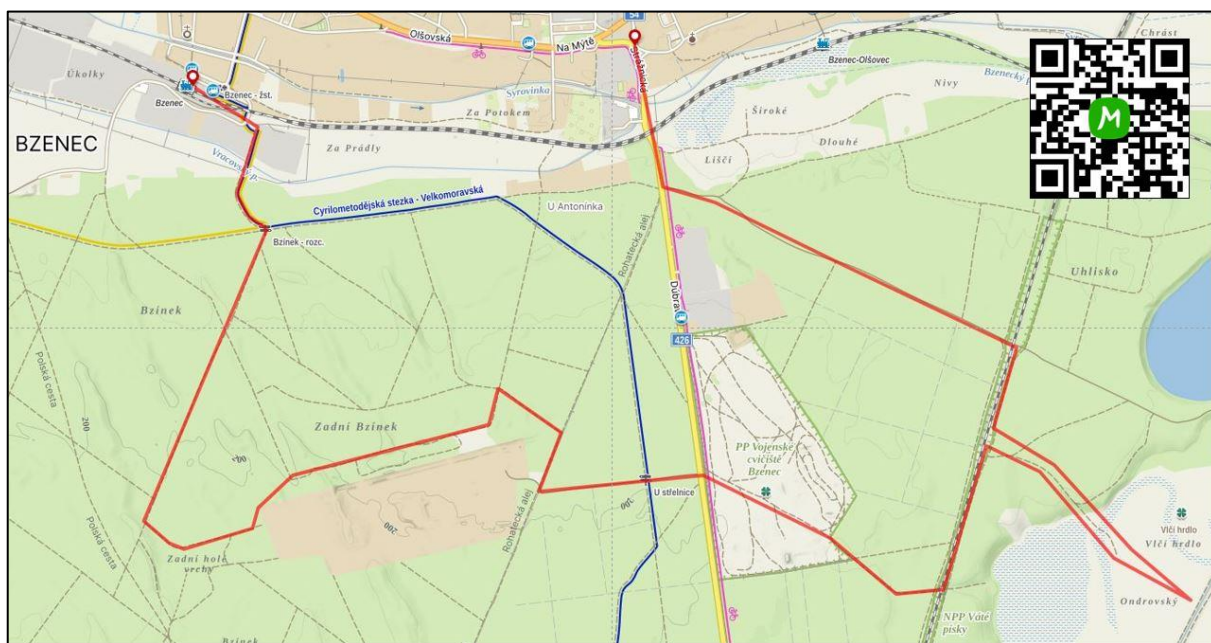
pondělí 30. 6.

<https://mapy.cz/s/lumenodazo>

délka trasy: 10 km, 190–200 m n. m.

Od nádraží Bzenec po modré turistické cestě k borovému lesu, od rozcestí Bzínek po lesní cestě JJZ do prostoru spáleniště z roku 2012, které bylo maloplošně ponecháno spontánní sukcesi (rozvoj *Robinia pseudoacacia* a *Calamagrostis epigejos* i invazní druhy *Solidago gigantea*, *Mahonia aquifolium*, *Phytolacca decandra*, *Prunus serotina*) – dále severním okrajem **EVL Bzenecká střelnice** (dovnitř vstup zakázán), na prosvětlených okrajích *Plantago arenaria* aj. do **PP Vojenské cvičiště Bzenec** s psamofytní vegetací (*Artemisia campestris*, *Corynephorus canescens*, *Helichrysum arenarium*, *Jasione montana*, *Linaria genistifolia*, *Spergula morisonii*, *Thymus serpyllum*, *Veronica dillenii*, lišejníky rodu *Cladonia*) s ukázkou udržovacího a obnovního managementu – ke kolejím do degradované části **NPP Váté písky** (*Stipa borysthena* a další psamofyty) s krátkou ukázkou obnovy aluviální louky na Vlčím hrdle (*Gratiola officinalis*, *Ophioglossum vulgatum*, *Schoenoplectus lacustris*, *Scutellaria hastifolia*, *Viola pumila*) – borovým lesem s psamofytní vegetací zpět do Bzence.

Doprava: celá trasa pěšky, sraz v **8:00** na žst. Bzenec.

8. Bzenec-Prívoz – NPP Váté písky – PP Osypané břehy, meandry řeky Moravy – pískovna

vedoucí: **J. W. Jongepier** a **I. Jongepierová** spoluvedoucí: J. Těšitel

úterý 1. 7.

<https://mapy.cz/s/nojelefuga>

délka trasy: 8 km, 165–200 m n. m.

Z nádraží Bzenec-Prívoz po žluté turistické značce (*Corispermum pallasii*, *Cynoglossum montanum*, *Papaver dubium*,) přejít pod tratí a pokračovat podél ní přes **NPP Váté písky**

(*Carex supina*, *Festuca psammophila* subsp. *dominii*, *Gypsophila paniculata*, *Helichrysum arenarium*, *Chondrilla juncea*, *Stipa borysthena*, *Verbascum phoeniceum*) až na jz. konec pískovny, jejím okrajem do **PP Osypané břehy** (písečná stěna převyšující až o 12 m okolní nivu) s výhledem na meandry Moravy. Zpět pískovnou, která je rekultivována, místy však se zajímavou vegetací (*Chenopodium botrys*, *Corispermum pallasii*, *Plantago arenaria*) na autobusovou zastávku Bzenec-Přívóz.

Doprava tam: bus Bzenec, nám. nebo Bzenec, ZŠ – Bzenec-Přívóz **7:22 (7:24)** – 7:31; vlak Bzenec nebo Bzenec-Olšovec – Mor. Písek 8:42 (8:45) – 8:48; Mor. Písek – Bzenec-Přívóz 8:50–8:54.

Doprava zpět: bus Bzenec-Přívóz – Bzenec 14:52, 15:52, 16:52; vlak Bzenec-Přívóz – Mor. Písek 15:06–15:10, 16:06–16:10; vlak Mor. Písek – Bzenec 15:14, 16:14.

9. Moravský Písek – PP Vypálenky – rybník Stolařka – Vlčí hrdlo – malá pískovna – Bzenec-Přívóz

vedoucí: **J. W. Jongepier a I. Jongepierová**
čtvrtek 3. 7.

spoluvedoucí:

<https://mapy.cz/s/cabelodofa>

délka trasy: 7,5 km, 170–195 m n. m.

Z nádraží Moravský Písek – podejít koleje a pokračovat jižním okrajem **PP Vypálenky** (dominance *Phragmites australis*), od podzimu 2024 se zde pase maďarský skot v rámci obnovního managementu – přes pole a železniční trať k rybníku Stolařka na Vlčí hrdlo (obnova aluviálních luk – *Gratiola officinalis*, *Ophioglossum vulgatum*, *Scutellaria hastifolia*, *Schoenoplectus lacustris*, *Viola pumila* a slatinná olšina s *Carex elata*) – západním okrajem v borovém lese a hranou písků se starými duby k malé písčinné (rudерální psamofytnej vegetace – *Chenopodium botrys*, *Corispermum pallasii*, *Plantago arenaria*) – k autobusové zastávce Bzenec-Přívóz.

Doprava tam: bus Bzenec, nám. – Mor. Písek, Kolonie žst. 7:22–7:32; vlak Bzenec – Mor. Písek 7:39–7:45, 8:42–8:48.

Doprava zpět: bus Bzenec-Přívóz – Bzenec 14:52, 15:52, 16:52, vlak Bzenec-Přívóz – Mor. Písek 15:06–15:10, 16:06–16:10; vlak Mor. Písek – Bzenec 15:14, 16:14.

Exkurze zaměřená na ochranářský management

spoluvedoucí: M. Vávra

<https://mapy.cz/s/jofevocanu>

délka trasy: 9 km, 170–180 m n. m.

Ze železniční zastávky Moravský Písek po silnici k rybníku Pláňavy (na březích *Potentilla supina*, *Rumex maritimus* aj.), po jeho obejití přejít na druhou stranu silnice a pokračovat

původním lužním, nyní hospodářským lesem Topolová (*Carex riparia*, *Urtica dioica* aj.) ke hrázi odlehčovacího ramene Moravy, přejít přes most na druhý břeh, projít aluviální louku (*Aristolochia clematitis* na okraji, *Viola pumila*), vrátit se na pravý břeh a pokračovat lužním lesem Nová louka po polní cestě lemované dřevinami (v podrostu *Anthriscus caucalis*, *Ornithogalum boucheanum*) směrem k PP Vypálenky a na nádraží Moravský Písek.

Doprava tam: vlak Bzenec – Mor. Písek 7:01–7:07, 9:01–9:07, Mor. Písek – Mor. Písek zast. 7:11, 9:11.

Doprava zpět: Mor. Písek – Bzenec bus 14:18, 14:58, 16:48; Mor. Písek – Bzenec vlak 14:14, 14:51 15:14, 15:52, 16:14, 16:51.

11. Bzenec, náměstí – Starý hrad – Prostřední hory – Zadní hory – Cukmantl – Bzenec

vedoucí: R. Paulič

spoluvedoucí: J. W. Jongepier, M. Sedlák

pátek 4. 7.

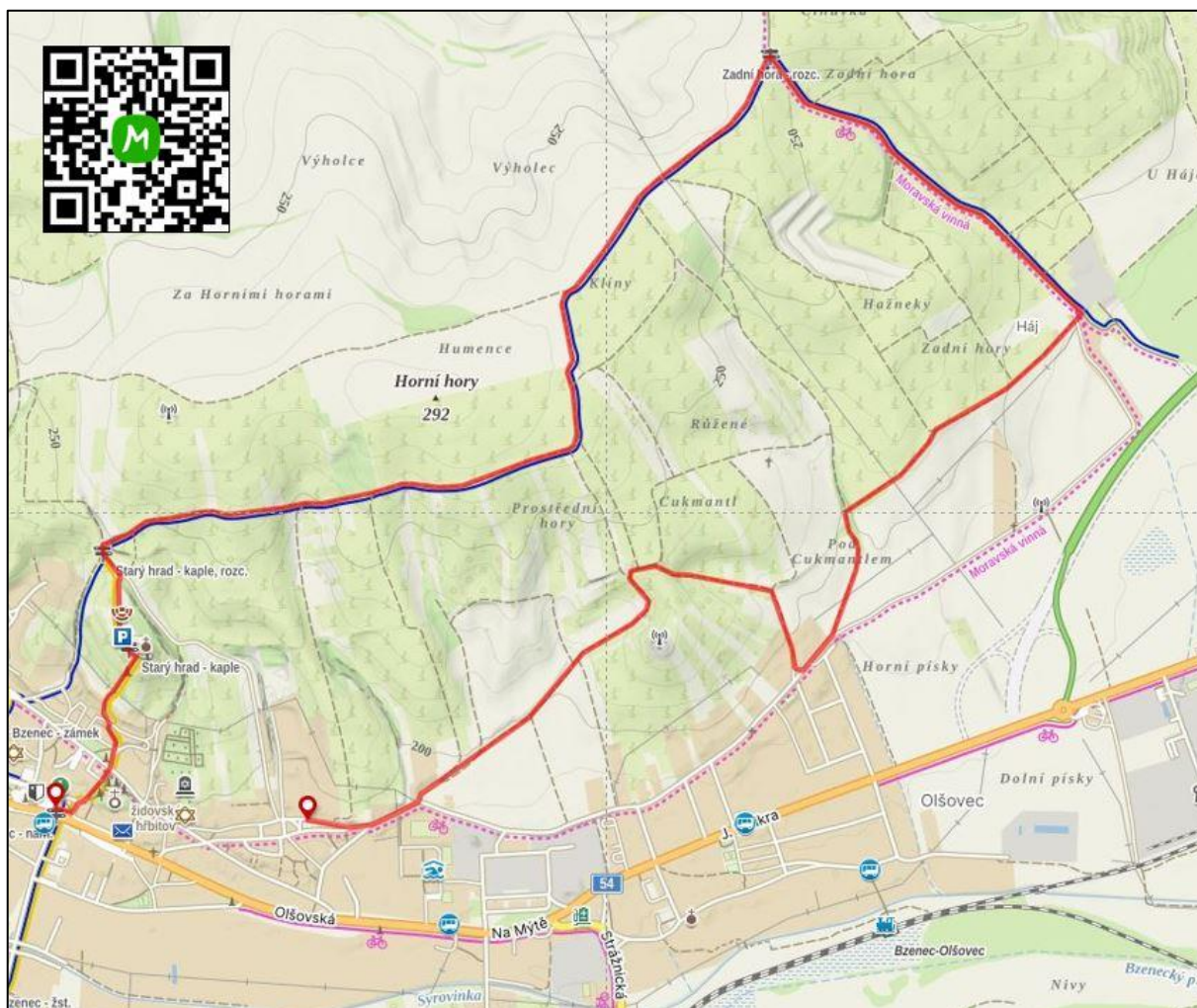
<https://mapy.com/s/boverafero>

délka trasy: 7 km, 185–280 m n. m.

Z bzeneckého náměstí po žluté turistické značce na Starý hrad (obnovený vinohrad s vysetou neregionální travinobylinnou směsí), na rozcestí s modrou značkou, po ní doprava k rozcestí

Zadní hora – pokračovat doprava po modré a okrajem vinohradů se vrátit zpět do Bzence. Nenáročná exkurze, vhodná pro zájemce o plevelovou a synantropní vegetaci (*Crepis foetida*, *Nonea pulla*, *Tragopogon dubius*).

Doprava: celá trasa pěšky, sraz v **8:00** u hotelu Junior.

12. Archlebov – PP Ochozy – údolí Spáleného potoka

vedoucí: **T. Vymyslický**

spoluvedoucí: **L. Ambrozek**

středa 2. 7., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

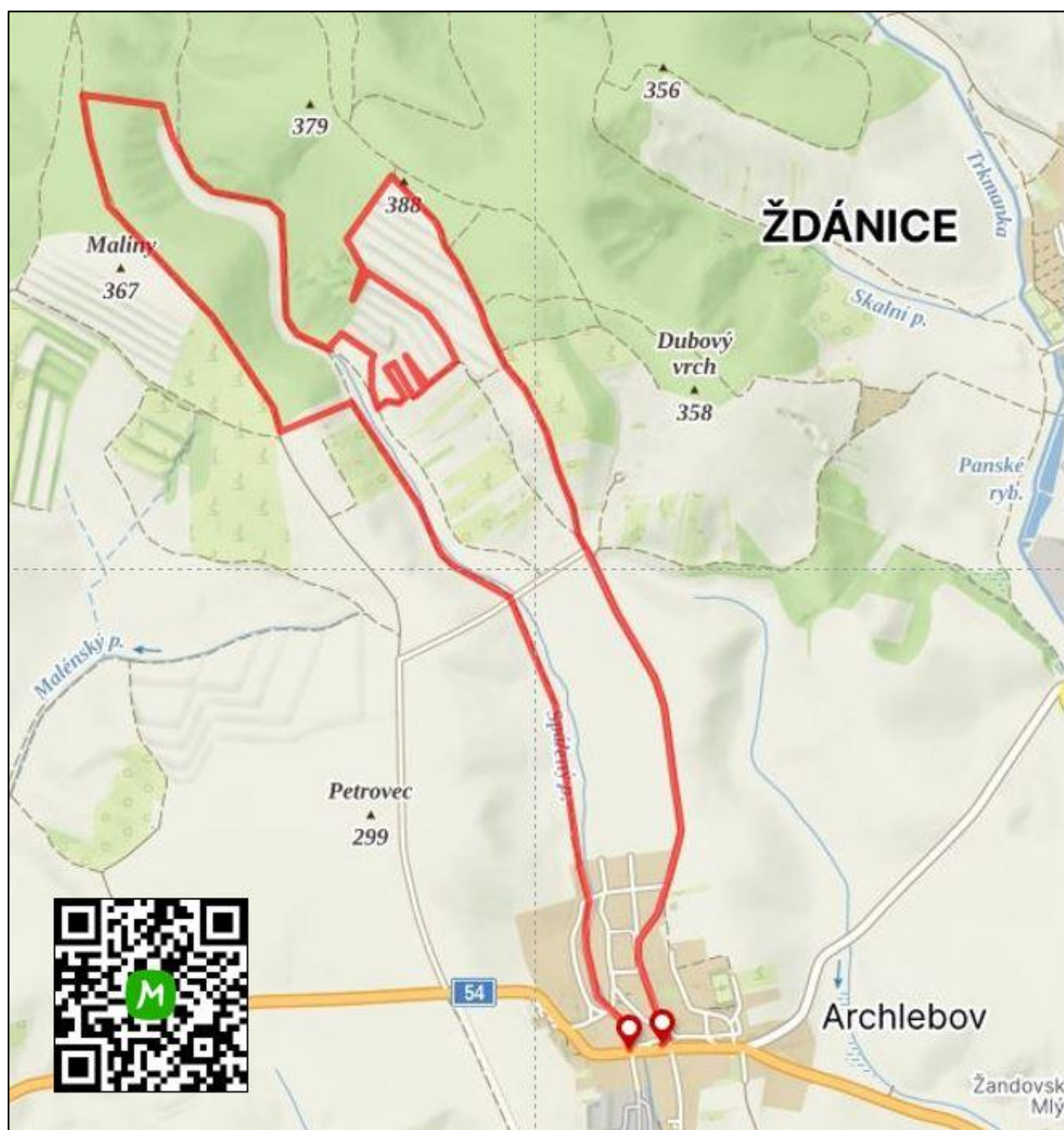
<https://mapy.com/s/lobefocona>

délka trasy: 11 km, 225–390 m n. m.

Z Archlebova po neznačené zpevněné polní cestě mezi poli a vinohrady směrem k lesu – po vyjeté polní cestě z druhé strany hráze – vzácné plevely, např. *Caucalis platycarpus*, *Thesium arvense*, *Thymelaea passerina*, někdy i *Orobancha picridis* – podél lesa pěkná lemová vegetace např. s *Prunus fruticosa* a *Rosa gallica* – z rohu lesa sestup ke stepní stráni Loktušky: *Anemone sylvestris*, *Epipactis palustris*, *Gymnadenia conopsea*, *Globularia*

bisnagarica, *Linum hirsutum* (vzácně v dolní části), *L. tenuifolium*, *Ophrys apifera* – po úpatí jedné z teras po okraji pole (ve svahu terasy *Ophrys apifera*, na okraji pole teplomilné plevely, hlavně *Thymelaea passerina*) – tři políčka s hojným výskytem nejen *Galium tricornutum* (2023), ale i dalších druhů plevelů (*Bupleurum rotundifolium*) – kolem většího políčka (*Galium tricornutum*) a úpatím stepních úhorů k lesu – údolím Spáleného potoka, výstup na lesní cestu po hřbetu (karpatské dubohabřiny *Carici pilosae-Carpinetum*) – k jihu do **PP Ochozy**, převažuje vegetace širokolistých suchých trávníků svazu *Cirsio-Brachypodion pinnati* (*Chamaecytisus austriacus*, *Gentiana cruciata*, *Iris graminea*, *I. sanguinea*, *Gymnadenia conopsea*, *Ophrys apifera* a další orchideje vč. *Epipactis palustris*) – sestup do údolí Spáleného potoka a návrat podél něj do Archlebova.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, 606 707 035 nebo 724 032 045), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Archlebova (Jednota) v **16:20**.

13. Bzenec – PP Vojenské cvičiště Bzenec – Vlčí hrdlo – Bzenec

exkurze zaměřená na graminoidy

vedoucí: **R. Řepka**
úterý 1. 7.

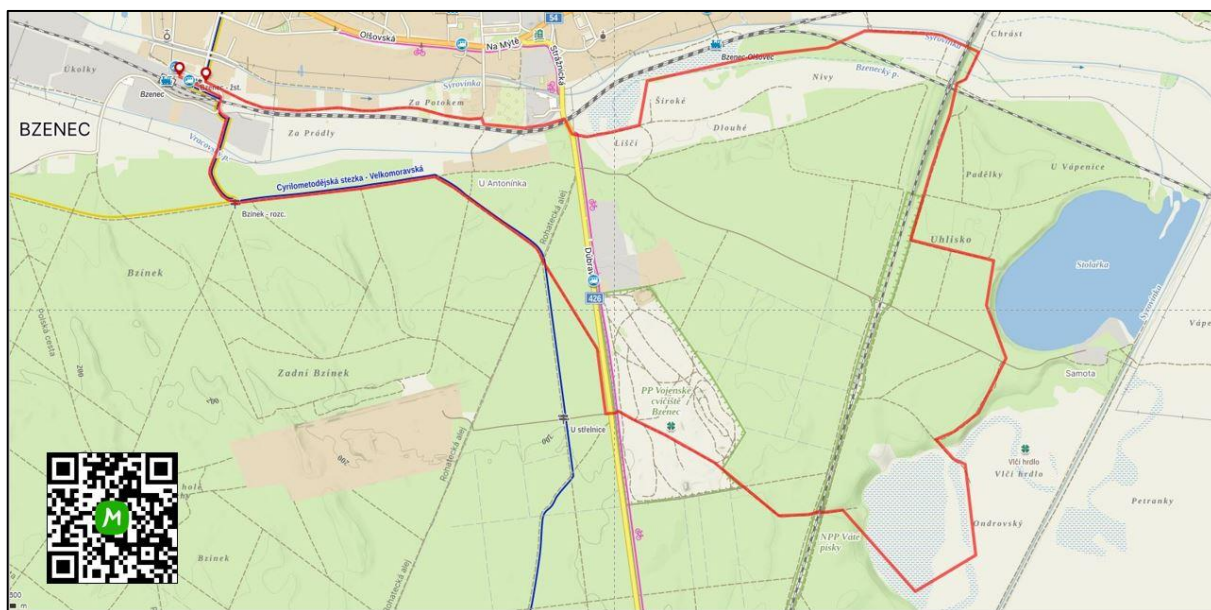
spoluvedoucí: D. Hlisenkovský

<https://mapy.com/s/hotagemado>

délka trasy: 11 km, 170–200 m n. m.

Železniční st. Bzenec – po modré turistické značce přes Vracovský potok do lesa Dúbrava (mokřadní druhy ostřic) – cesta podél severního okraje lesa, dva mlaky s olšinou (mokřadní druhy a hybridy ostřic i trav) až k místu U Antonínka. Odbočka k silnici do Strážnice (suché bory s travnatým E1), na Rohatecké aleji odbočka přes silnici do Strážnice na **PP Vojenské cvičiště Bzenec** (psamofyty panonských písků) – v jv. cípu PP lesní cestou (suchomilné i mezofilní druhy) na mokřady a louky v trati Vlčí hrdlo (soubor eutrofních mokřadních ostřic a trav, na sečené části mezofilní) – zpět podél severní dráhy ke křižovatce s dráhou k Veselí (psamofyty) a dále podél trati přes olšinku a zarostlé slatinné louky (zbytky slatinných luk a jejich druhů), podél žel. zast. Bzenec-Olšovec až k výchozímu místu.

Doprava: celá trasa pěšky, sraz v **8:00** na žst. Bzenec.

14. Těšanka – vrch Šumberk – severní okraj Dambořic – vrch Líchy – Dambořice

vedoucí: **J. Těšitel**
pondělí 30. 6.

spoluvedoucí: Z. Lososová

<https://mapy.cz/s/fojajujata>

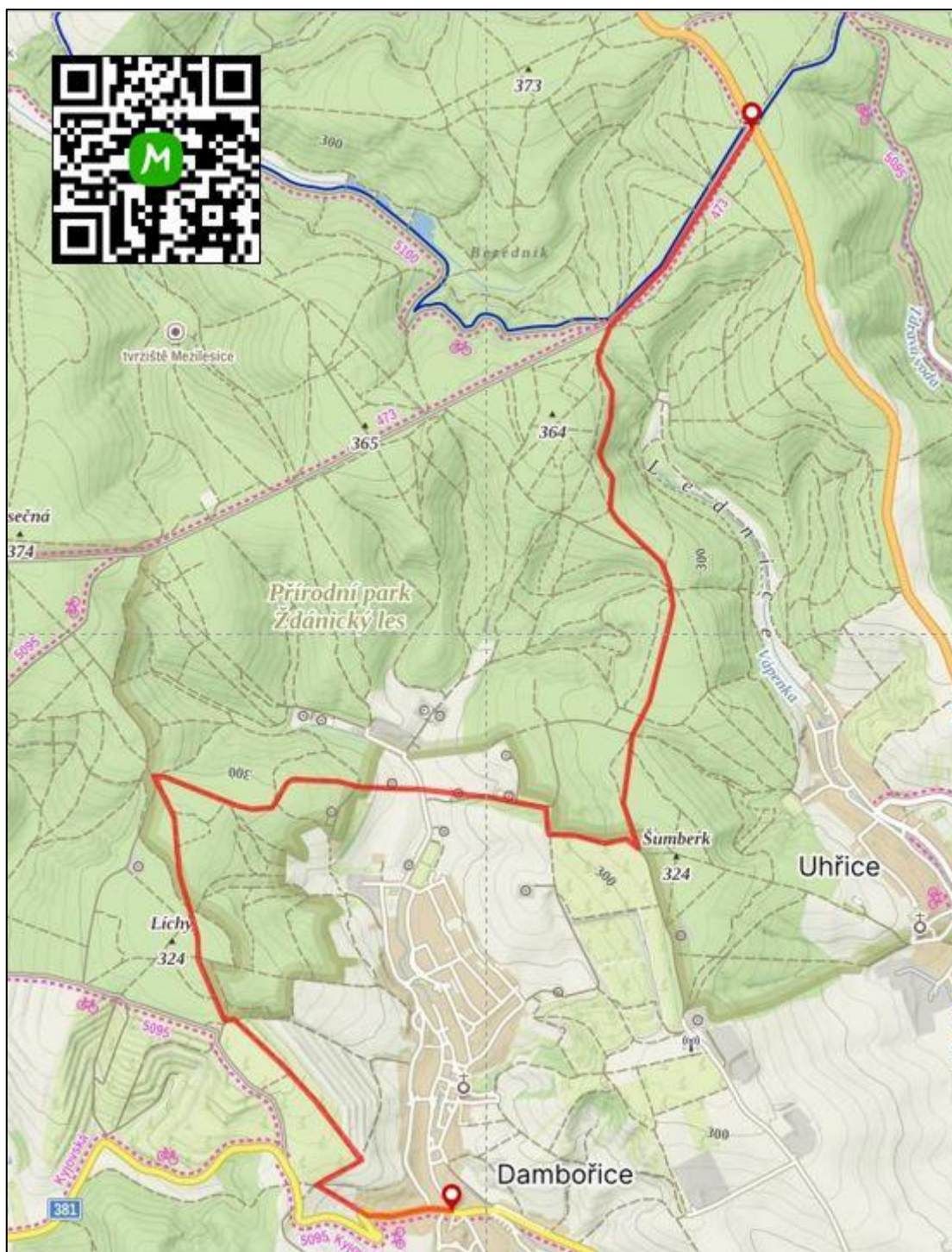
délka trasy: 8,5 km, 210–400 m n. m.

Na začátku exkurze výklad doc. Tomáše Vršky k lesním porostům a lesnímu hospodaření ve Ždánickém lese.

Z autobusové zastávky Těšanka po asfaltové cestě na západ k rozcestí Bezedník, karpatské dubohabřiny s dom. *Carex pilosa*, dále např. *Hacquetia epipactis* a *Orchis purpurea* – po jednom kilometru k rozcestí několika cest, pokračovat na jih k vrchu Šumberk; podél cesty jsou doloženy výskyty *Stachys germanica*, *Cephalanthera rubra*, *Vincetoxicum hirundaria*, podél cesty, především u vrchu Šumberk se kromě karpatských dubohabřin objevují i panonské dubohabřiny. Na lesních světlinách vegetace lesních lemů s *Melampyrum nemorosum*, *Trifolium alpestre* aj. – od vrchu Šumberk překročit severně od obce Dambořice údolí potoka Salajka, minout místní hřiště a lesem pokračovat ke kótě Líchy (panonské dubohabřiny) – sestoupit do obce okrajem lesa a pak podél vinic a polí (u polní cesty ve svahu byla nedávno nalezena *Salvia aethiopis* (Additamenta 23/2025) – dojít k autobusové zastávce Dambořice.

Doprava tam: vlak Bzenec – Kyjov zast. **8:06**–8:20, přesun na autobusové nádraží asi 5 min, bus Kyjov, aut. st. – Těšanka/Žarošice 8:57–9:41.

Doprava zpět: bus Dambořice – Kyjov, aut. zast. 16:07, 18:07 (pracovní dny), přesun na vlakové nádraží, vlak Kyjov zast. – Bzenec 17:07, 17:41, 18:35.

15. Těšanka/Žarošice – rozcestí Bezedník – rybníky v údolí Milešovického potoka – Nový rybník – rozcestí na Horáčku – stráž u lesa Bory – PP Polámanky

vedoucí: **J. Chrtěk**

spoluvedoucí: **Z. Lososová**

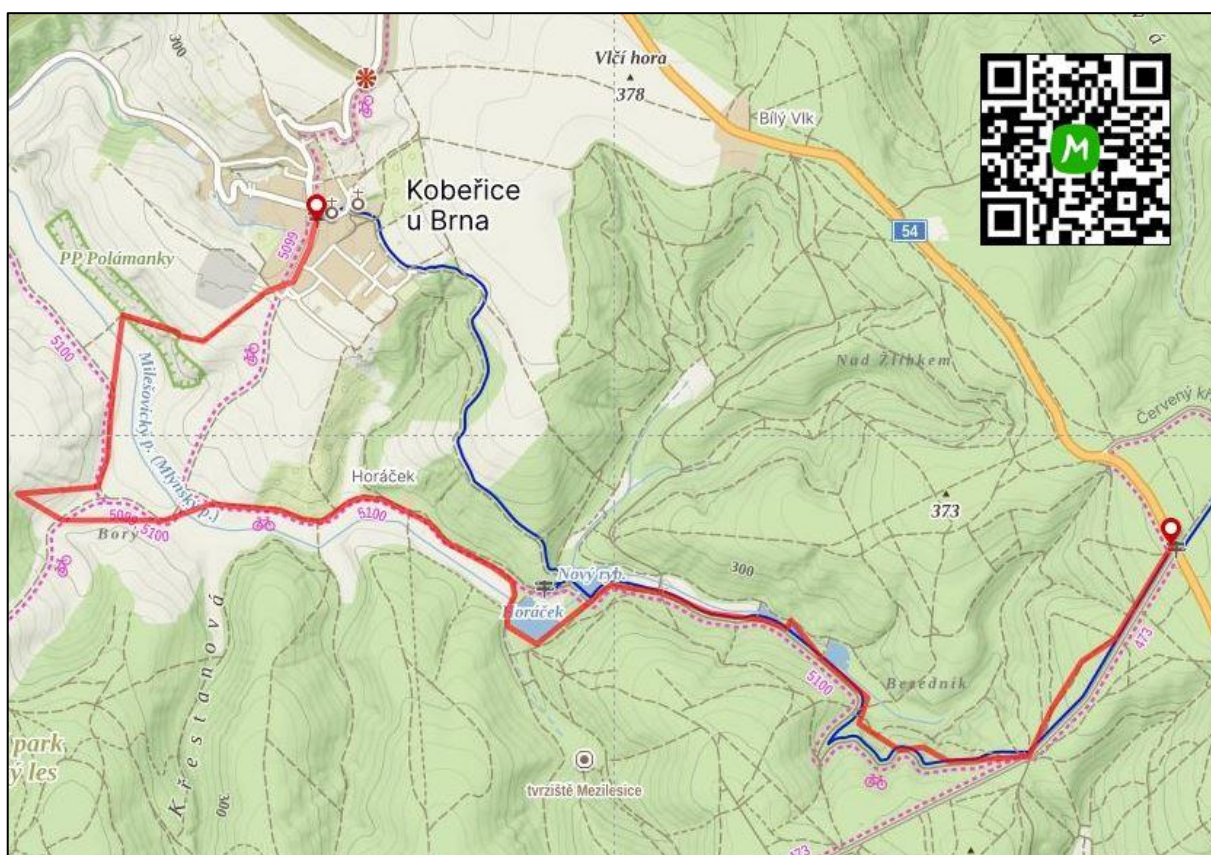
středa 2. 7., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

<https://mapy.com/s/betavotepa>

délka trasy: 8,5 km, 230–400 m n. m.

Autobusová zastávka Těšanka – po asfaltové cestě na západ k rozcestí Bezedník, karpatské dubohabřiny s dom. *Carex pilosa*, dále např. *Hacquetia epipactis*, *Orchis purpurea* a *Pulmonaria obscura* – dále po modré turistické značce údolím s několika drobnými chovnými rybníky (relativně eutrofní), mokřadní vegetace s možným výskytem *Veronica scardica*, v lese u jednoho z rybníků *Festuca drymeja* – údolím Milešovického potoka podél pole ke stráni u lesa Bory, zachovalé širokolisté trávníky as. *Polygalo majoris-Brachypodietum pinnati* s řadou zajímavých druhů; na polích na okraji stráně polní plevy, např. *Bupleurum rotundifolium*, *Caucalis platycarpus*, *Neslia paniculata* – **PP Polámanky**, bývalé vinice, terasová polička a sady, mozaika trávníků svazu *Festucion valesiacea* a trávníků s *Brachypodium pinnatum* (např. *Astragalus austriacus*, *Aster amellus*, *Melampyrum arvense*) – Koberice.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, 606 707 035 nebo 724 032 045), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Koberic (pohostinství) v 16:00.

16. Vracov – písčné bory Dúbrava – mokřad u samoty Littner – Bzenec Přívoz

vedoucí: **V. Taraška**

spoluvedoucí:

pátek 4. 7.

<https://mapy.com/s/fepuseruce>

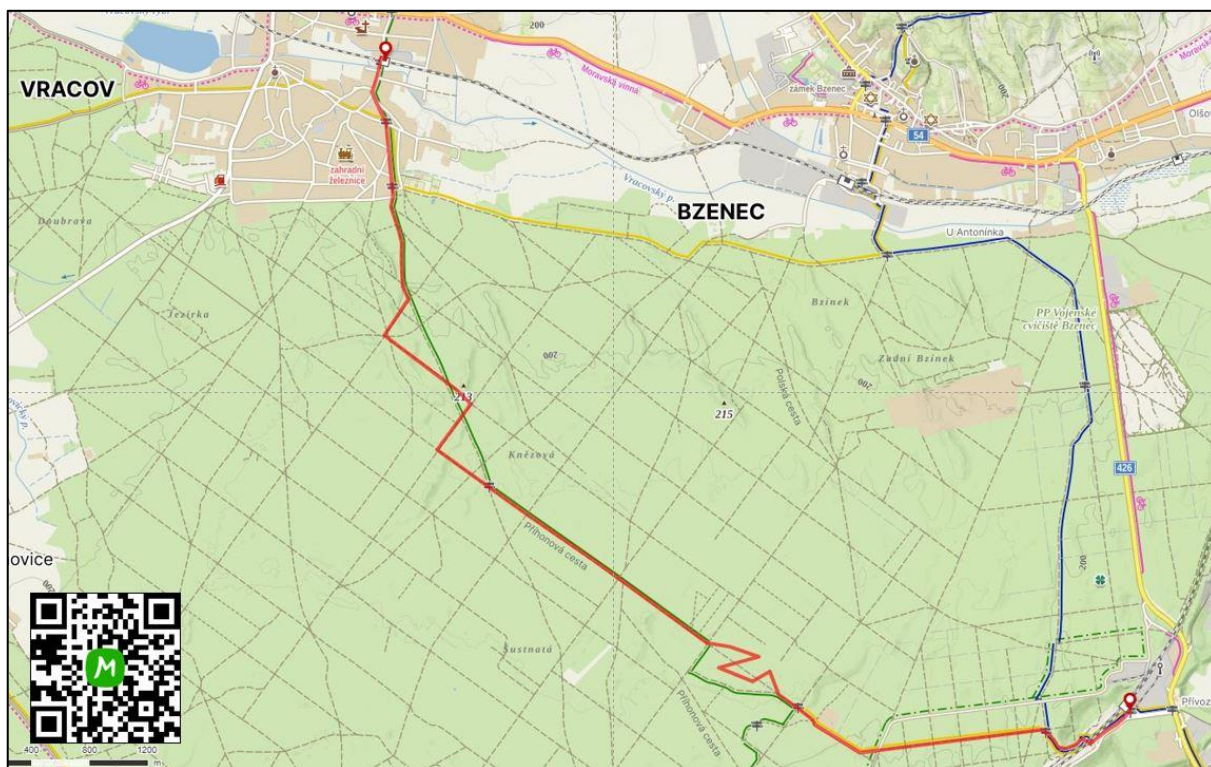
délka trasy: 9,5 km, 190–210 m n. m.

Ze železniční st. Vracov po zelené značce přes obec (písčité trávníky s psamofyty v obci) – dále po zeleně značené cestě přes Dúbravu (s odbočkami do písčných lesů podél cesty) až k její

odbočce k jihozápadu (před samotou Littner) – odtud pokračovat stále jv. směrem (z cesty neuhýbat) přes rozsáhlý mokřad (zde v nížinách vzácné druhy: *Carex canescens*, *C. nigra*, *C. ×elytroides*, *Calamagrostis canescens* a další) – dále po žlutě značené cestě přes písečné bory s psamofyty až na nádraží Bzenec Přívoz.

Doprava tam: vlak Bzenec žst. – Vracov **8:06–8:09.**

Doprava zpět: vlak Bzenec-přívoz – Mor. Písek / Mor. Písek – Bzenec žst. 15:06–15:10 / 15:14–15:20; 16:06–16:10 / 16:14–16:20, 17:06–17:10 / 17:14–17:20.

17. Vracov – písečné lesy se slatinnými sníženinami – les Rúdníček – rybníčky J od Vacenovic – Vacenovice

vedoucí: **K. Prach**

spoluvedoucí: **V. Sedláček**

pátek 4. 7.

<https://mapy.com/s/lazacedoge>

délka trasy: 10 km, 190–215 m n. m.

Z nádraží ve Vracově po zelené značce na jv. okraj obce, u okraje lesa malý rybníček se slatinným mokřadem – dále po lesních cestách do lokality Jezírka, ve smíšených písečných lesích slatinné sníženiny – dále západním okrajem lesa Důbrava na lokalitu U cihelny (mokřadní druhy) – přes silnici západním směrem další dva rybníčky s mokřady – odtud po západním okraji Vacenovic na náves.

Doprava tam: vlak Bzenec žst. – Vracov **8:06–8:09.**

Doprava zpět: bus Vacenovice – Bzenec, nám. 14:55–15:10, 15:35–15:50, 16:35–16:50, 17:45–18:00.

18. Koryčany – PR Moravanské lúky – Bradlo – Ranšperk – Vřesovice
(aneb Bílé Karpaty ve Chříbech)

vedoucí: **P. Novák**
úterý 1. 7.

spoluvedoucí: **K. Boublík**

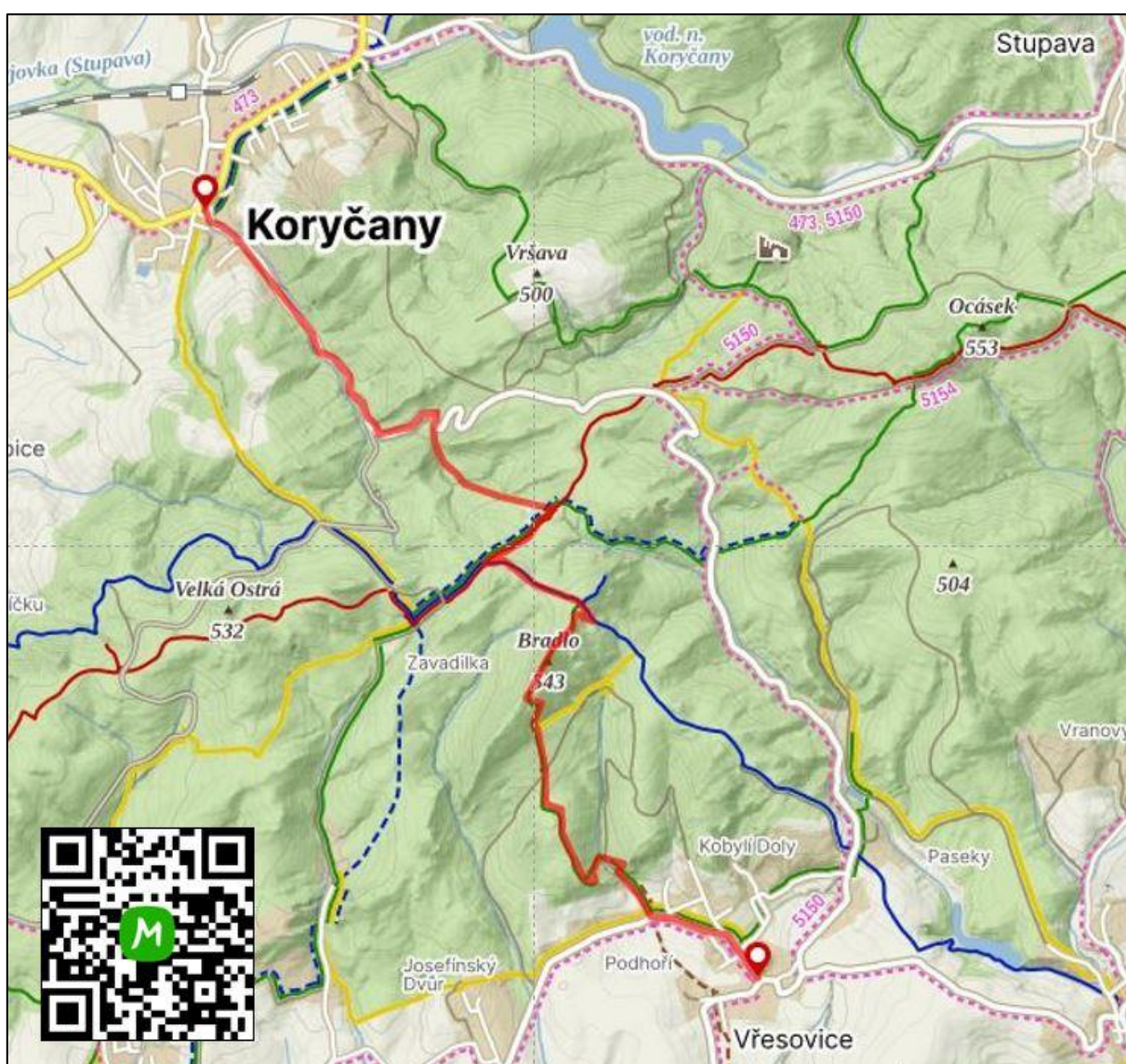
<https://mapy.cz/s/kototakozo>

délka trasy: 9 km, 270–540 m n. m.

Koryčany – po silniče lesnatým údolím potoka Stříbrník kolem bývalých pískovcových lomů lesem – **PR Moravanské lúky** (bělokarpatský typ luk ve Chříbech – bohatá květena – mj. *Crepis praemorsa*, *Euphorbia angulata*, *E. illirica*, *Iris graminea*, *I. sibirica*, *Orchis mascula*, *Ophioglossum vulgatum*, *Pulmonaria angustifolia*) – pozůstatky zalesněných vápencových lumků kolem kóty 515 – Koryčanská kaple (případně u rozc. Pod Koryčanskou kaplí *Teucrium scorodonia*) – Bradlo (543 m, kolem vrcholu *Carex michelii*, *Galium glaucum*, *Iris variegata*, *Lithospermum purpureocaeruleum*) – subacidofilní doubravy pod Hrádkem Ranšperk – Vřesovice, bus (hospoda asi až od 17:00).

Doprava tam: vlak Bzenec – Bohuslavice u Kyjova **8:06**–8:30, Bohuslavice u Kyjova – Koryčany 8:41–8:55.

Doprava zpět: bus Vřesovice – Vlkoš, lid. dům 15:29–15:58, bus Vlkoš, lid. dům – Bzenec 16:11–16:20 nebo to samé o hodinu později (16:29–16:58, 17:11–17:20).

19. Buchlovice – Smrad'avka – Stříbrnické paseky – Osvětimany

vedoucí: **K. Prach**

spoluvedoucí:

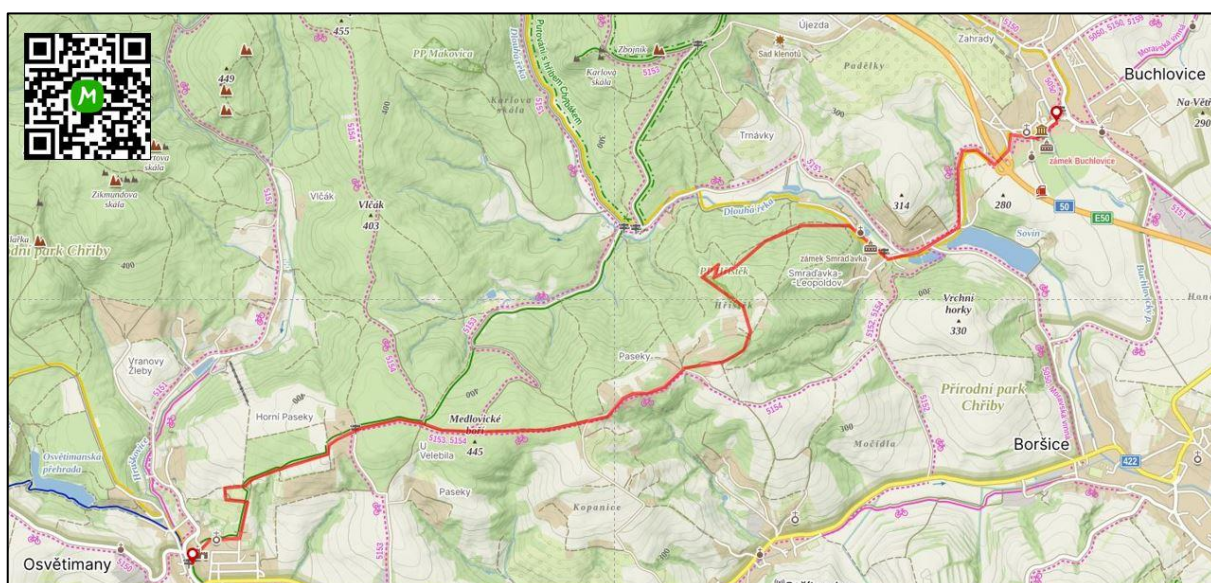
pondělí 30. 6., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

<https://mapy.cz/s/metuhodulu>

délka trasy: 10 km, 230–440 m n. m.

Buchlovice-náměstí – sešlapávané porosty s *Euphorbia maculata* na náměstí – po silniče sestup k nádrži Sovín a soustavě několika rybníků nad ní (makrofyta?) – sirné lázně Smrad'avka (hospoda, otevřena zřejmě od 10:00, mimo pondělí) – po lesní cestě postupný výstup – **PP Hříštěk** (bazické luční prameniště, *Eleocharis uniglumis*, *Carex flava*, nedávný nález *Pseudognaphalium luteoalbum*) – Stříbrnické paseky (snad dosud fragmenty písčín kolem cest – *Artemisia campestris*, údaje *Corynephorus canescens*, *Helichrysum arenarium*) – Medlovické boří – vinohrady u Osvětiman (údaj *Pulsatilla grandis*) + podle času lze nahlédnout na pravděpodobné mokřady v údolí potoka Hruškovice v obci (sběry *Juncus gerardii*).

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, **606 707 035** nebo **724 032 045**) odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Osvětiman (aut. zast.) v **16:10**.

20. Bohuslavice – Čeložnice – Paníháj – Kameňák – Moravany (aneb Chříby teplomilné a vápencové – poměrně prospektorská trasa)

vedoucí: **P. Novák**

spoluvedoucí: **V. Sedláček**

středa 2. 7.

<https://mapy.com/s/juiegubate>

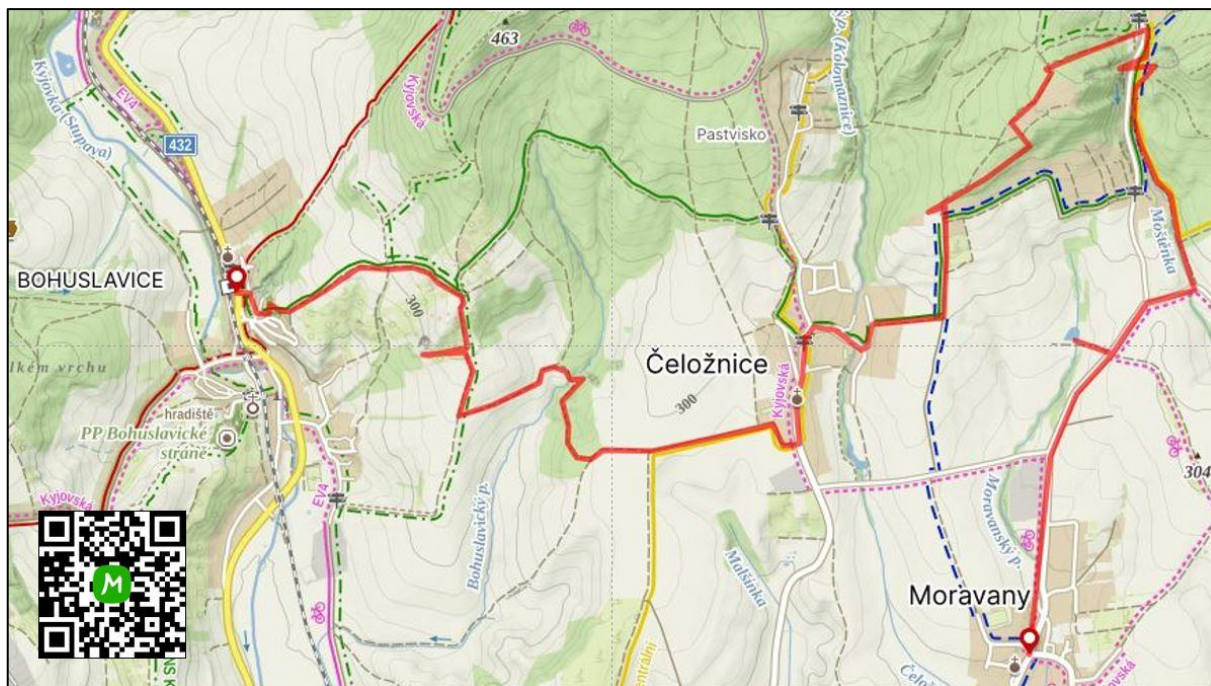
délka trasy: 11 km, 210–400 m n. m.

Bohuslavice – **PP Bohuslavické stráně** (východní část Chrástka, *Cirsio-Brachypodium* a *Koelerio-Phleion*, *Astragalus onobrychis*, *Koeleria macrantha*, *Scabiosa canescens*) – fakultativně odbočka k památné Hausnerově oskeruši – bývalý lůmek u sadu – most přes

Bohuslavický potok a háj s lomem kolem – obec Čeložnice (vesnické archeofyty?) – teplomilné lesní lemy a doubravy na jižních svazích kolem chatové osady (*Anthericum ramosum*, *Cephalanthera longifolia*, *Peucedanum alsaticum*, *P. oreoselinum* apod.) – kóta Paníháj se zbytky vápencových lumků – Kameňácká myslivna (rest., všední dny asi jen pátek od 11:00) – zarostlé velké vápencové lomy v údolí potoka Moštěnka – osada Kameňák – nádrž na toku Moravanského potoka – Moravany, bus (obchod u zastávky do 17:00).

Doprava tam: vlak Bzenec – Bohuslavice u Kyjova **8:06–8:30**.

Doprava zpět: bus Moravany – Kyjov, aut. stan. 15:24 – 15:36, vlak Kyjov–Bzenec 15:41–15:55 nebo to samé o hodinu později (16:24–16:36, 16:41–16:55).

21. Buchlov – Barborka – Břestek – Velehrad

vedoucí: **K. Boublík**

spoluvedoucí:

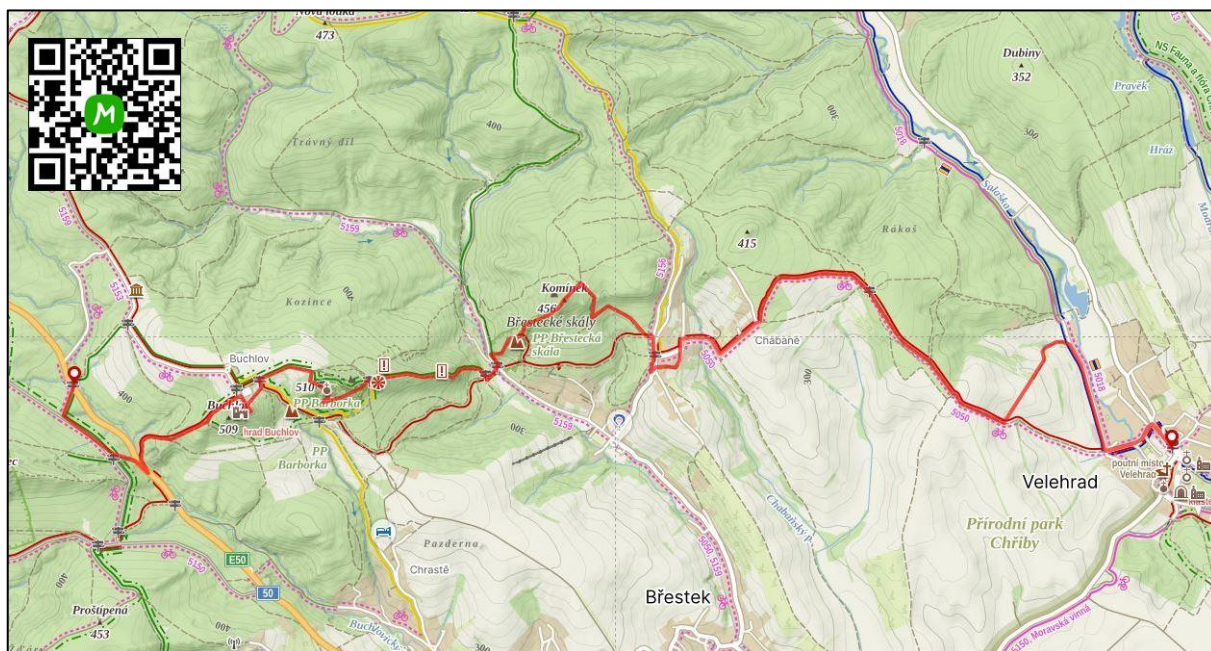
pondělí 30. 6., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

<https://mapy.com/s/lutujakafe>

délka trasy: 11,5 km, 210–510 m n. m.

Buchlov – zbytky vápencových i jiných lumků v lese pod hradem – hrad Buchlov (*Asplenium scolopendrium* ve studni na nádvoří) – Barborka (reliktní porosty tzv. Malenovické borovice, *Anthericum ramosum*) – Břestek (Hospoda pod Břestickou skálou, *Thelypteris palustris*) – Břestická skála (flyšové bradlo, skalní lipiny, teplomilné a skalní druhy, *Allium senescens* subsp. *montanum*, *Arabidopsis arenosa*) – Chabaně (památný sekvojovec) – pestré háje (mj. *Viola alba*) – Velehrad (porosty s *Cornus mas* a ruderalní kytky – *Euphorbia* sect. *Chamaesyce*), bus, obchod, hospoda.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, **606 707 035** nebo **724 032 045**), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Velehradu (parkoviště v centru) v **16:35**.

22. Stupava – PP Stará Hráz – hrad Cimburk – PP Kozel – PP Ocásek – Sv. Kliment – Vřesovice
(na hrad Cimburk)

vedoucí: **P. Novák**

spoluvedoucí: **R. Paulič**

pondělí 30. 6., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

<https://mapy.com/s/jutugesore>

délka trasy: 11 km, 270–540 m n. m.

Stupava, zast. Na Kopečku – po málo frekventované silnici do **PP Stará Hráz** (*Orchis pallens*, *Cephalanthera longifolia*, *Epipactis purpurata*, *Aconitum vulparia*, květnaté dubohabřiny) – pokračovat po stejné silnici pod hrad Cimburk – výstup na hrad (občerstvení) a obhlídka okolí (archeofyty) – po turistických stezkách k **PP Kazatelna** (skalní útvar) – západní část **PP Ocásek** (bučiny s *Dentaria enneaphyllos*) – velkomoravské hradiště Sv. Klimenta (údaj *Lunaria rediviva*) – lesnatým údolím Klimentského potoka k rybníkům na kraji lesa (makrofyty?) – zast. Vřesovice (hospoda od 17:00)/při nadbytku času a sil lze sestoupit do Osvětiman (obchod, hospoda) na stejnou linku busu jako z Vřesovic (odjíždí z Osvětiman 15:23, 16:23).

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, **606 707 035** nebo **724 032 045**), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Vřesovic (kaple sv. Petra a Pavla) v **16:00** nebo veřejnou dopravou (bus 15:29, 16:29).

Doprava zpět: bus Vřesovice–Vlkoš, lid. dům **15:29–15:58**, bus Vlkoš, lid. dům – Bzenec 16:11– **16:20** nebo to samé o hodinu později (**16:29–16:58**, 17:11–**17:20**).

23. Ratíškovice, drůbežárna – Vacenovice, Dvojitý potok – Stanovisko – Stanoviska – Rúdníček – Ratíškovice

(aneb kolem lesa Rúdníček JV od Vacenovic)

vedoucí: K. Fajmon

spoluvedoucí: Z. Kaplan

úterý 1. 7.

<https://mapy.cz/s/pegozoredo>

délka trasy: 8 km, 195–220 m n. m.

Od autobusové zastávky „Ratíškovice, drůbežárna“ podél periodického lesního potůčku ke Dvojitému potoku (potoční luh s *Aconitum variegatum*, *Carex umbrosa*, *Chrysosplenium alternifolium*, s přechody k panonským dubohabřinám až teplomilným doubravám na písku – *Melica picta*, *Carex curvata*, *Peucedanum oreoselinum*; místy fragmenty mokřadních olšin – *Carex elata*, *C. elongata*, *Hottonia palustris*, *Oenanthe aquatica*) – průsekem pod vedením vysokého napětí se zbytky podrostu doubrav s ostřicí doubravní (*Carex fritschii*, *C. ericetorum*, *Centaurea stenolepis*, *Euphorbia illirica*) až vegetací panonských kostřavových trávníků písčin (*Carex supina*, *Chondrilla juncea*, *Silene viscosa*) – kolem nedávno vyhloubené tůně s vysychavou rákosinou v trati Stanovisko (*Equisetum ramosissimum*, *Carex oederi*) – přes areál hasičského hřiště u Vacenovic a další průsek vysokého napětí s otevřenými trávníky vátých písků s *Corynephorus canescens* – kulturními bory na lesní trať Stanoviska se světlým borem s reliktními druhy otevřených písčin (*Festuca psammophila* subsp. *dominii*, *Koeleria glauca*, *Gypsophila fastigiata* subsp. *arenaria*) – lesní silničkou borovými kulturami směrem k zemědělskému dvoru Rúdník na zatravněná písčité pole a výslunné okraje lesa (*Armeria elongata*, *Anthemis ruthenica*, *Cynoglossum montanum*) – lesem Rúdníček s panonskými dubohabřinami (*Carex michelii*, *Melica picta*, *Iris variegata*, *Viola mirabilis*) – a průsekem s vedením vysokého napětí s ruderalizovanými fragmenty panonských kostřavových trávníků (*Erysimum diffusum*, *Silene viscosa*, *Verbascum phoeniceum*) a dále krajem lesa přes fragmenty písečných stepí (*Achillea setacea*, *Carex stenophylla*, *Festuca psammophila* subsp. *dominii*, *Linaria genistifolia*, *Ranunculus illyricus*) podél staré železniční vlečky do Ratíškovic.

Doprava tam: bus Bzenec, nám. – Ratíškovice, drůbežárna 7:11–7:46 (s přestupem ve Vlkoši 7:24–7:30), 9:01–9:36 (s přestupem ve Vlkoši 9:14–9:20).

Doprava zpět: bus Ratíškovice, u Sv. Jána – Bzenec, nám. 16:31–16:50, 17:41–18:00, 18:36–19:09 (s přestupem ve Vlkoši 18:54–18:56).

24. Vacenovice – Padělky u vracovské cesty – Spodní vacenovická cesta – Horní vacenovická cesta – Rudnická cesta – Balcarová – Jezírka – Vracov
(aneb Vracovská Důbrava sv. od Vacenovic)

vedoucí: **K. Fajmon**

spoluvedoucí: **V. Sedláček**

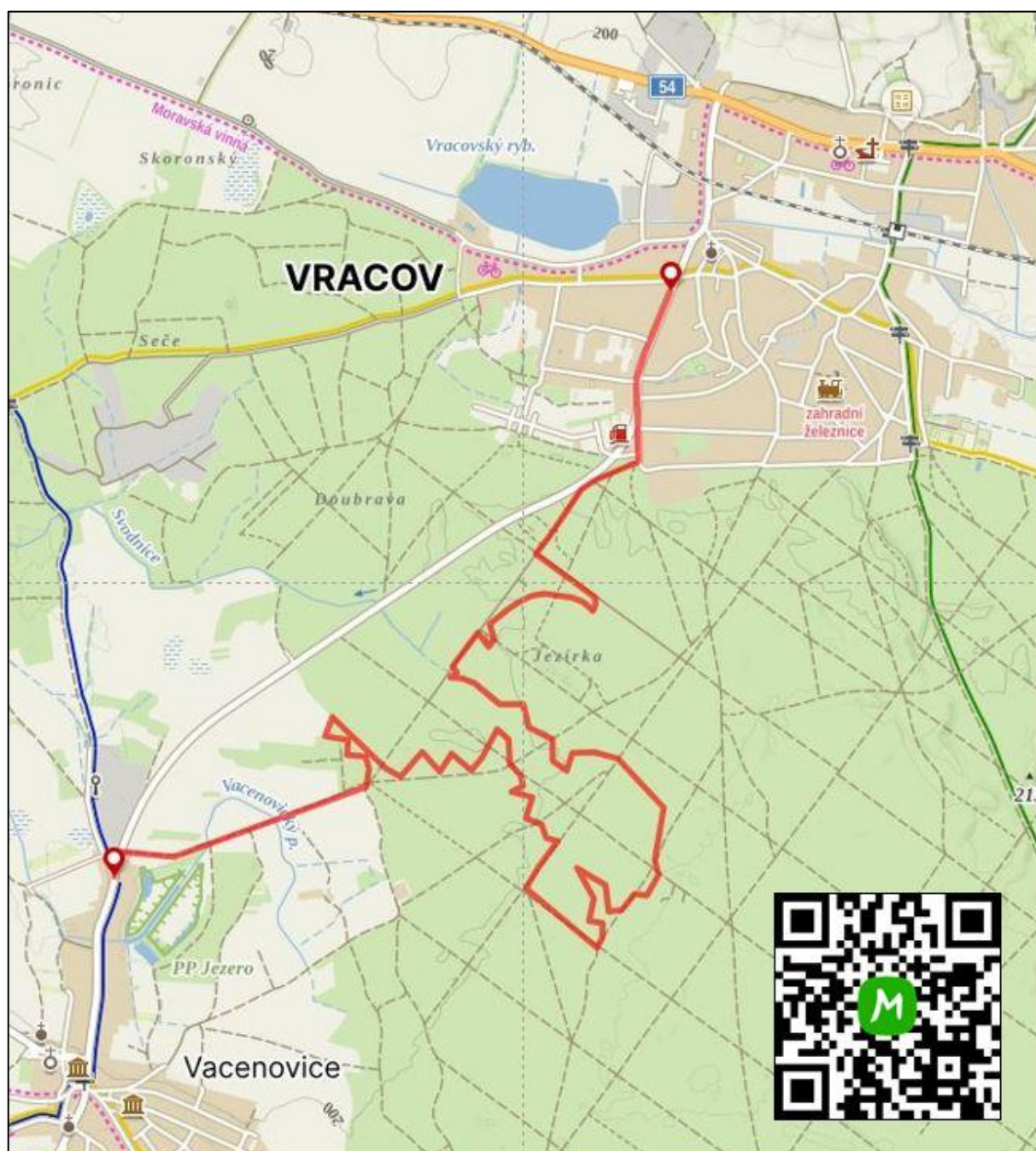
čtvrtek 3. 7.

<https://mapy.cz/s/kuvorepamu>

délka trasy: 9 km, 192–210 m n. m.

Vacenovice (dolní konec) – polní cestou přes Vacenovický potok (*Berula erecta*) kolem zatravněných písčitých polí s koňskými pastvinami na okraj vracovské části lesa Důbrava – průzkum lesních mláků severně od cesty – Spodní vacenovická cesta na sev. straně s vysychavou borodoubrouvinkou inklinující k doubravám západopanonských písčín s ostřicí doubravní (*Carex flacca*, *C. montana*, *Euphorbia illirica*, *Listera ovata*, *Potentilla alba*, *Thalictrum simplex* subsp. *galiioides*) a lesním mlákem V od ní (*Iris sibirica*) – k Horní vacenovické cestě přes vlhkou borodoubrouvu s *Carex cespitosa* – ke studánce Panny Marie Šaštínské a do okolí Rudnické cesty s prosvětlenými moliniety a vysychavými příkřepky (*Bistorta officinalis*, *Carex echinata*, *C. flava*, *Equisetum* × *moorei*, *Hypericum tetrapterum*,

Doprava zpět: bus Vracov, Drahy – Bzenec, nám. 16:41–16:50, 17:51–18:00; vlak Vracov – Bzenec 16:44–16:48, 17:17–17:21, 17:51–17:55, 18:45–18:48.

25. Rohatec, žel. st. – U Soboněk – Soboňky – Račí údolí – SV cíp lesa Pasuňk – Obecní – Ratíškovice

(aneb přes Soboňky z Rohatce do Ratíškovic)

vedoucí: **K. Fajmon**

spoluvedoucí: **M. Chytrý**

pondělí 30. 6.

<https://mapy.cz/s/polorobece>

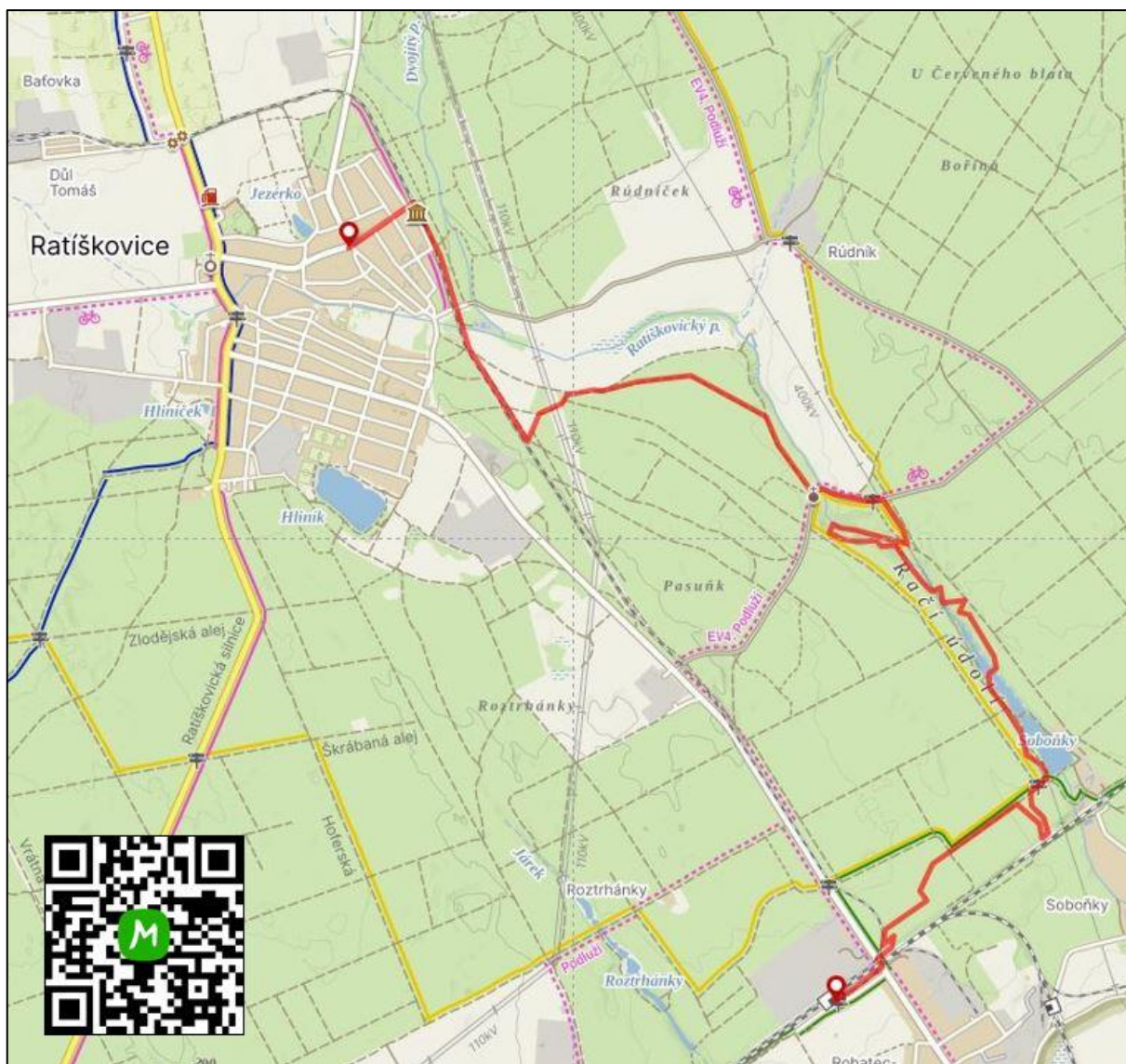
délka trasy: 8 km, 175–205 m n. m.

Rohatec, železniční stanice a okolí (prosychavá ruderalní místa a otevřené písčiny) – les U Soboněk při železniční trati (vysychavá borodoubrava s tendencemi k doubravám západopanonských písčin s ostřicí doubravní – *Euphorbia illirica*, *Knautia drymeia*, *Serratula tinctoria*, *Valeriana stolonifera* subsp. *angustifolia*) – průsek pod vedením vysokého napětí podél rybníčků s ruderalizovanými fragmenty panonských kostřavových trávníků (*Armeria elongata*, *Erysimum diffusum*, *Linaria genistifolia*, *Verbascum phoeniceum*) a osypů písčitých říčních teras (*Hierochloë repens*) – litorály a okolí rybníčků na Soboňkách (*Berula erecta*, *Carex paniculata*, v sousedním potočním luhu *Equisetum sylvaticum* a historicky *Carex umbrosa*) – Račí údolí se silně podmáčenou potoční olšinou (*Carex elongata*, *Thelypteris palustris*) – sv. cípem lesa Pasuňk přes suché acidofilní borodoubravy se světlinami s druhy otevřených písčin (*Calluna vulgaris*, *Campanula rotundifolia* subsp. *rotundifolia*, *Carex supina*, *Dianthus carthusianorum* subsp. *carthusianorum*, *Potentilla incana*, *Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*, *Thymus serpyllum*) – trať Obecní se zatravněným písčitým polem a ruderalizovanými fragmenty písčitých trávníků (*Carex stenophylla*, *Silene viscosa*) – Ratíškovice.

V případě zájmu možnost nahlédnout také na fragmenty písečných stepí (*Achillea setacea*, *Carex stenophylla*, *Festuca psammophila* subsp. *dominii*, *Linaria genistifolia*, *Ranunculus illyricus*) při kraji lesa podél staré železniční vlečky u obce Ratíškovice – viz trasa č. 23.

Doprava tam: vlak Bzenec–Rohatec **8:42**–9:00 (s přestupem v Mor. Písku 8:48–8:50).

Doprava zpět: bus Ratíškovice, u Sv. Jána – Bzenec, nám. 16:31–16:50, 17:41–18:00, 18:36–19:09 (s přestupem ve Vlkoši 18:54–18:56).

26. Vracov, žel. st. – louka Osmek – okraje vracovské Dúbravy – Vracovský potok – okraje Bzítku – Bzenec

(aneb severním okrajem bzenecké Dúbravy z Vracova do Bzence)

trasa vhodná pro začátečníky

vedoucí: T. Vymyslický

spoluvedoucí:

pondělí 30. 6.

<https://mapy.cz/s/hotahefofe>

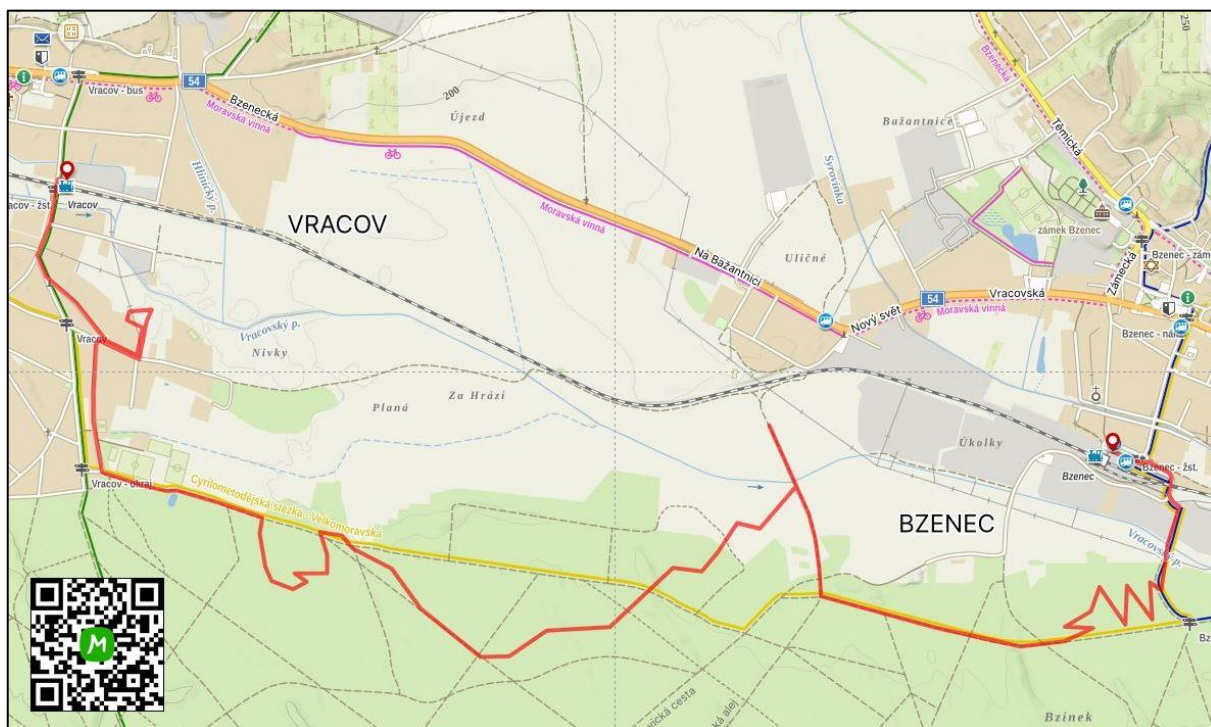
délka trasy: 7,5 km, 180–195 m n. m.

Vracov, železniční stanice – průzkum slatinné louky Osmek pod ulicí Kučovánky (*Carex appropinquata*, *Senecio erraticus*, historicky *Achillea asplenifolia*) – sev. okraj vracovské části Dúbravy s vlhčinami (*Calamagrostis canescens*, *Carex elongata*, *C. vesicaria*, *Spiraea salicifolia*) i suššími světlými partiemi (*Calluna vulgaris*, *Melampyrum pratense*, *Peucedanum oreoselinum*) – rákosiny u Vracovského potoka (*Bolboschoenus laticarpus*) a písčité stepní mez u mostu přes potok (*Carex supina*, *Stipa capillata*) – sev. část lesa Bzínek s

fragmenty panonských dubohabřin (*Melica picta*, *Polygonatum odoratum*, *Stellaria holostea*) a podmáčenými olšinami (*Carex elata*, *C. elongata*) – Bzenec.

Doprava tam: vlak Bzenec–Vracov **8:06–8:09**, 9:10–9:14; bus Bzenec, nám. – Vracov, ObÚ 7:11–7:16, 9:01–9:06.

Doprava zpět: pěšky.

27. Tučapy – Uhrový hájek – PP Koukolky – Budíky – Nad hájem – háj Divoky – stráň Loučka – Vážany
(aneb Koukolky u Tučap a Loučka u Vážan)
trasa vhodná pro začátečníky

vedoucí: **L. Čech**

spoluvedoucí: **V. Sedláček**

úterý 1. 7.

<https://mapy.cz/s/hobecofeca>

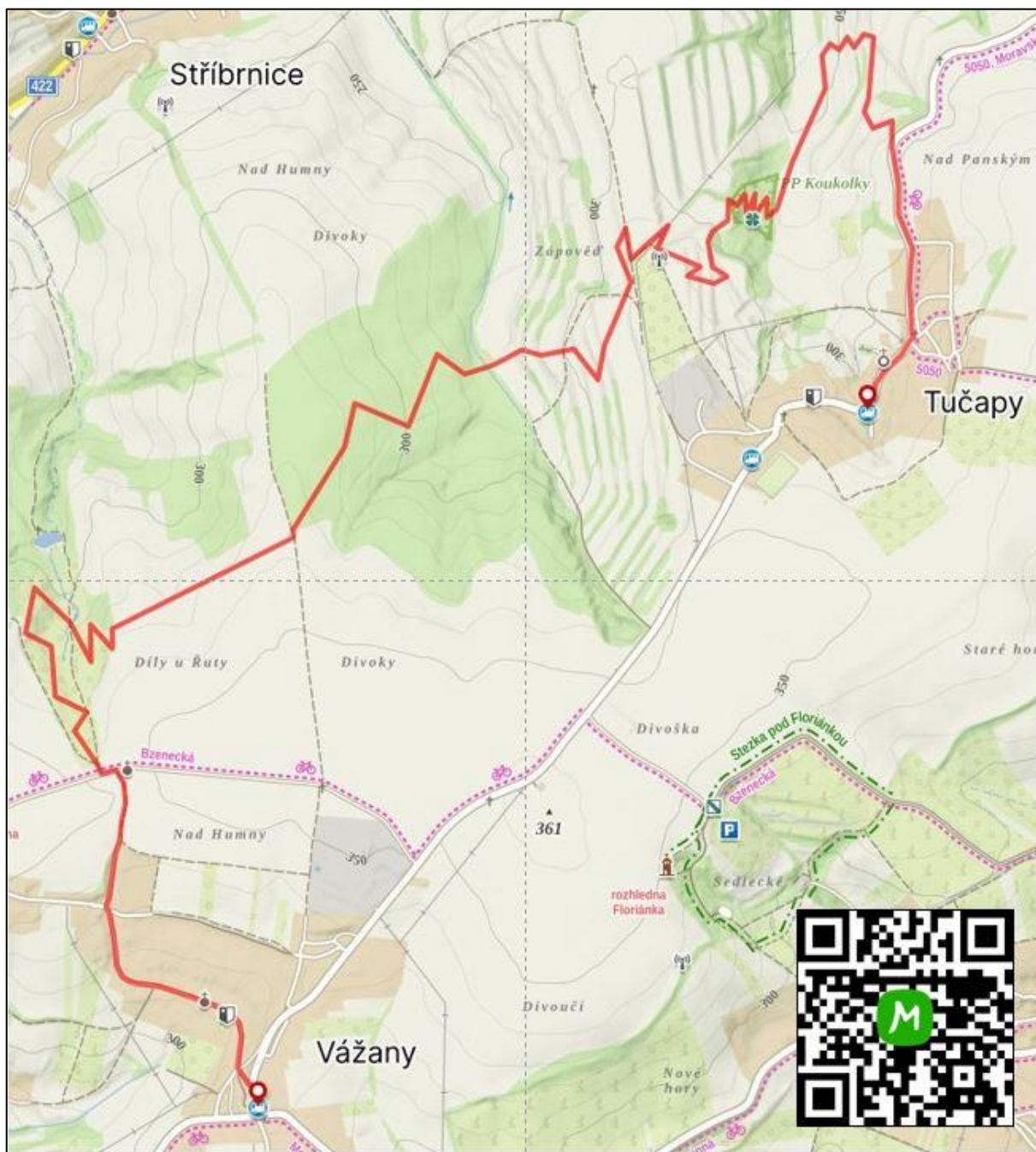
délka trasy: 7 km, 245–350 m n. m.

Tučapy, obec – stepní stráňka pod silnicí a stepní meze k Uhrovému hájku (*Campanula moravica*) – lesostepní **PP Koukolky** (*Aster amellus*, *Crepis praemorsa*, *Galatella linosyris*, uváděny též *Astragalus onobrychis*, *Gentiana cruciata* nebo *Orchis militaris*) – stepní meze a křoviny v tratích Budíky a Nad hájem (*Inula conyzae*) – les Divoky s potočním luhem a dubohabřinou (*Carex divulsa*) – květnatá stráň Loučka se sadem krajových odrůd (*Polygalla major*, *Prunella grandiflora*, *Pulmonaria mollis*, *Silaum silaus*) – (před cestou do obce možnost odskočit si na rozhlednu Doubí) Vážany.

Doprava tam: vlak Bzenec – Staré Město u Uh. Hrad. **7:39–7:56** (s přestupem v Mor. Písku 7:45–7:49), bus Staré Město, žel. st. – Tučapy 8:44–9:13; vlak Bzenec – Uherské Hradiště

7:56–8:27, bus Uherské Hradiště, aut. nádr. – Tučapy 9:00–9:24 (s přestupem v Boršicích, ObÚ 9:18–9:20).

Doprava zpět: bus Vážany – Nedakonice, rozc. k žel. st. 0.5 15:17–15:28, vlak Nedakonice–Bzenec 15:43–15:58 (s přestupem v Mor. Písku 15:49–15:52); bus Vážany – Staré Město, rozc. k žel. st. 0.4 15:47–16:06, vlak Staré Město u UH – Bzenec 16:27–17:09; bus Vážany – Staré Město, rozc. k žel. st. 0.4 17:12–17:32, vlak Staré Město u UH – Bzenec 17:57–18:13 (s přestupem v Mor. Písku 18:04–18:07); bus Vážany – Nedakonice, rozc. k žel. st. 0.5 18:14–18:24, vlak Nedakonice–Bzenec 18:43–18:57 (s přestupem v Mor. Písku 18:49–18:51).

28. Stříbrnice – Zahrádky od skály – Od osvětimanské cesty – Medlovické boří – Skalice – Nad Vinohrádky – Medlovice
(aneb jižním okrajem Chřibů ze Stříbrnic do Medlovic)

vedoucí: **T. Vymyslický**

spoluvedoucí:

pátek 4. 7.

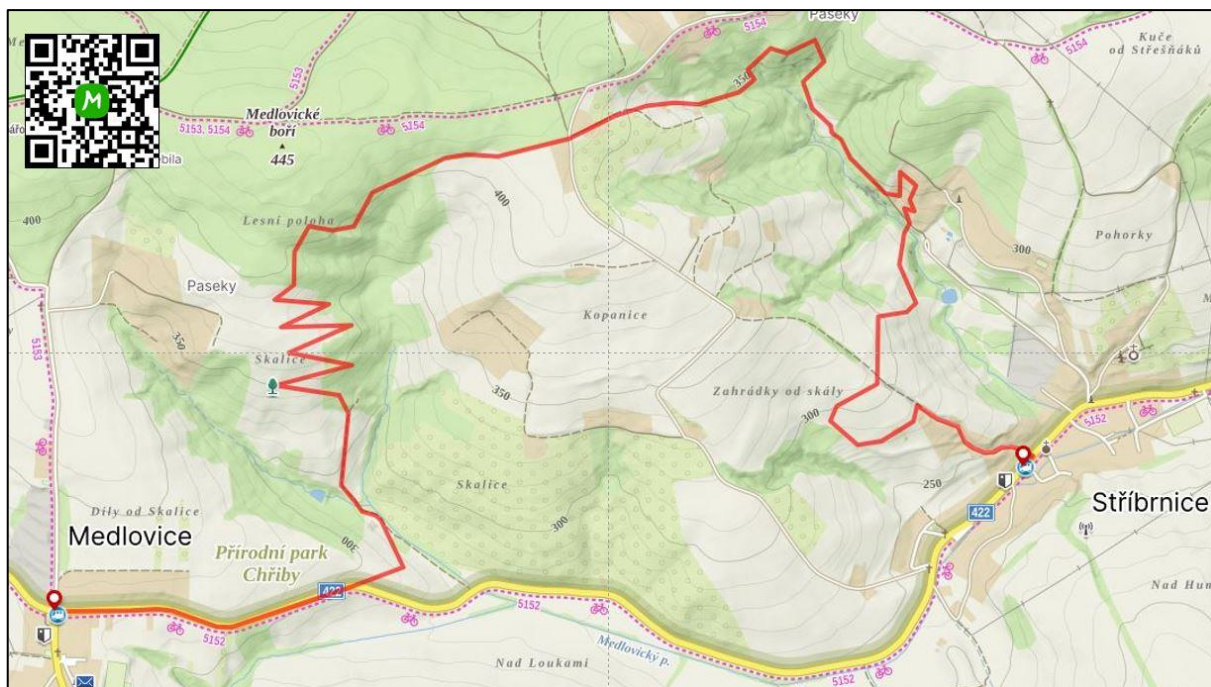
<https://mapy.cz/s/cejagohofo>

délka trasy: 7 km, 235–420 m n. m.

Stříbrnice, obec – Zahrádky od skály (stepní mez s *Artemisia pontica*, výslunné stráňky s ovocnými sady, mezofilní louky s *Pulmonaria mollis* a *Silaum silaus*) – Od osvětimanské cesty (dubohabřiny – *Carex leersii*, potoční luhy – *Carex pendula* agg., suchá acidofilní doubrava – *Agrostis vinealis*, *Calluna vulgaris*) – pod Medlovickým bořím borové kultury s fragmenty dubohabřin (*Carex michelii*) a suchých acidofilních doubrav – výslunná stráž Skalice (*Chamaecytisus supinus*, *Rosa gallica*, *Vicia cassubica*) a navazující teplomilná doubrava – Nad Vinohrádky (mezofilní louka se *Silaum silaus*) – Medlovice.

Doprava tam: vlak Bzenec – Uherské Hradiště 7:56–8:27, bus Uherské Hradiště, aut. nádr. – Stříbrnice 9:00–9:23.

Doprava zpět: bus Medlovice–Vlkoš, Lidový dům 16:15–16:58 (s přestupem v Osvětimanech 16:19–16:23), vlak Vlkoš–Bzenec 17:12–17:21; bus Medlovice – Kyjov, aut. st. 17:00–17:35 (s přestupem v Osvětimanech 17:04–17:09), vlak Kyjov, zast. – Bzenec 17:41–17:55; bus Medlovice – Staré Město, žel. st. 17:20–17:39, vlak Staré Město u UH – Bzenec 17:57–18:13 (s přestupem v Mor. Písku 18:04–18:07); bus Medlovice – Kyjov, aut. st. 17:54–18:30 (s přestupem v Osvětimanech 17:59–18:04), vlak Kyjov, zast. – Bzenec 18:35–18:48; bus Medlovice – Staré Město, žel. st. 18:11–18:30, vlak Staré Město u UH – Bzenec 18:37–18:57 (s přestupem v Mor. Písku 18:49–18:51).

29. Marefy – PR Šěvy a přilehlá niva Mouřínovského potoka – Mouřínovské rybníky – Růžodol – rybník Rožmitál – U dubu – Mouřínov
(aneb hledání vyhynulé ostřice Hostovy na zaniklých lokalitách u Mouřínova)

vedoucí: **K. Fajmon**

spoluvedoucí: **J. Těšitel**

středa 2. 7.

<https://mapy.cz/s/fajetubofe>

délka trasy: 10,5 km, 215–295 m n. m.

Marefy – stepní **PR Šěvy** (*Adonis vernalis*, *Aster amellus*, *Astragalus austriacus*, *A. onobrychis*, *Bothriochloa ischaemum*, *Campanula bononiensis*, *C. sibirica*, *Carex humilis*, *Crepis praemorsa*, *Cytisus procumbens*, *Galatella linosyris*, *Globularia bisnagarica*, *Gymnadenia conopsea*, *Hypochaeris maculata*, *Inula ensifolia*, *I. oculus-christi*, *Jurinea mollis*, *Linum flavum*, *Phlomis tuberosa*, *Polygala major*, *Potentilla incana*, *Prunella grandiflora*, *Pulsatilla grandis*, *P. pratensis* subsp. *bohemica*, *Rapistrum perenne*, *Scabiosa canescens*, *Trinia glauca*, *Viola ambigua*, starší údaje *Carex distans*, *Neotinea ustulata*, *Nepeta nuda*, *Seseli hippomarathrum*, *Stipa tirsia*) a niva Mouřínovského potoka s rákosinami a tůnkami na místech někdejších údolních slatin s *Carex hostiana* (v potoce *Berula erecta*) – Mouřínovské rybníky (pobřežní rákosiny a fragmenty potočního luhu) – údolí Růžodol (potoční luhy – *Crepis paludosa*, dubohabřiny – *Lilium martagon*, *Melittis melissophyllum*, paseky) – lesní rybník Rožmitál, ± bez litorálu (kdysi snad s kamyšníky) – U Dubu: lesní údolíčko s rákosinami na místech někdejších údolních slatin (nedoložený údaj *Carex hostiana* při horním okraji bezlesé enklávy, v ploše mapované v roce 2001 jako vlhká pcháčová louka, v roce 2009 jako vysokobylinná ruderalní vegetace, ochranná významné porosty) – zpět do Mouřínova po pravé straně údolí Mouřínovského potoka s nakouknutím do lesní rokle.

Doprava tam: vlak Bzenec–Marefy **8:06–9:04**.

Doprava zpět: bus Mouřínov – Bučovice, žel. st. 16:38–16:49, vlak Bučovice–Bzenec 17:05–17:55; bus Mouřínov – Bučovice, žel. st. 18:38–18:49, vlak Bučovice–Bzenec 19:05–19:55.

30. Nevojice – Bohuslavická cesta – Jitřenka – Louky u Svaté – PP Baračka – Kloboučky
(aneb do údolí Kloboučky za znovuobjevením ostřice Hostovy)

vedoucí: **K. Boublík**

spoluvedoucí: F. Lamla

čtvrtek 3. 7.

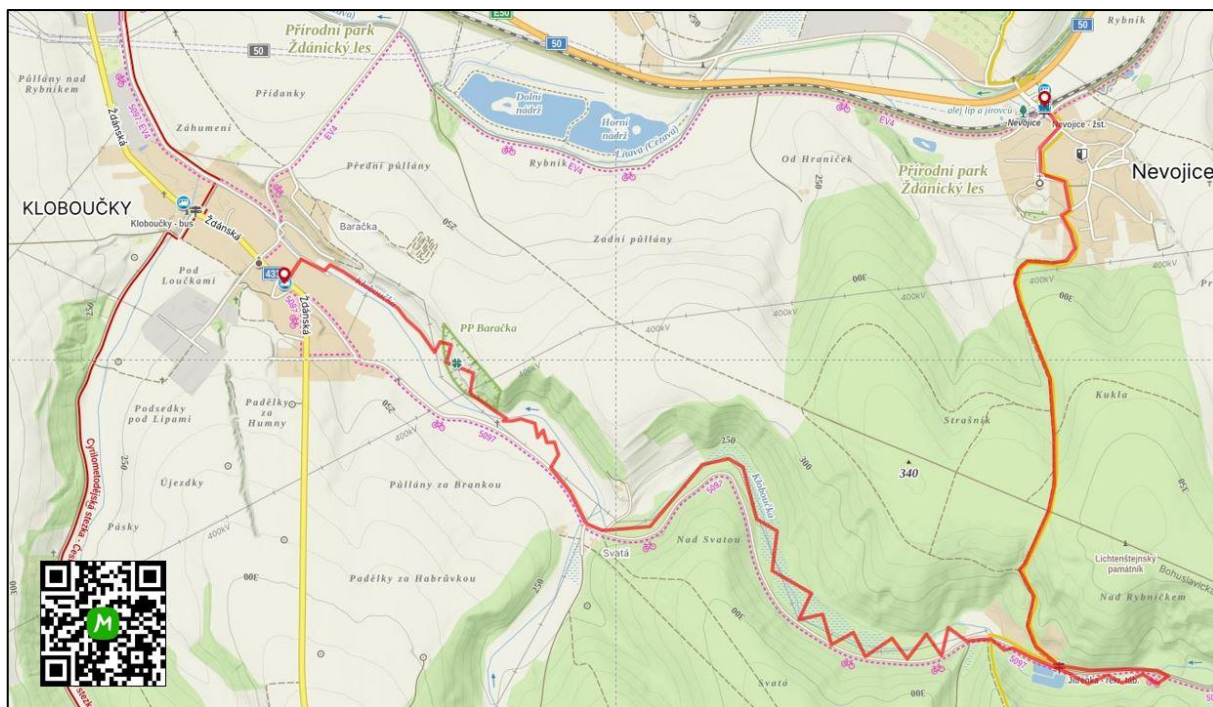
<https://mapy.cz/s/resevarafo>

délka trasy: 8 km, 245–340 m n. m.

Nevojice – les Kukla, Bohuslavická cesta, les Nad rybníčkem (karpatské dubohabřiny – *Cephalanthera damasonium*, *C. longifolia*, *Clematis recta*, *Cornus mas*, *Lilium martagon*, *Melittis melissophyllum*) – okolí tábora Jitřenka (druhově bohatá vlhká louka – *Geranium palustre*, *Taraxacum* sect. *palustria*, potoční luh a rákosina u rybníčku – *Carex acutiformis*, *C. paniculata*, *Crepis paludosa*, *Equisetum sylvaticum*, *Hypericum tetrapterum*, *Juncus bufonius*, *Rorippa amphibia*, *Sagittaria sagittifolia*, *Valeriana dioica*, okraje dubohabřin – *Pyrola rotundifolia*) – Louky u Svaté v údolí Kloboučky (ruderalizované rákosiny a fragmenty potočního luhu, pokus o ověření historického výskytu *Carex hostiana*, naposled R. Řepka, 1984) – Svatá – ruderalizované mokřiny při Kloboučce (*Carex otrubae*, *Ranunculus sceleratus*) – **PP Baračka** (keřnatá stepní stráň – *Aster amellus*, *Astragalus onobrychis*, *Bothriochloa ischaemum*, *Carex humilis*, *C. michelii*, *Euphorbia angulata*, *Ophrys apifera*, *Polygala major*, *Potentilla alba*, *P. incana*, *Prunella grandiflora*, *Rapistrum perenne*, *Scabiosa canescens*; pochybné historické údaje o *Crepis pannonica* a *Inula germanica*) – Kloboučky.

Doprava tam: vlak Bzenec–Nevojice **8:06–8:56**.

Doprava zpět: bus Bučovice, Kloboučky, škola – Bučovice, žel. st. 15:50–15:53, vlak Bučovice–Bzenec 16:03–16:48; bus Bučovice, Kloboučky, škola – Kyjov, aut. st. 16:22–17:08, vlak Kyjov, zast. – Bzenec 17:41–17:55; bus Bučovice, Kloboučky, škola – Bučovice, žel. st. 17:50–17:53, vlak Bučovice–Bzenec 18:02–17:48.

31. Podél Ždánického lesa za *Carex alba* a orchidejemi

vedoucí: V. Taraška

spoluvedoucí: F. Lamla

středa 2. 7.

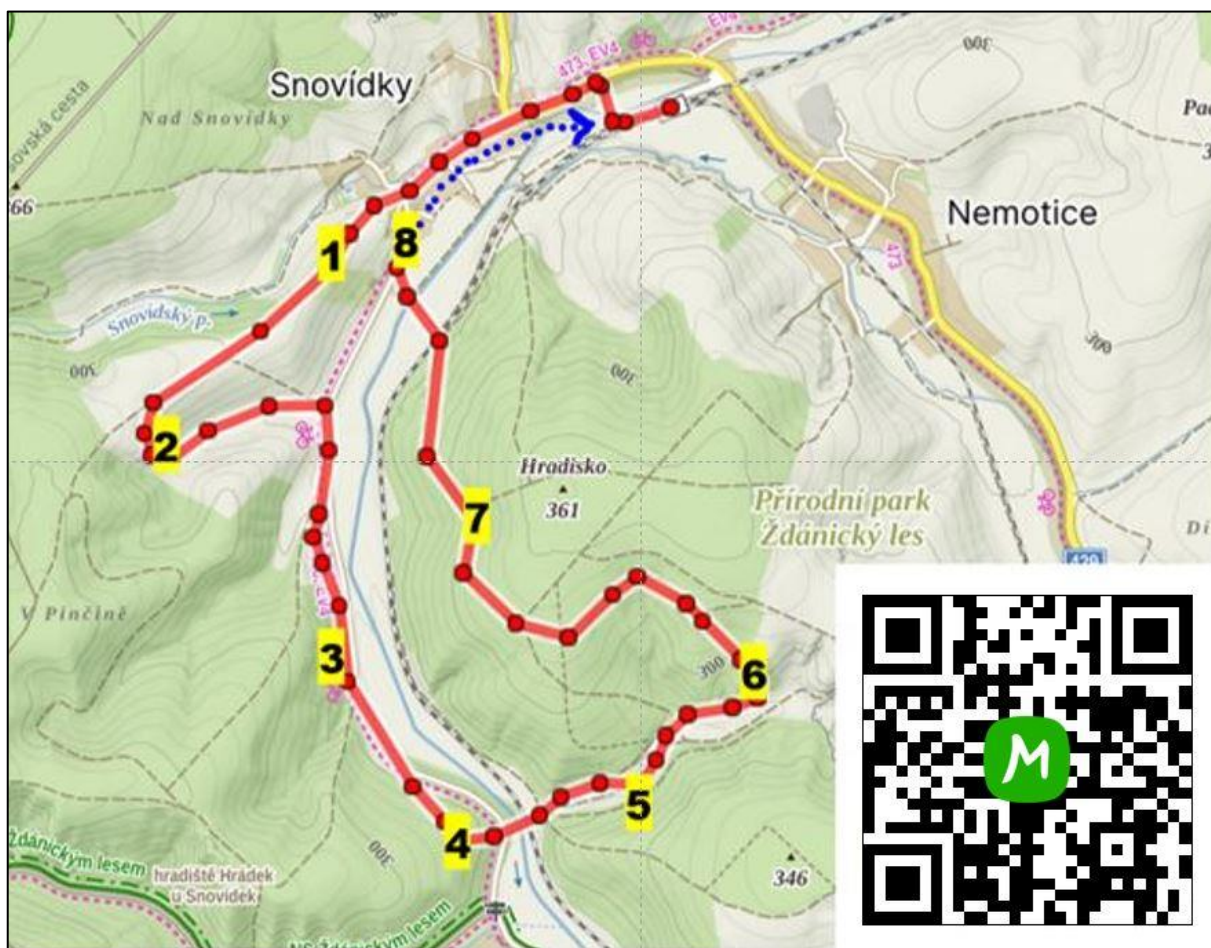
<https://mapy.cz/s/ponukazuju>

délka trasy: 9 km, 230–330 m n. m.

Z nemotického nádraží intravilánem Snovídek – pak úvozovou cestou, kolem které jsou zbytky širokolistých suchých trávníků s vlhkomilnými orchidejemi *Dactylorhiza incarnata* a *Epipactis palustris* (1, 2) – podél okraje Ždánického lesa (polní plevely, širokolisté suché trávníky, lesní orchideje) (3,4) – přes Kyjovku pod kopec Hradisko, zde pár rybníčků a prameniště s *Eleocharis uniglumis* (5) – zlatým hřebem je porost *Carex alba* v doubravě na úpatí Hradiska (6) – zpět přes kopec Hradisko (dubohabřiny s kruštíky, okroticemi – všechny tři druhy) (7) – návrat Snovídkami, kde je nad cestou teplomilná strážka (8) s *Aster amellus*, *Carex humilis* a *Galatella linosyris* – nádraží v Nemoticích.

Doprava tam: vlak Bzenec–Nemotice 8:06–8:41, 9:10–9:41.

Doprava zpět: vlak Nemotice–Bzenec 14:18–14:48, 15:22–15:55, 16:18–16:48, 17:22–17:55.

32. Nenkovice – NPP Na Adamcích – PP Sovince – Želetice (dvě rezervace nadupané teplomilnou květenou...)

vedoucí: **Z. Kaplan**

spoluvedoucí:

úterý 1. 7.

<https://mapy.cz/s/cezokosoko>

délka trasy: 7,4 km, 200–310 m n. m.

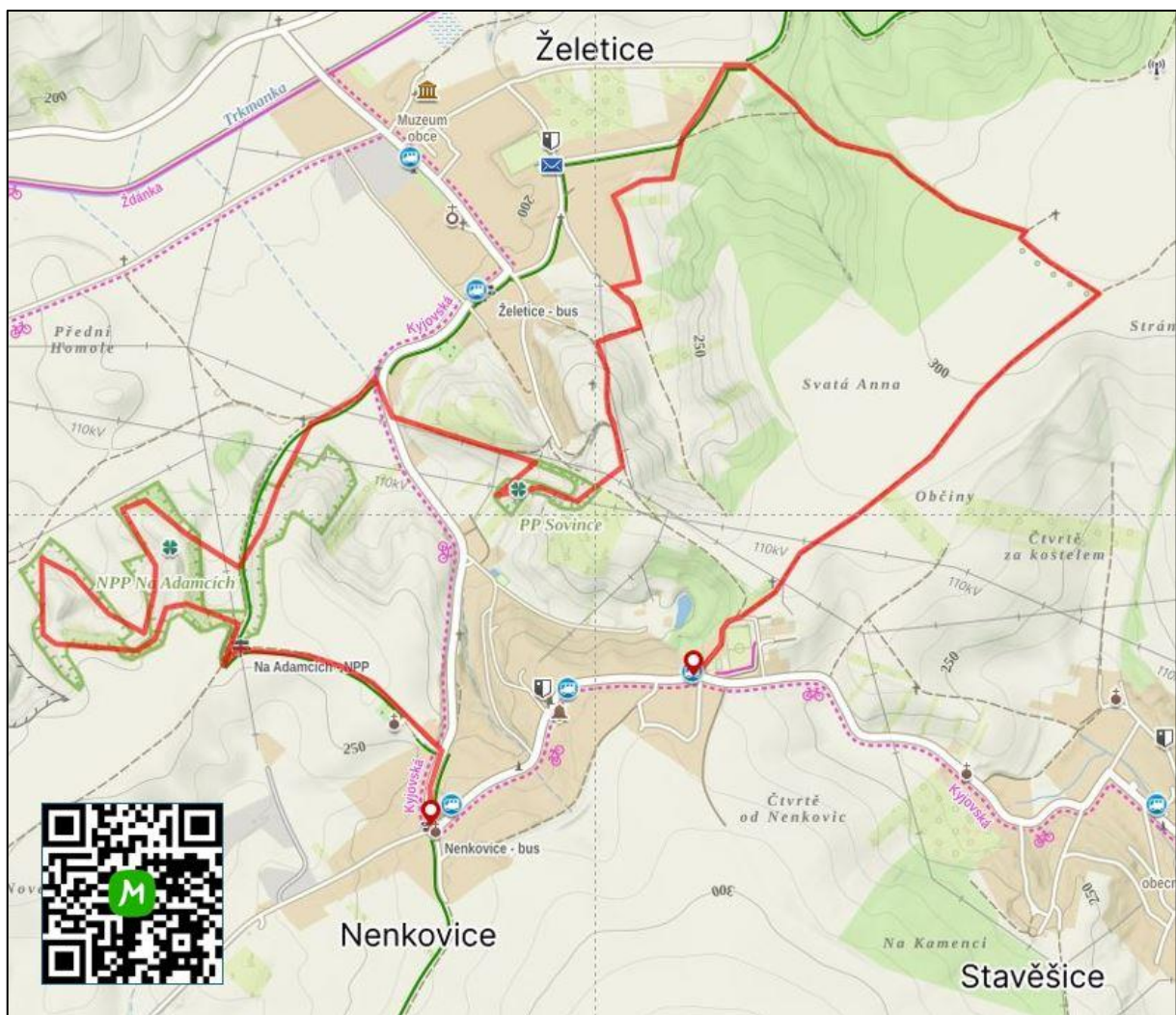
Nenkovice – cestou kolem hřbitova do **NPP Na Adamcích**; převažují širokolisté suché trávníky sv. *Cirsio-Brachypodion pinnati* (*Adonis vernalis*, *Allium sphaerocephalon*, *A. angulosum* (!), *Aster amellus*, *Astragalus danicus*, *Daphne cneorum*, *Dictamnus albus*, *Hypericum elegans*, *Inula hirta*, *Inula oculus-christi*, *Jurinea mollis*, *Linum tenuifolium*, *Orobancha alba*, *Potentilla alba*, *Pulsatilla grandis*, *P. pratensis*). Z orchidejí *Coeloglossum viride*, *Neotinea ustulata* a *Orchis militaris*. K největším perlám patří *Echium maculatum*. Na hřbitcích a pahorcích vegetace úzkolistých suchých trávníků sv. *Festucion valesiacae* (*Aster linosyris*, *Astragalus austriacus*, *A. exscapus*, *A. onobrychis*, *Dorycnium germanicum*, *Globularia punctata*, *Iris pumila*, *Phlomis tuberosa*, *Stipa capillata*, *S. pennata*). Nenápadnou hvězdou je *Trinia glauca*.

Přejít silnici Nenkovice – Želetice do **PP Sovince**: stepní lada (sv. *Festucion valesiacae*), bohatá populace *Adonis vernalis*, dále *Aster amellus*, *A. linosyris*, *Astragalus austriacus*, *A. exscapus*, *Bothriochloa ischaemum*, *Carex humilis*, *Stipa capillata*. Na svazích severního kvadrantu trávníky svazu *Cirsio-Brachypodion pinnati* (*Anemone sylvestris*, *Campanula sibirica*, *Carex humilis*, *Cirsium pannonicum*, *Orchis militaris*, *Dorycnium germanicum*, *Globularia punctata*, *Chamaecytisus virescens*, *Inula ensifolia*, *Linum tenuifolium*, *Muscari neglectum*, *Oxytropis pilosa*, *Peucedanum cervaria*, *Prunus fruticosa*, *Scorzonera austriaca*, *Seseli pallasii*, v lemech *Geranium sanguineum*.

Po polních cestách k sv. okraji Želetic, projít lesem a vrátit se do Nenkovic. Trasu je možné trochu prodloužit do Stavěšic (polní cesty, okraje polí, zahrad a vinohradů).

Doprava tam: vlak Bzenec – Kyjov zast. **8:06**–8:20; bus Kyjov, aut. st. – Nenkovice, u kašny 8:57–9:15.

Doprava zpět: bus Nenkovice, škola (Stavěšice) – Kyjov, aut. st. 14:46, 15:46, 16:46, 17:16 (14:49, 15:49, 16:49, 17:19) – **15:02**, 16:02, **17:02**, 17:32; vlak Kyjov zast. – Bzenec **15:07**, 16:35, **17:07**, 17:41 – 15:21, 16:48, 17:21, 17:55. Pozor, u některých spojů (**tučně**) je třeba počítat s rychlým přesunem mezi Kyjov aut. st. a Kyjov zast.!

33. Terezín – PP Zápověď u Karlína – PP Hovoranské louky – Čejč (obnovené slanisko a dvě parádní rezervace)

vedoucí: **P. Lustyk**

spoluvedoucí: J. Chrtěk, R. Paulič

úterý 1. 7., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

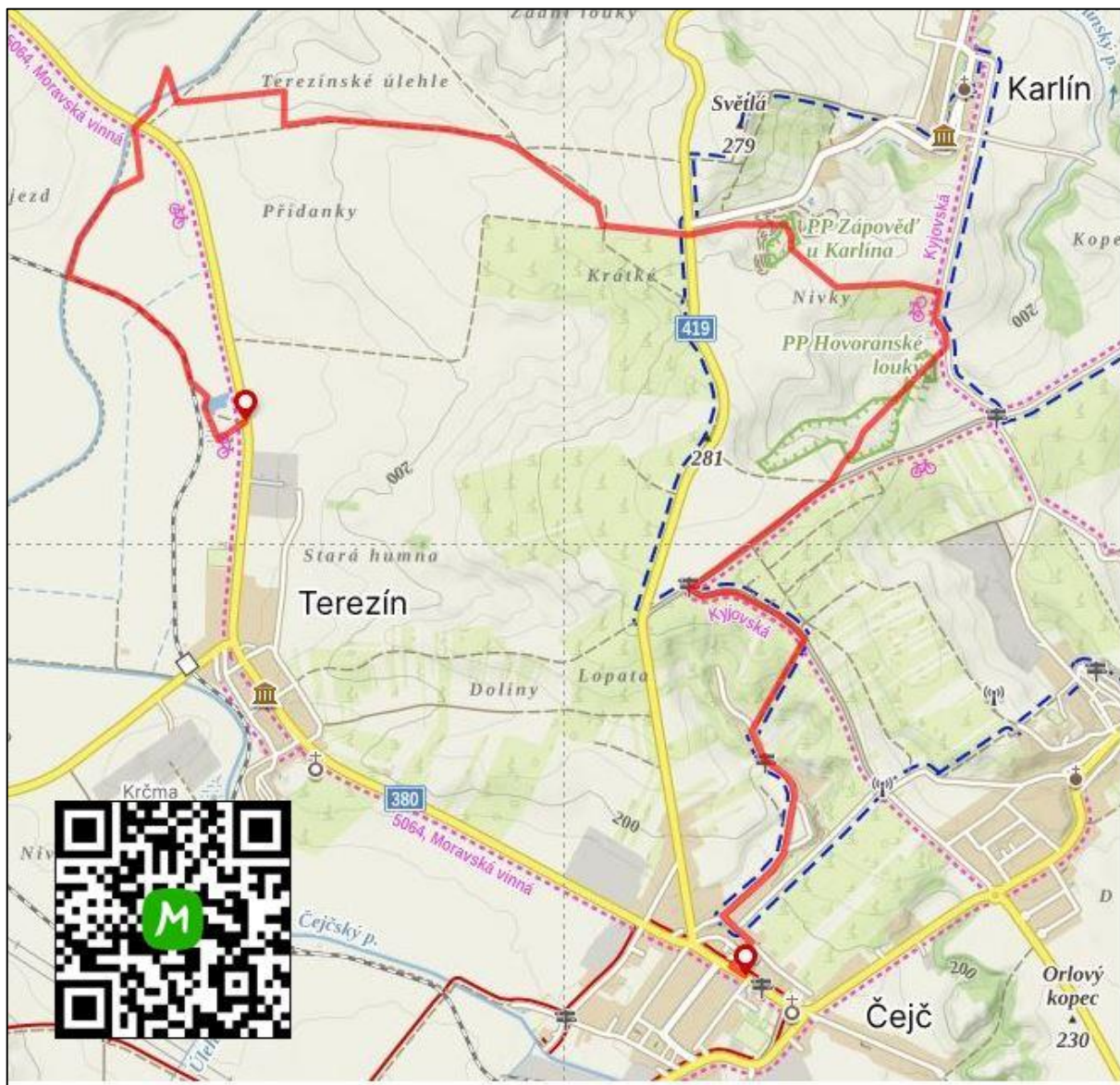
<https://mapy.com/s/norucedona>

délka trasy: 9 km, 175–270 m n. m.

Slanisko u Terezína (bývalá SPR Slanisko Zápověď) obnovené v roce 2003: *Achillea aspleniifolia*, *Carex secalina*, *Chenopodium chenopodioides*, *Glaux maritima*, *Crypsis aculeata*, *Juncus gerardii*, *Spegularia marina*, *S. media*, *Veronica anagalloides* – k polním mokřadům u Trkmanů (Samolus valerandi) – mezi poli k silnici Čejč–Karlín – **PP Zápověď**: trávniky sv. *Cirsio-Brachypodium pinnati* a *Festucion valesiacae*, např. s *Adonis vernalis*, *Anemone sylvestris*, *Echium maculatum*, *Galium boreale* subsp. *exoletum*, *Iris variegata*, *Klasea lycopifolia*, *Lathyrus pannonicus* subsp. *collinus*, *Phlomis tuberosa*, *Potentilla patula*, *Scorzonera hispanica*, *Stipa pennata* a *Taraxacum serotinum* – pokračovat k **PP Hovoranské louky**: stepní a luční vegetace, *Aster amellus*, *Crambe tatarica*, *Chamaecytisus austriacus*, *Dictamnus albus*, *Echium maculatum*, *Globularia bisnagarica*, *Inula germanica*, *Klasea*

lycopifolia, *Pulsatilla grandis*, *Senecio doria*, *Tephroseris integrifolia*, *Thesium dollineri*. – po silničce, mezi vinohrady a záhumenky do Čejče.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, 606 707 035 nebo 724 032 045), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Čejče (náměstí, naproti penzionu Forman) v **16:20**.

34. Čejč – PP Výchoz – PP Bílý kopec u Čejče – Mutěnice

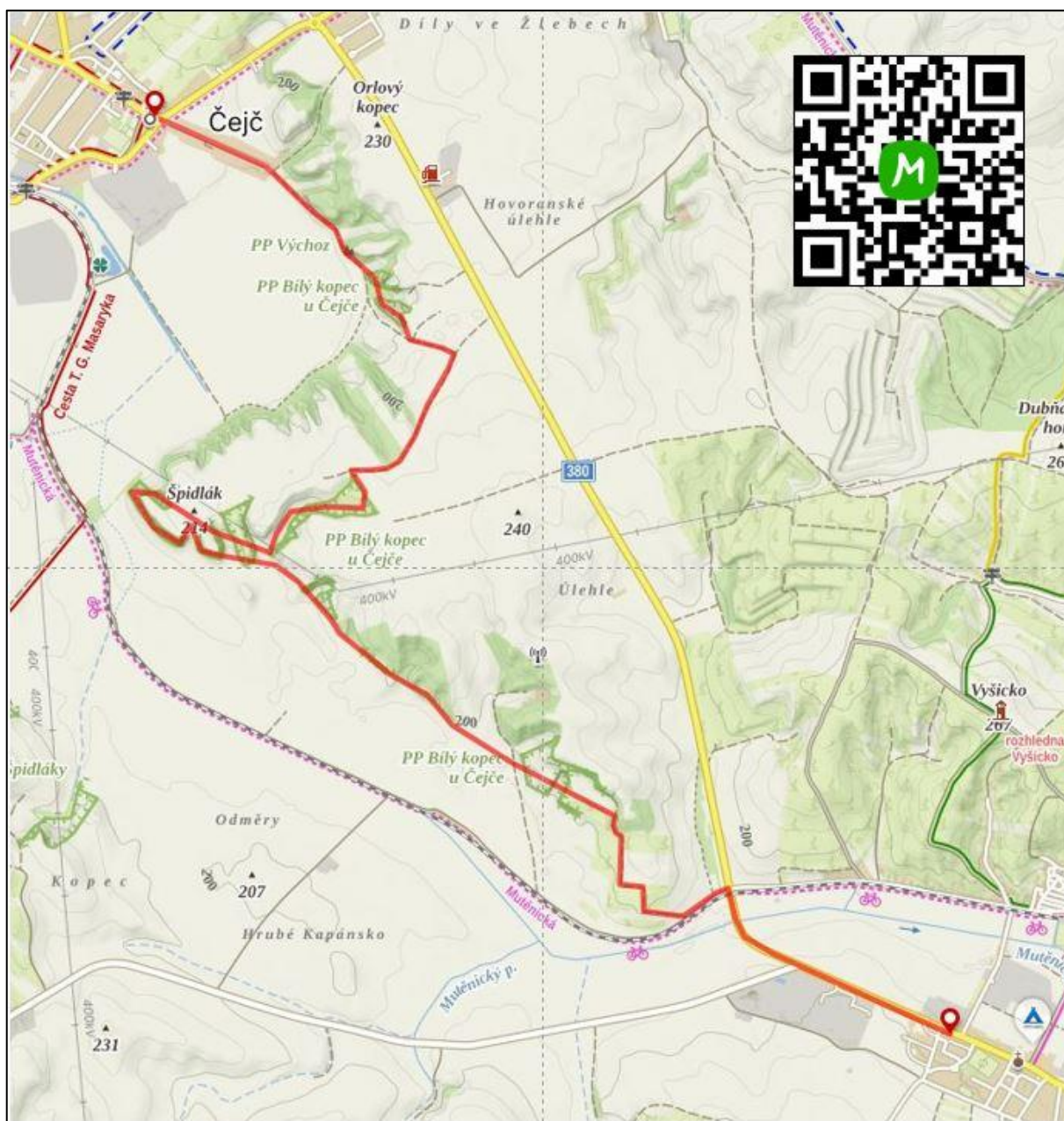
vedoucí: **T. Vymyslický**
úterý 1. 7., odjezd v 8:00 od hotelu Junior
<https://mapy.com/s/hakamufure>
délka trasy: 9 km, 180–220 m n. m.

spoluvedoucí: J. Prančl

Z Čejče jihovýchodním směrem k **PP Výchoz** (umělý odkryv po těžbě písku a lignitu, význačná lokalita spodního panonu Vídeňské pánve, UNESCO), *Allium flavum*, *Botriochloa*

iscaemum, *Carduus nutans*, *Erucastrum nasturtifolium*, *Nonea pulla*, *Potentilla incana*, *Rapistrum perenne*, *Stipa capillata* – pokračovat k **PP Bílý kopec u Čejče** (má celkem devět částí...), srašové stepní trávníky: *Crambe tataria*, *Cynoglossum officinale*, *Gypsophila paniculata*, *Klasea lycopifolia*, *Nigella arvensis*, *Phlomis tuberosa*, *Silene viscosa*, *Stipa caapillata*, *S. pennata*, *S. pulcherrima*, *Taraxacum serotinum*, *Thymelaea passerina*, *Vicia pannonica* – po polní cestě (*Sclerochloa dura*) a silnici dojít do Mutěnic.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, 606 707 035 nebo 724 032 045), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Mutěnic (zast. Mutěnice, škola na ul. Brněnská) v **16:00**.

35. Čejč – PP Špidláky – Čejkovice
(proslulé špidláky! cesta T. G. Masaryka)

vedoucí: **M. Chytrý**

spoluvedoucí: L. Ambrozek, F. Lamla

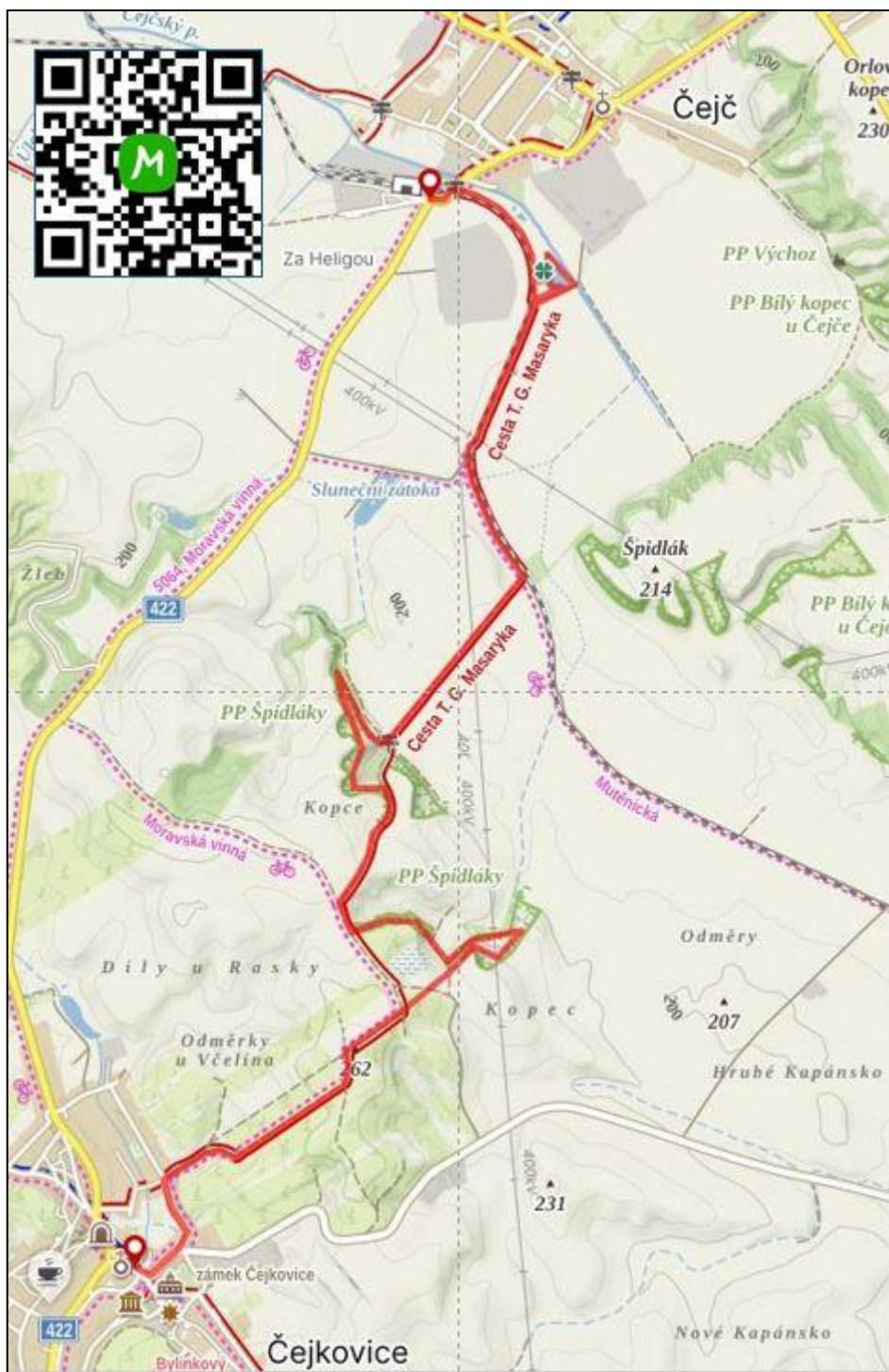
úterý 1. 7., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

<https://mapy.cz/s/habudupoga>

délka trasy: 8 km, 177–260 m n. m.

Čejč – cestou T. G. Masaryka podél železniční trati – biocentrum Pod Dráhou (*Chenopodium chenopodioides*, *Veronica scardica*) – přejít trať a pokračovat alejí sv. Vendelína – odbočit k **PP Špidláky**; převažují širokolisté suché trávníky sv. *Cirsio-Brachypodion pinnati*, úzkolisté suché trávníky sv. *Festucion valesiaca* jsou jen na hřebtech Prostředního Špidláku – prochodit všechny tři špidláky: *Allium sphaerocephalon*, *Astragalus austriacus*, *A. exscapus*, *Campanula sibirica*, *Crambe tataria*, *Daphne cneorum*, *Echium maculatum* (první špidlák, zda dosud?), *Hypericum elegans*, *Inula oculus-christi*, *Jurinea mollis*, *Klasea lycopifolia* (druhý a třetí špidlák), *Muscari comosum*, *M. tenuiflorum*, *Neotinea ustulata*, *Nigella arvensis*, *Ornithogalum umbellatum*, *Polygala major*, *Potentilla alba*, *Pulsatilla grandis*, *Ranunculus illyricus*, *Stipa capillata*, *S. pennata*, *Taraxacum serotinum*, *Thymus pannonicus*, *Verbascum phoeniceum*, *Veronica prostrata*, *V. spicata*. Unikátní výskyt *Artemisia pancicii* (jedna ze tří lokalit v ČR; první špidlák) – po cestě T. G. Masaryka dojít do Čejkovic.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, 606 707 035 nebo 724 032 045), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Čejkovic (zast. Čejkovice, u kostela, na ul. Templářská) v **16:10**.

36. Ježov – PP Hošťálka – PP Ježovský lom – Žeravice
 (krátká vycházka, Hošťálka je malá, ale pěkná)
 trasa vhodná pro začátečníky

vedoucí: K. Boublík
 středa 2. 7

spoluvedoucí:

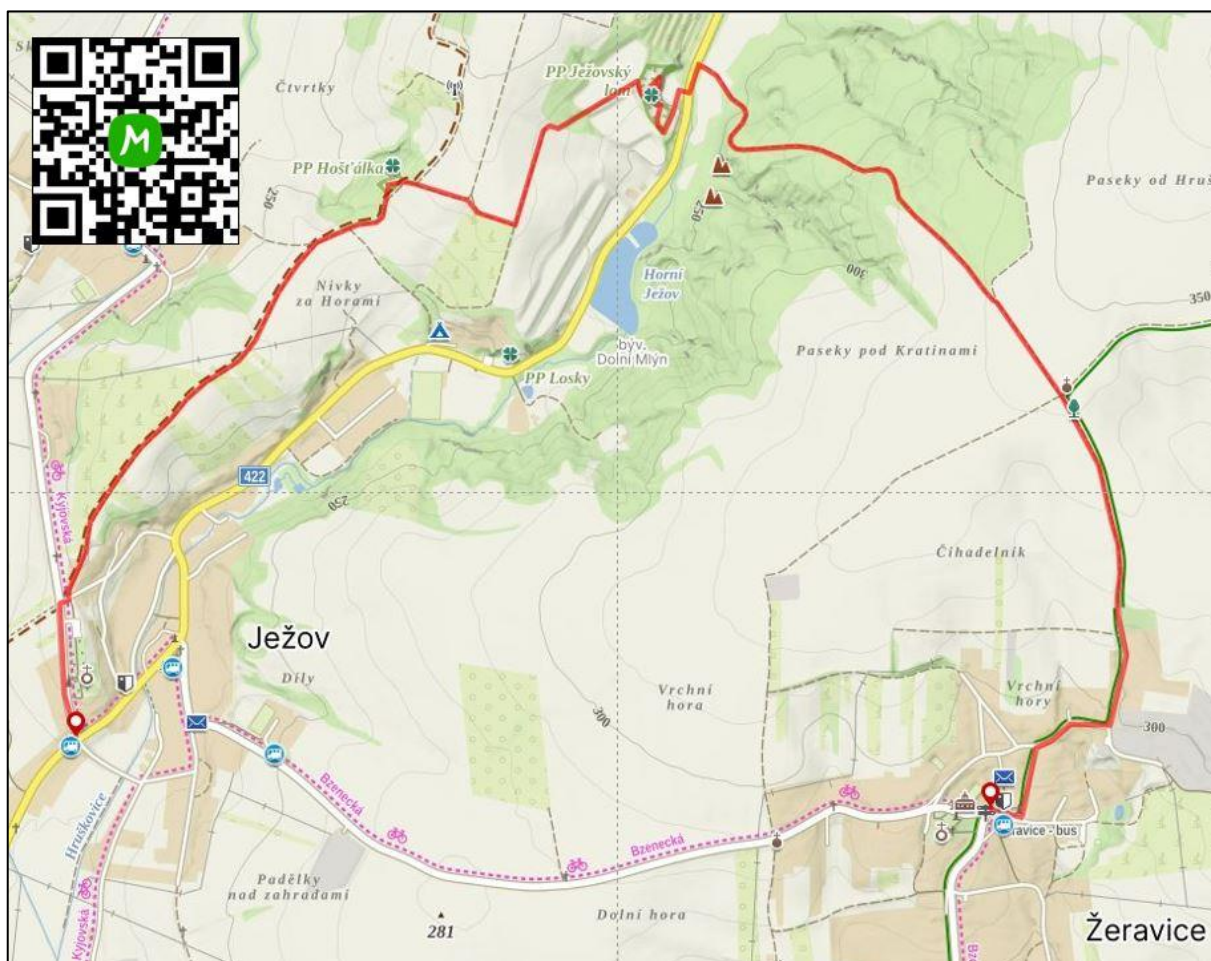
<https://mapy.cz/s/lefosamaha>

délka trasy: 5,5 km, 230–340 m n. m.

Z Ježova směrem na severovýchod po polní cestě (cesta Podchřibím) k **PP Hošťálka**: acidofilních suché trávníky sv. *Koelerio-Phleion phleoidis*: *Antennaria dioica* (dosud?), *Botriochloa ischaemum*, *Chamaecytisus ratisbonensis*, *Galatella linoisyris*, *Jasione montana*, *Pulsatilla grandis*, *Saxifraga bulbifera*, *Teucrium chamaedrys*, *Veronica spicata* – pokračovat na východ k **PP Ježovský lom**, opuštěný pískovcový lom s pozvolnou sukcesí: např. *Artemisia campestris*, *Aster amellus*, *Campanula moravica*, *Elytrigia intermedia*, *Galatella linoisyris*, *Helichrysum arenarium*, *Chondrilla juncea*, *Muscari comosum*, *Pulsatilla grandis*, *Seseli osseum*, *Thymus pannonicus* – přejít silnici Ježov–Osvětimany – pokračovat lesem a po polní cestě kolem kaple sv. Antonína dojít do Žeravic.

Doprava tam: bus Bzenec, nám. – Žeravice, ObÚ / Žeravice ObÚ – Ježov, u Šupalového
8:02–8:23 / 8:41–8:46.

Doprava zpět: bus Žeravice ObÚ – Bzenec, nám. 13:27–13:48, 15:21–15:46, 15:37–15:58, 16:35–16:56, 17:37–17:58; nebo bus Žeravice ObÚ – Vlkoš / Vlkoš – Bzenec, nám. 14:25–14:44 / 14:46–14:59.

37. Ratíškovice – Roztrhánky – Rohatec
(soustava mělkých rybníčků, trasa ve stínu lesa)
trasa vhodná pro začátečníky

vedoucí: **J. Prančl**

spoluvedoucí:

čtvrtek 3. 7.

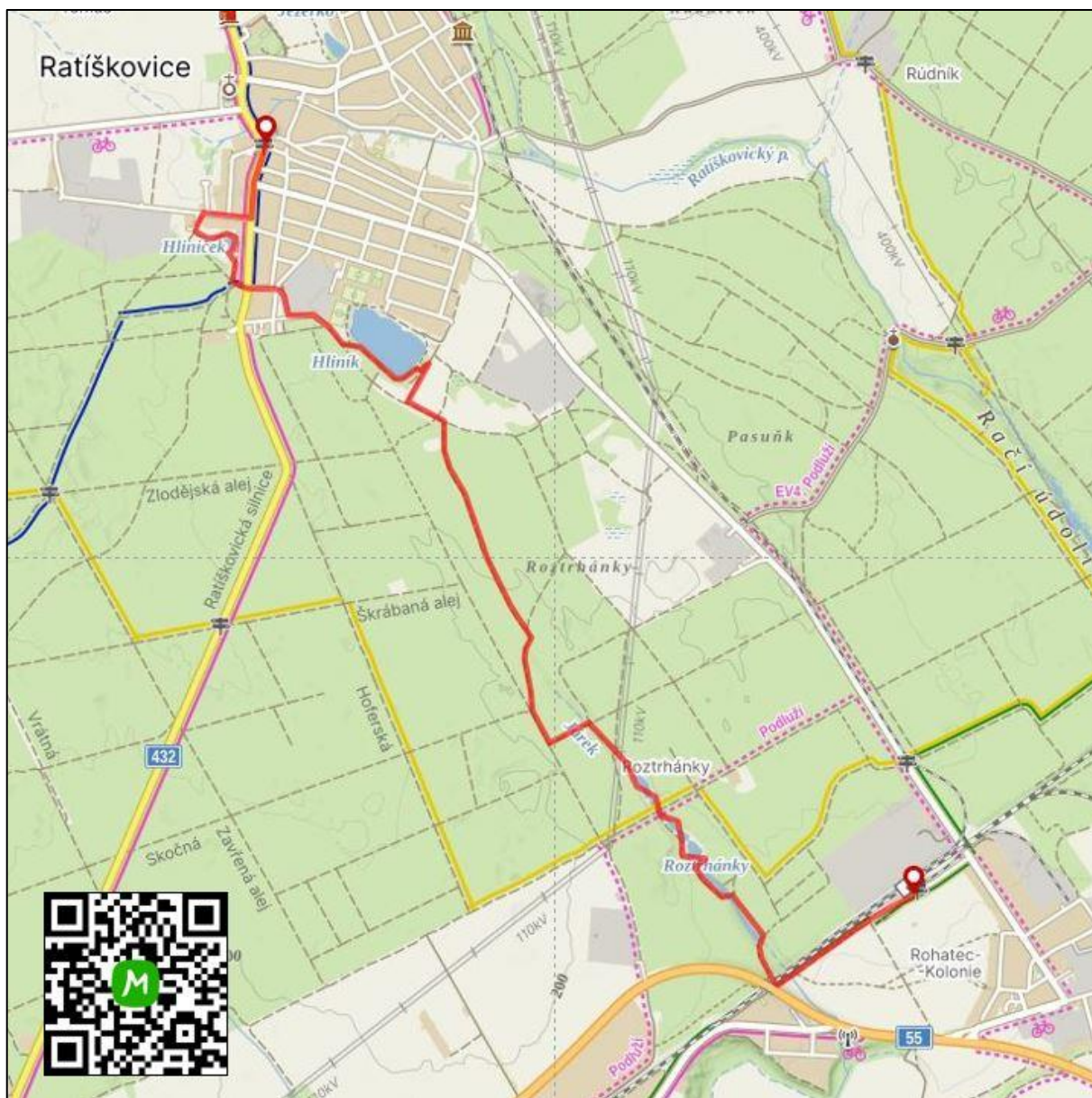
<https://mapy.com/s/nucosugeku>

délka trasy: 6,5 km, 180–215 m n. m.

Žst. Rohatec – po zelené značce podél železničního náspu jihozápadním směrem (např. *Crepis foetida* subsp. *rhoeadifolia*, *Equisetum ramosissimum*, *Geranium molle*, *Medicago minima*) – u nadjezdu silnice č 55 (Hodonín–Strážnice) přejít trať a postupně prozkoumat soustavu osmi mělkých rybníčků Roztrhánky na potoce Járek (některé asi budou vypuštěné): např. *Carex acutiformis*, *C. paniculata*, *C. pseudocyperus*, *C. riparia*, *Ceratophyllum submersum*, *Leersia oryzoides*, *Myosotis caespitosa*, *Potamogeton lucens*, *P. nodosus*, *Scrophularia umbrosa* – z oblasti pramene potoka Járek dojít lesními cestami k rybníku Hliník na jihovýchodním okraji Ratíškovic – projít jižním okrajem obce k rybníčku Hliníček; v roce 1976 naposledy v ČR zaznamenána *Sagina alexandrae* (= *S. subulata*), provést bláhový pokus o její ověření; v devadesátých letech také *Ranunculus baudotii* – projít Ratíškoviciemi k obchodu Hruška.

Doprava tam: vlak Bzenec – Mor. Písek / Mor. Písek – Rohatec **8:42–8:48 / 8:50–9:00.**

Doprava zpět: bus Ratíškovice – Bzenec, nám. 14:48–15:10, 15:28–15:50, 16:28–16:50, 17:38–18:00.

38. Ratíškovice – PP Pánov – Rohatec (lesy na písku a písky bývalého vojenského cvičiště)

vedoucí: **P. Lustyk**
středa 2. 7.

spoluvedoucí: R. Paulič

<https://mapy.cz/s/letagogaza>

délka trasy: 8,5 km, 190–235 m n. m.

Z nádraží Rohatec zast. po polní cestě a podél okraje lesa – přejít silnici Hodonín–Ratíškovice – **PP Pánov**, rozsáhlé plochy psamofilní vegetace: *Achillea setacea*, *Armeria elongata*, *Carex stenophylla*, *C. supina*, *Corynephorus canescens*, *Festuca psammophila* subsp. *dominii*, *Holoschoenus romanus*, *Plantago arenaria*, *Silene viscosa*, *Stipa borysthena* (48°53'12.9"N 17°8'2.9"E), ve zvodnělé terénní depresi v severní části lokality *Utricularia vulgaris* – pokračovat ssv. směrem borovými lesy na písku (*Carex michelii*, *Iris variegata*, *Peucedanum oreoselinum*) do Ratíškovice.

Doprava tam: vlak Bzenec – Mor. Písek / Mor. Písek – Rohatec zast. **8:42–8:48 / 8:50–9:02.**

Doprava zpět: bus Ratíškovice – Bzenec, nám. 14:48–15:10, 15:28–15:50, 16:28–16:50, 17:38–18:00.

39. Rohatec – slepá ramena Moravy – PP Očovské louky – Hodonín
(pomoravský luh a zašlá sláva Očovských luk)

vedoucí: **P. Lustyk**

spoluvedoucí: **J. Prančl**

pondělí 30. 6.

<https://mapy.cz/s/kufuheraho>

délka trasy: 10 km, 160–195 m n. m.

Od vlakové zastávky Rohatec projít obcí, za kostelem se napojit na zelenou značku a pokračovat po ní ke slepým ramenům Moravy (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis*, *Ulmus laevis*, *Aristolochia clematitis*, *Carex riparia*, *Euphorbia palustris*, *Trapa natans*) – projít **PP Očovské louky**: aluviální louky sv. *Deschampsion cespitosae*, **v minulosti** nejbohatší naleziště pampelišek sect. *Palustria* v ČR!; stále zde rostou *Allium angulosum*, *Cardamine matthioli*, *Carex disticha*, *C. melanostachya*, *Cnidium dubium*, *Dianthus superbus*, *Gratiola officinalis*, *Iris sibirica*, *Silvaum silaus*, *Teucrium scordium*, *Thalictrum flavum* a *Viola pumila* – znovu se napojit na zelenou značku a dojít do Hodonína.

Doprava tam: vlak Bzenec – Mor. Písek / Mor. Písek – Rohatec zast. **8:42–8:48** / 8:50–9:02.

Doprava zpět: vlak Hodonín – Mor. Písek / Mor. Písek – Bzenec 14:34–14:44 / 14:51–14:57; 14:54–15:10 / 15:14–15:20; 15:38–15:48 / 15:52–15:58; a dále z Hodonína 15:54, 16:34, 17:54, 17:36.

40. Kyjov – Bohuslavická Nová hora – Lenivá hora – Bohuslavice
(kyjovské stepi a jeden z chříbských klenotů)

vedoucí: **M. Štech**

spoluvedoucí: L. Ambrozek

čtvrtek 3. 7.

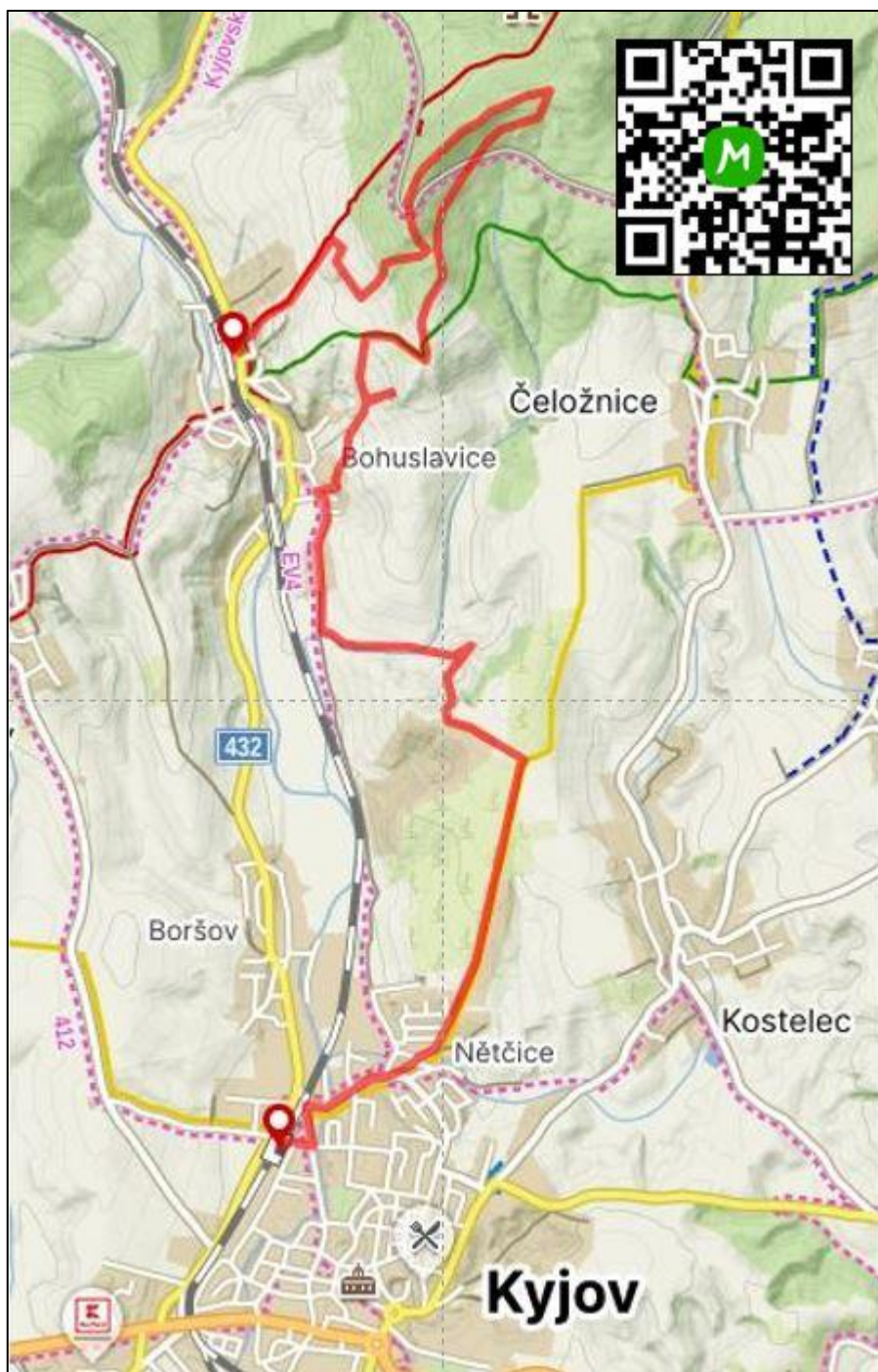
<https://mapy.cz/s/borazununo>

délka trasy: 12 km, 190-460 m n. m.

Kyjov, nádraží – po žluté značce na rozc. Jasná hora (na cestě *Sclerochloa dura*), VKP Bohuslavická Nová hora – dvě stepní stránky s teplomilnou vegetací (*Gentiana cruciata*, *Gentianopsis ciliata*, *Gymnadenia conopsea*, *Inula ensifolia*, *Orchis militaris*, *Seseli annuum*, *Thesium dollineri*), na jejich úpatí na okraji pole vzácné teplomilné plevely (*Ajuga chamaepitys*, *Kickxia spuria*, *Thymelaea passerina*) – z okraje Bohuslavic výstup k úpatí Chříbů (možná odbočka do vápencového lůmku, stejně jako trasa č. 22), Holý kopec (lůmek se zbytky travinné vegetace, *Carex humilis*) – přechod nejzápadnějšího výběžku Chříbů Lenivé hory, zachovalé dubohabřiny a bučiny, 30 let bez lesnických zásahů, úvaha o vyhlášení NPR (*Cornus mas*, *Corydalis cava*) – sestup do Bohuslavic kolem pískovcového lůmku Demešvár (kyselý xerotherm, *Thesium dollineri*), v případě časového prostoru možnost návštěvy PP Bohuslavické stráně, část Chrástka, teplomilné trávníky na sprašovém překryvu (*Aster linosyris*, *Astragalus onobrychis*, *Scabiosa canescens*) – žst. Bohuslavice.

Doprava tam: vlak Bzenec–Kyjov 8:06–8:25.

Doprava zpět: vlak Bohuslavice u Kyjova – Bzenec 13:32–13:55, 15:32–15:55.

41. Bohuslavice – VKP Výběh – les Šotnery (navrhované ZCHÚ) – U Rozhledny – Bukovany – VKP Podsedky – PP Bohuslavické stráně-Hrad – Bohuslavice
(stepní trávníky, vzácné plevely, panonské dubohabřiny, fragment šipákové doubravy)

vedoucí: **M. Chytrý**

spoluvedoucí: **L. Ambrozek**

pátek 4. 7.

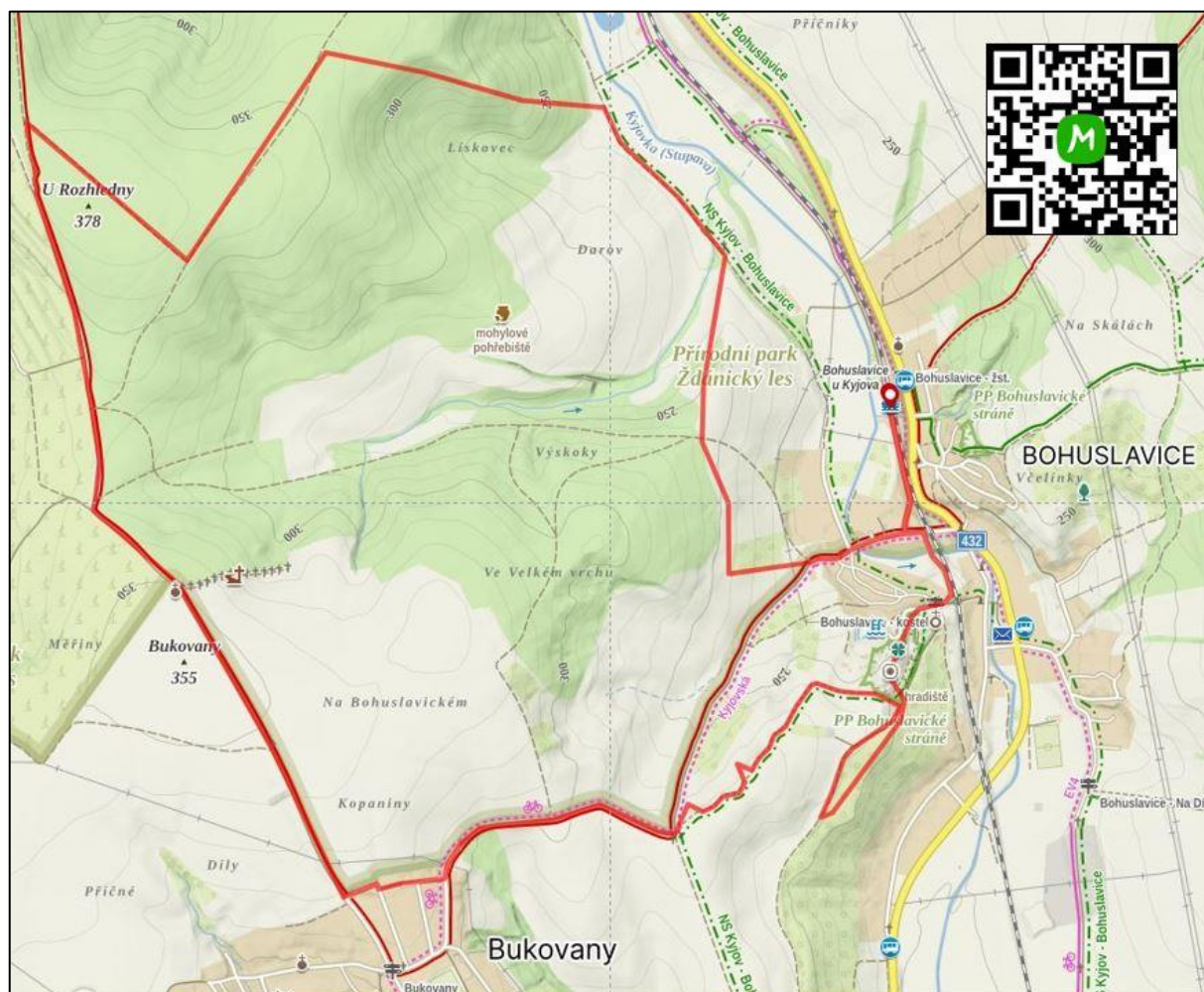
<https://mapy.cz/s/pajelorojo>

délka trasy: 9,5 km, 200–370 m n. m.

Bohuslavice, nádraží – okrajem pole na západ k lesu, v minulých letech řada nálezů vzácných plevelů (*Bifora radians*, *Caucalis platycarpus*, *Conringia orientalis*, *Kickxia elatine*, *K. spuria*, *Thymelaea passerina* aj.) – přes úhor s *Ophrys apifera* (dva roky po nálezu úhor zorán, po dvou letech tořič znovu nalezen, 2024 *Thesium arvense*) – **VKP Výběh**, teplomilné trávníky (*Melampyrum arvense*, *Trifolium incarnatum*), na okraji pole opět plevel – les **Šotnery** (možnost návštěvy slovanského mohylového pohřebiště v sousedním výběžku lesa), jeden z nejcennějších lesních porostů ve Ždánickém lese, panonské dubohabřiny (*Clematis recta*, *Melittis melissophyllum*, *Orchis purpurea*), fragment šipákové doubravy (*Cornus mas*, *Euphorbia angulata*, *Iris variegata*, *Lithospermum purpureo-coeruleum*) – průchod lesem na červenou značku, teplomilné lesní okraje a lemy – přes Bukovany (možnost nákupu potravin) na **VKP Podsedky**, teplomilné trávníky, dnes ne příliš úspěšná pastva (*Gentiana cruciata*), možnost nahlédnout do travnatých záhumenků jižně – **PP Bohuslavické stráně** – hrad, stepní trávníky (sv. *Koelerio-Phleion phleoidis*, místy trávníky sv. *Cirsio-Brachypodium pinnati*) s *Carex michelii*, *Muscari comosum*, *Ornithogalum kochii*, *Potentilla recta*, *Saxifraga bulbifera*, *Scabiosa canescens*, *Thymus pannonicus* aj.) – nádraží Bohuslavice.

Doprava tam: vlak Bzenec – Bohuslavice u Kyjova **8:06–8:35**.

Doprava zpět: vlak Bohuslavice u Kyjova – Bzenec 13:32–13:55, 15:32–15:55.

42. Sobůlky – hradiště Vala – Lysé hory – Babí lom – VKP Oskorušný důl – Věteřov
(stepní trávníky, teplomilné doubravy a hradiště)

vedoucí: **J. Prančl**

spoluvedoucí: **M. Vávra**

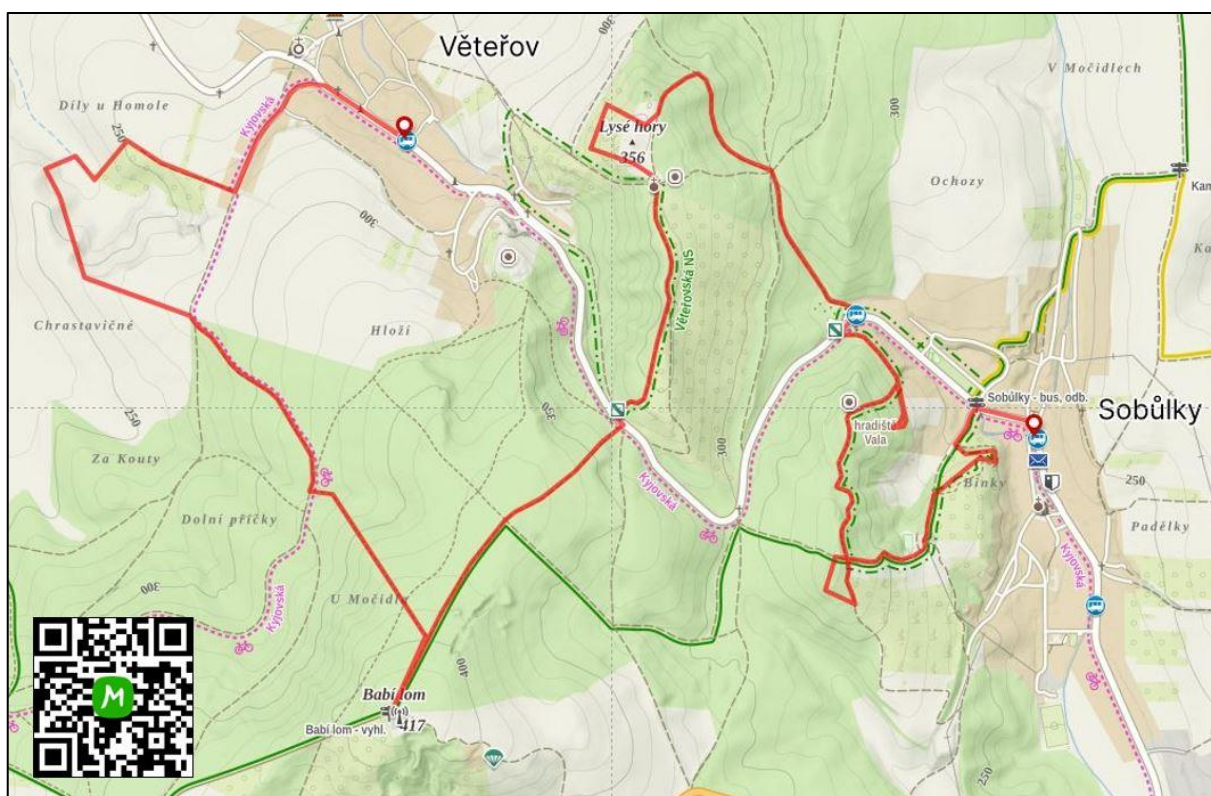
středa 2. 7., odjezd v 8:00 od hotelu Junior

<https://mapy.cz/s/dededetusa>

délka trasy: 8,6 km, 220–410 m n. m.

Sobůlky – po zelené značce a naučné stezce přes tvrziště nad obcí (teplomilné trávníky, *Campanula bononiensis*, *Veronica teucrium*) do sedla, jižně vrcholek s šipákovou doubravou (*Carex michelii*, *Clematis recta*, *Cornus mas*, *Dictamnus albus*, *Lithospermum purpureo-caeruleum* aj.), pod ní stepní úhory (*Anemone sylvestris*) – po naučné stezce přes další tvrziště Vala – při sestupu k obci stepní trávníky (*Aster amellus*, *Seseli hippomarathrum*) – lesem na hradiště Lysé hory (z něj popsána věteřovská kultura střední doby bronzové) – na západním úbočí teplomilné trávníky (*Anthericum ramosum*, *Astragalus danicus*) – po hřebeni šipákovou doubravou (*Cornus mas*, *Dictamnus albus*, *Lithospermum purpureo-caeruleum*) – od silnice k vrcholu Babí lom (možno na významný výhled), karpatskými dubohabřinami do **VKP Oskorušný důl** (stepní trávníky s *Aster amellus*, *Carex humilis*, *Gentiana cruciata*, *Prunella grandiflora*) – Věteřov.

Doprava tam i zpět objednaným autobusem (kontakt na řidiče: Stanislav Novák, 606 707 035 nebo 724 032 045), odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Věteřova (aut. zast.) v **16:25**.

43. Ždánice – Klče – louky pod Jelenem – Červený kříž – Habrová – Zadní Habrůvka – Šraňky – Ždánice

(převážně stepní trávníky Motýlího ráje, ale i lesy a louky)

vedoucí: **J. Chrtek**

spoluvedoucí: L. Ambrozek, F. Lamla

pondělí 30. 6.

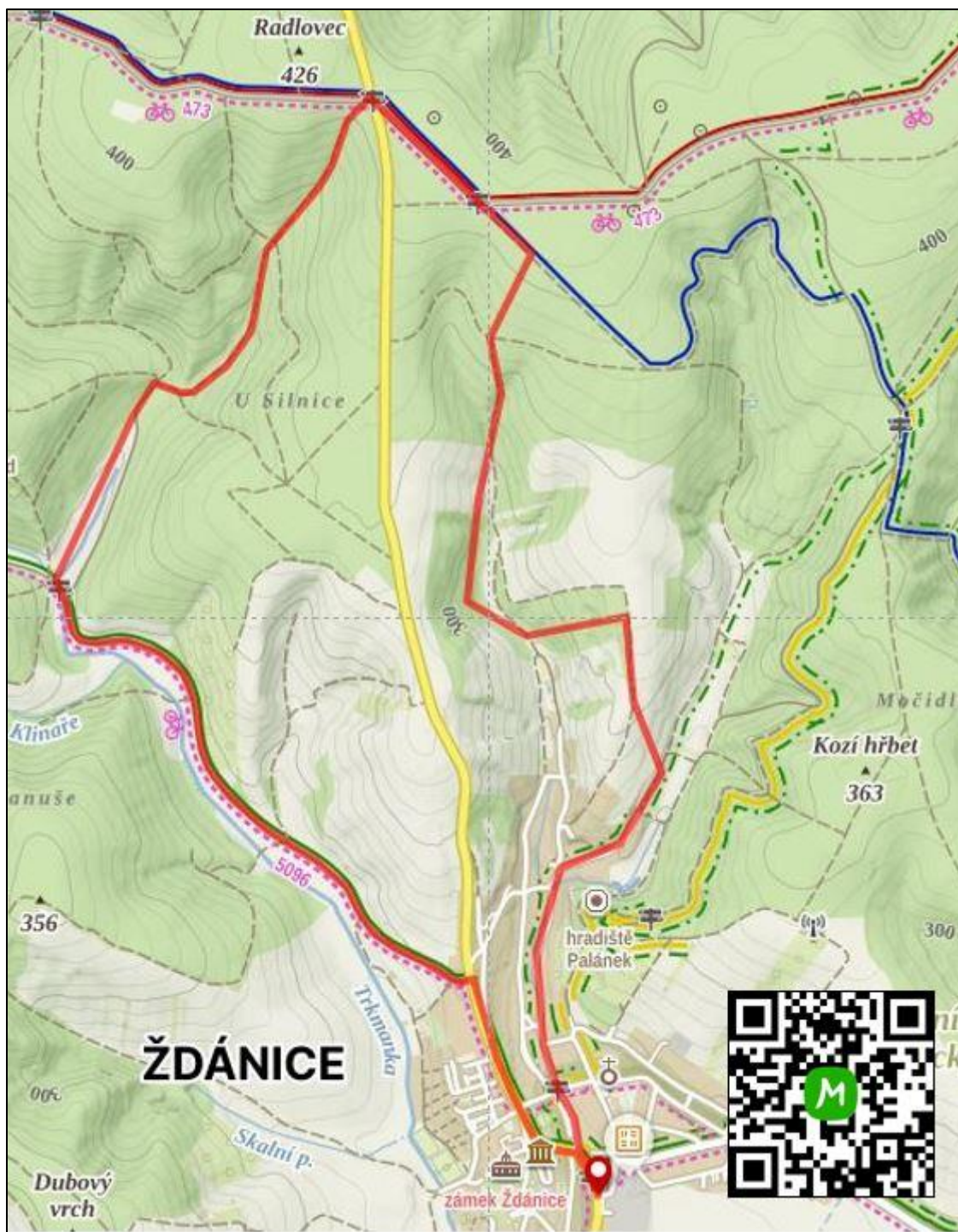
<https://mapy.cz/s/nukerolufe>

délka trasy: 9,5 km, 220–420 m n. m.

Ždánice – po zelené značce údolím Trkmanky – stepní trávníky Klče (*Gentiana cruciata*, *Orchis militaris*), louky pod Jelenem – poslední zbytek vlhkých luk s prameništěm Trkmanky (*Dactylorhiza incarnata*) – výstup lesem na rozcestí Červený kříž, po modré značce a lesem do údolí Habrové – celé údolí bylo vyčištěno od náletu (do 60. let bývalá políčka, sady a vinice) a dnes se kosí a pase, v severní části vloni vyčištěná plocha, na jihu na ni navazují stepní trávníky (*Anemone sylvestris*, *Gentiana cruciata*, *Gymnadenia conopsea*, *Ophrys apifera*, *Orchis militaris*) – výstup protějším svahem nazývaným Zadní Habrůvka (*Gentianopsis ciliata*, *Gymnadenia conopsea*) – horním okrajem pastviny (lem s *Prunus fruticosa*, *Anthericum ramosum*, *Euphorbia angulata*) – okrajem stepní stráně Šraňky sestup do druhého údolí – Ždánice.

Doprava tam: vlak Bzenec–Kyjov zast. 7:26–7:41, 8:06–8:20; bus Kyjov, aut.st. – Ždánice 8:11–8:38, 9:11–9:38.

Doprava zpět: bus Ždánice–Kyjov 14:41–15:08, 15:11–15:38, 15:41–15:58; vlak Kyjov zast. – Bzenec 15:41–15:55, (bus z aut.st. 15:40–15:59), 16:41–16:55, další spoje s přestupem v Archlebově.

44. Bzenec – starý hrad – Bzenec

krátká vyhlídková vycházka na nedělní odpoledne

vedoucí: **J. Komárek**

spoluvedoucí: M. Sedlák

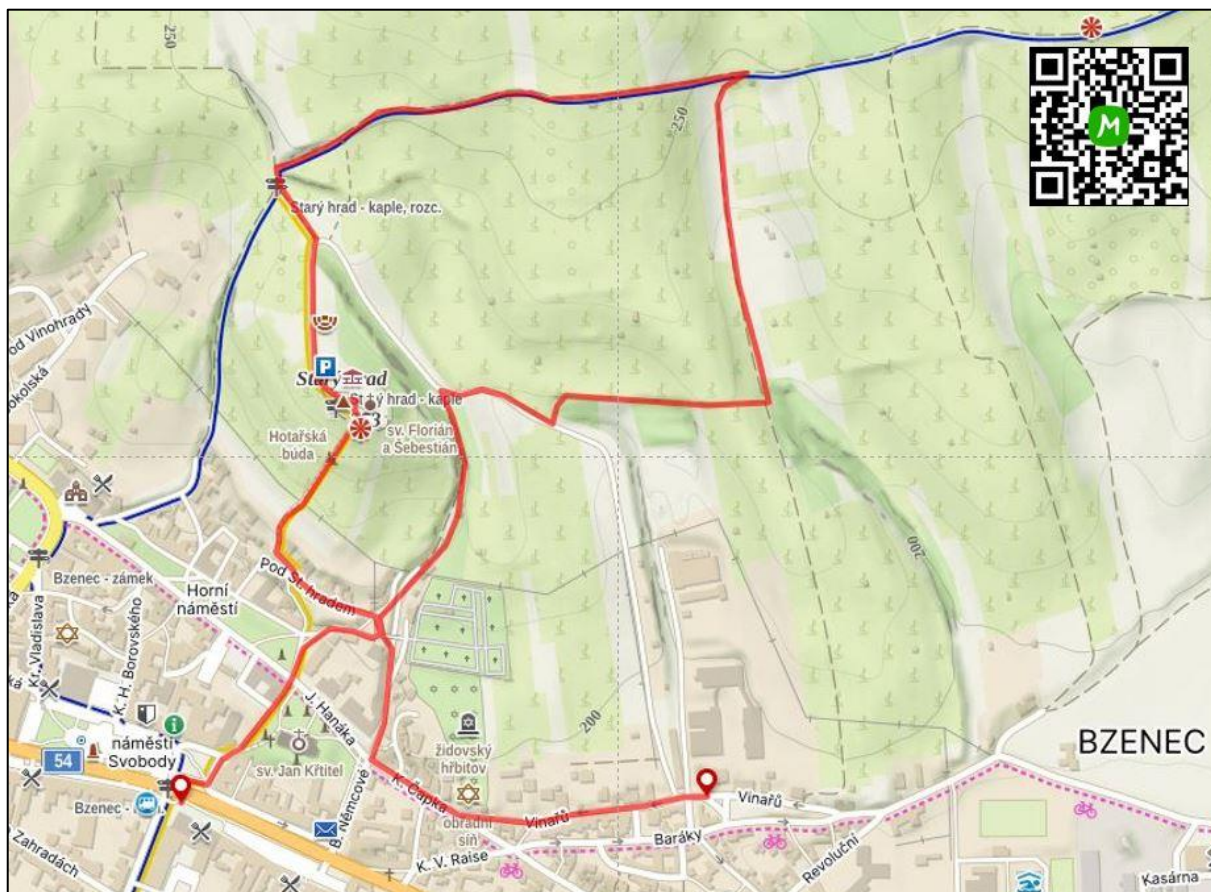
neděle 29. 6., sraz v 15:00 (nebo podle domluvy) u domova mládeže Střední školy
gastronomie, hotelnictví a lesnictví, Vinařů 354

<https://mapy.com/s/pekorupuha>

délka trasy: 3 km, 185–270 m n. m.

Bzenec – od domova mládeže (ubytování) – ruderaly, plevele, *Torilis arvensis* – vinohrady – Starý hrad – Bzenec, náměstí.

Doprava: celá trasa pěšky.

45. Za mechorosty z Bzence do Vracova bryologická exkurze

vedoucí: **Z. Hradílek**
středa 2. 7.

spoluvedoucí: S. Kubešová

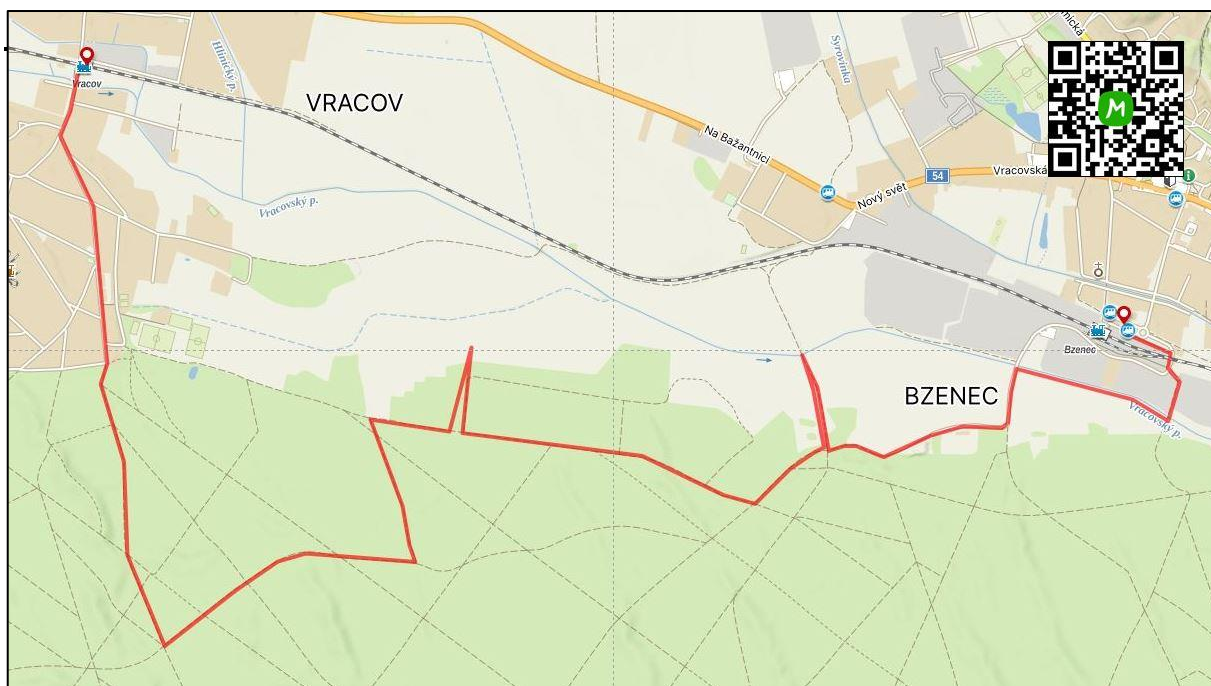
<https://mapy.com/s/hulopanome>

délka trasy: 7,5 km, 180–200 m n. m.

Z Bzence pěšky podél někdejší slatiny kolem Vracovského potoka – lesní okraje Doubravy (snad epifytické mechy?) – mokré deprese v polích a obnažená půda kolem rákosin a mokřin – dojít na žst. Vracov.

Doprava tam: pěšky, sraz v **8:00** na žst. Bzenec.

Doprava zpět: vlak Vracov–Bzenec 14:45–14:48, 15:17–15:21, 15:51–15:55, 16:16–16:20, 16:44–16:48, 17:17–17:21.

46. Bzenec – Starý hrad – židovský hřbitov bryologická exkurze

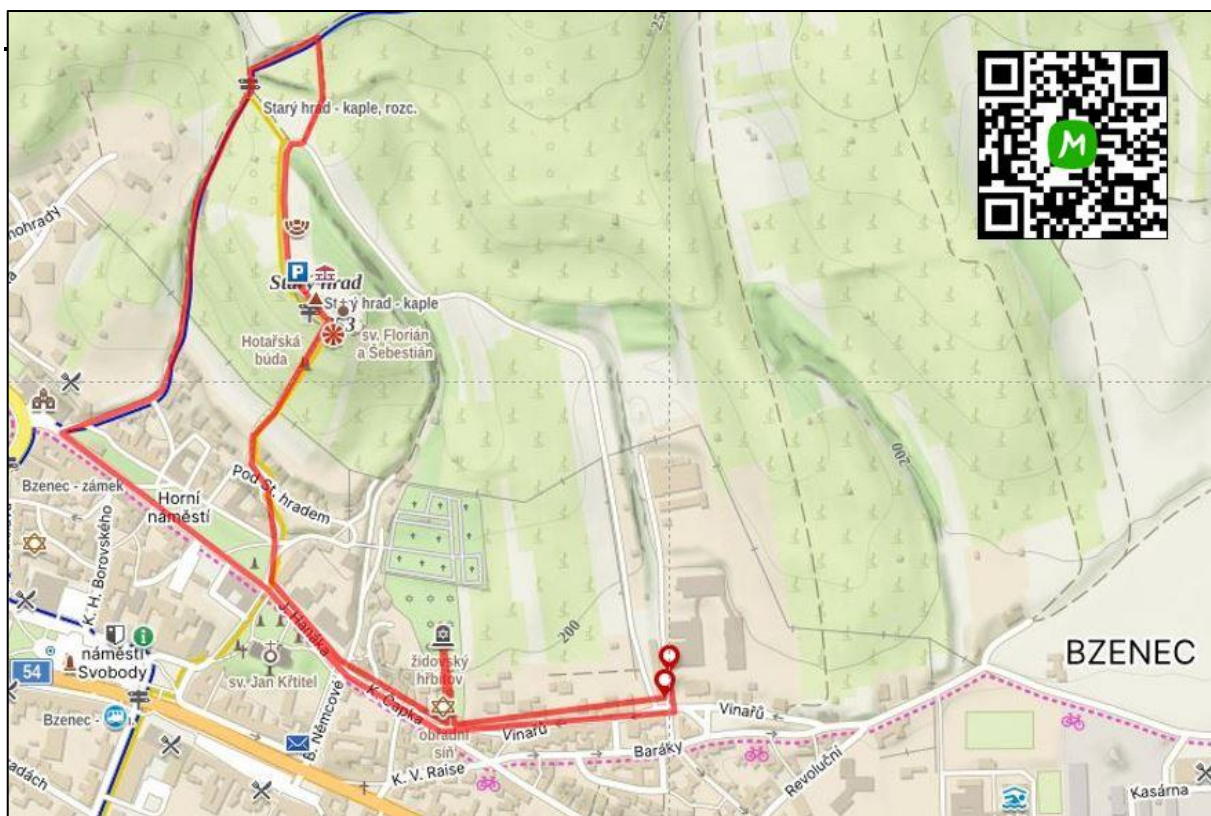
vedoucí: **S. Kubešová**

<https://mapy.com/s/bomasogezo>

délka trasy: 2,6 km, 190–250 m n. m.

Bzenec – Horní náměstí (snad epifytické druhy) – modrá značka dřevinami zarostlý úvoz – Starý hrad kaple rozcestí, otevřená půda, okraje vinohradů – Starý hrad – židovský hřbitov v Bzenci.

Doprava: celá trasa pěšky.

Dendrologické exkurze (vedoucí Z. Blahník)

47. Zámecký park Buchlovice (pondělí 30. 6.), spoluvedoucí M. Sedlák

Doprava tam i zpět objednaným autobusem, odjezd od hotelu Junior v **8:00**, zpět z Buchlovic (nám. Svobody) v **16:25**; kontakt na řidiče: Stanislav Novák, **606 707 035** nebo **724 032 045**.

48. Zámecký park Kyjov (úterý 1. 7.)

Doprava tam: bus 665: Bzenec, nám. – Kyjov, aut. st. **9:01–9:20**; POZOR, vedoucí exkurze nastoupí do autobusu na předešlé zastávce "Bzenec, ZŠ" v 8:59.

Doprava zpět: bus Kyjov, aut. st. – Bzenec, nám. 15:40–15:59; vlak Kyjov–Bzenec 15:04–15:21, 15:38–15:55, 16:03–16:20, 16:32–16:48.

49. Zámecký park Veselí nad Moravou (středa 2. 7.)

Doprava tam: bus 934: Bzenec, nám. – Veselí nad Moravou, Bartolomějské nám. **10:02–10:20**; POZOR, vedoucí exkurze nastoupí do autobusu na následující zastávce "Bzenec, ZŠ" v 10:04.

Doprava zpět: vlak Veselí nad Moravou – Bzenec 15:01–15:09, 15:25–15:33, 15:57–16:05, 16:29–16:37.

50. Zámecký park Strážnice (čtvrtek 3. 7.)

Doprava tam: bus 665: Bzenec, nám. – Strážnice, ATC. **10:02–10:14**; POZOR, vedoucí exkurze nastoupí do autobusu na následující zastávce "Bzenec, ZŠ" v 10:04.

Doprava zpět: vlak Strážnice – Veselí n. Mor. / Veselí n. Mor. – Bzenec 14:45–14:55 / 15:01–15:09, 15:44–15:53 / 15:57–16:05, 16:45–16:55 / 17:01–17:09.

51. Zámecký park Bzenec, městské parky a městská zeleň (pátek 4. 7.)
Sraz na autobusové zastávce Bzenec, ZŠ v **9:00**.